

К.1419/04

У ИМЕ НАРОДА

ОКРУЖНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судије Винке Бераха-Никићевић као председника већа, судије Гордане Божиловић-Петровић као члана већа и судија поротника Мијановић Момчила, Мировић Надежде и Јовановић Слободана, са записничарем Александром Гавриловић, у кривичном поступку против опт. Лукић Милана, Крсмановић Оливера, Драгићевић Драгутина и Шевић Ђорђа, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, поступајући по оптужници Окружног јавног тужилаштва у Београду Кт.бр.94/02 од 17.10.2002. године а која је измењена посебним поднеском дана 20.11.2002. године, измењена у чињеничном опису на главном претресу одржаног дана 22.9.2003. године, те измењена посебним поднеском дана 7.7.2005. године, донео је након одржаног главног и јавног претреса дана 13.7.2005. године у присуству Заменика ОЈТ-а у Београду Милене Вукашиновић, оптужених Шевић Ђорђа и Драгићевић Драгутина те у присуству бранилаца оптужених и то адв. Шалић Миломира браниоца опт. Драгићевић Драгутина, адв. Слободана Батрићевића браниоца опт. Шевић Ђорђа, адв. Зорана Поповића по заменичком пуномоћју адв. Николе Гавриловића браниоца опт. Лукић Милана, адв. Вујин Милана браниоца опт. Крсмановић Оливера, пуномоћника оштећених и то адв. Тодоровић Драгољуба као пуномоћника Коцић Цевада, Пецикоза Расима, Даутовић Ханке, Ђатовић Расима, пуномоћника Шефка Аломеровића за оштећеног Фикрета Хоџића, донео је а дана 15.7.2005. године јавно објавио следећу

ПРЕСУДУ

1. Оптужени Лукић Милан, [REDACTED]

2. Оптужени Крсмановић Оливер, [REDACTED]

3. Оптужени Драгићевић Драгутин [REDACTED]

4. Оптужени Шевић Ђорђе,

[REDACTED]

КРИВИ СУ

Што су:

Дана 22.10.1992. године у месту Миоче, Општина Рудо, БиХ, кршећи правила Међународног права за време оружаног сукоба противно чл. 33 ст. 1 т.А, IV Женеуске Конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године раатификоване од Народне Скупштине ФНРЈ ("Сл. лист ФНРЈ" бр.24/50) и противно чл. 13, II допунског протокола уз ову Конвенцију, окривљени Лукић Милан, Крсмановић Оливер, Драгићевић Драгутин и Шевић Ђорђе заједно са још 5 НН лица, као припадници паравојне формације "Осветници" којом је командовао окр. Лукић Милан, извршили мучење, повредили телесни интегритет и убили цивилна лица, на тај начин што су се претходне вечери у Вишеграду, у стану, у ком је повремено боравио окр. Шевић Ђорђе, договорили на предлог окривљеног Лукић Милана да изврше акцију "пресретања", па су наредног дана – дана 22.10.1992. године у преподневним часовима извршили ту акцију и т о тако што је окр. Лукћ Милан наоружан зауставио аутобус предузећа "Ракета" из Ужица, кој је саобраћао на релацији Прибој -Рудо – Прибој, а којим је управљао возач Стојкановић Велисав, док су остали окривљени са осталим непознатим саизвршиоцима стајали са једне и друге стране пута наоружани, па је након заустављања аутобуса, наоружан окр. Лукић ушао у аутобус са два наоружана НН саизвршиоца са којима је извршио легитимисање путника, те је наредио припадницима муслиманске националности: Шебо Мехмеду, Хаџић Заферу, Хоџић Меди, Хоџић Медредину, Беговић Рамизу, Софтић Дервишу, Софтић Митхаду, Алихоџић Муји, Мандал Алији, Пецикоза Сеаду, Бајрамовић Мустафи, Сајгаревић Хајрудину, Џихић Есаду, Гибовић Идризу, Ђатовић Рамахудину и Колџић Мевлиди да изађу из аутобуса, што су они и учинили, а потом су их окривљени са осталим саизвршиоцима са пушкама упереним у њих спровели до камиона црвене боје са цирадом марке "Застава 615", којим је управљао окр. Крсмановић Оливер у који камион су по наређењу ушли и тим камионом у пратњи путничких возила марке "Лада" и "Пасат" у којима су били окр Лукић Милан, Драгићевић Драгутин, Шевић Ђорђе и остали НН саизвршиоци, довежени су у

Вишеград до мотела "Вилина влас", испред ког мотела су окривљени и остали саизвршиоци извршили њихов лични претре, којом приликом су им одузели лична документа, након чега су их увели у хол мотела, где су их физички злостављали ударајући их дрвеним моткама по свим деловима тела, а потом их довели до обале реке Дрине где су их лишили живота,

-чиме су извршили као саизвршиоци кривично дело ратни злочини против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије у вези чл. 22 Кривичног закона Савезне Републике Југославије.

-па их суд на основу одреби члана 142 ст. 1 КЗ СРЈ и применом одредби члана 3, 4, 5, 8 став 1, 11 став 1, 33, 38, 41 и 50 Кривичног закона Савезне Републике Југославије

О С У Ђ У Ј Е

И то:

ОПТУЖЕНОГ ЛУКИЋ МИЛАНА на казну затвора у трајању од 20 (двадесет) година

ОПТУЖЕНОГ КРСМАНОВИЋ ОЛИВЕРА на казну затвора у трајању од 20(двадесет) година

ОПТУЖЕНОГ ДРАГИЋЕВИЋ ДРАГУТИНА на казну затвора у трајању од 20(двадесет) година

ОПТУЖЕНОГ ШЕВИЋ ЂОРЂА на казну затвора у трајању од 15 (петнаест) година

На основу члана 50 КЗ СРЈ у изречену казну затвора оптуженом Драгићевић Драгутину и Шевић Ђорђу урачунава се и време које су провели у притвору и то: опт. Драгићевић Драгутин, почев од 3.6.2002. године па надаље до правноснажности пресуде а опт. Шевић Ђорђу почев од 24.10.2002. године па надаље до правноснажности пресуде.

Оптужени се ослобађају плаћања трошкова кривичног поступка и судског паушала.

Оштећени – породице оштећених упућују се ради остваривања имовинско – правног захтева на парницу.

О б р а з л о ж е њ е

Окружни јавни тужилац у Београду оптужницом Кт.бр.94/02 од

17.10.2002. године која је исправљена поднеском дана 20.11.2002. године, измењена на главном претресу у погледу чињеничног описа кривичног дела дана 22.9.2003. године, те измењена посебним поднеском дана 7.7.2005. године ставио је на терет оптуженима да су извршили као саизвршиоци кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије у вези члана 22 Кривичног закона Савезне Републике Југославије.

Решењем Кривичног већа Окружног суда у Београду Кв.бр.2254/02 од 4.12.2002. године одлучено је да се оптуженом Лукић Милану и оптуженом Крсмановић Оливеру суди у одсуству а по оптужници која је горе наведена због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ обзиром да су ови оптужени били недоступни државним органима а тежина кривичног дела за које се терете и висина запрећених казни чине оправдани да им се суди у одсуству.

Одмах након добијене оптужнице суд је оптуженима Лукић Милану, Драгићевић Драгутину и Шевић Ђорђу поставио браниоце по службеној дужности. Опт. Шевић Ђорђе први пут је саслушан пред истражним судијом дана 6.3.2002. године. Одредбама тада важећег ЗКП-а, јер је Законик о кривичном поступку ступио на снагу 29.3.2002. године, опт. Шевић Ђорђе приликом првог саслушања код истражног судије одрекао се права на присуство браниоца. Одредбом члана 70 став 1 ЗКП-а који је важио у време његовог саслушања, прописано је да ако је окривљени нем, глув или неспособан да се сам успешно брани или ако се поступак води због кривичног дела за које се може изрећи смртна казна, окривљени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања. Како у време првог испитивања окривљеног Шевић Ђорђа, а за наведено кривично дело које му се ставља оптужницом на терет била је прописана казна затвора у трајању од 5 до 20 година затвора није било обавезно присуство браниоца приликом првог испитивања али ставом 2 члана 70 ЗКП-а прописано је да после подигнуте оптужнице због кривичног дела за које се по закону може изрећи 10 година затвора или тежа казна, окривљени мора имати браниоца у време достављања оптужнице па је суд тако и поступио.

Заменик Окружног јавног тужиоца у завршној речи предложила је да суд оптужене Лукић Милана, Крсмановић Оливера, Драгићевић Драгутина и Шевић Ђорђа огласи кривим због извршеног кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ. Навела је да је доказима прикупљеним у претходном поступку, а изведеним до сада на главним претресима на несумњив начин утврђено да су оптужени као саизвршиоци извршили кривично дело које им је стављено на терет. Врховни суд Србије у својој одлуци нашао је да је неспорно да се ради о унутрашњем оружаном сукобу, да су сукобљене стране како у самим сукобима у ратним дејствима тако и у поступању према цивилима биле дужне да се придржавају правила међународног ратног права. Неспорно је да су извршиоци кривичног дела у односу на та цивилна лица поступали противно члану 3 Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата из 1949. године. Доказима изведеним током поступка утврђене су све релевантне чињенице на којима се

оптужба заснива.

Окр. Лукић Милан и окр. Крсмановић Оливер нису изнели своју одбрану јер им се суди у одсуству, обзиром да су недоступни суду. Окр. Драгићевић Драгутин се све време поступка брани ћутањем, док је окр. Шевић Ђорђе изнео своју одбрану како у истрази тако и на главним претресима и он је износећи своју одбрану практично признао све релевантне чињенице које чине биће предметног кривичног дела. У свом исказу датом како у претходном поступку тако и на главном претресу окр. Шевић Ђорђе је и детаљно описао како је извршена отмица цивила и ко је у томе учествовао што значи да је он признао да су кренули у акцију “пресретања” на иницијативу Лукић Милана који им је био комадант сем тога окр. Шевић је на фотографијама које се налазе у списима предмета препознао окр. Лукића, Крсмановића и Драгићевића као и новинара сведока Тимотића који је сачинио ове фотографије. У истрази је извршено и препознавање лице и том приликом окр. Шевић је у просторијама Централног затвора недвосмислено препознао окр. Драгићевић Драгутина као једног од извршилаца отмице. Међутим окр. Шевић Ђорђе не признаје да је учествовао у физичком малтретирању и убијању оштећених, односно пориче да је био у хотелу “Вилина Влас”, а исто тако пориче да је у напред знао у какву акцију иде и шта ће он као учесник те акције тачно радити. Међутим по мишљењу Јавне тужбе у овом делу његова одбрана се не може прихватити јер је срачуната на избегавање кривичне одговорности, а у осталом и контрадикторна са осталим изведеним доказима.

Овај део његове одбране пре свега је оповргнут исказом сведокиње Ђекић Драгане, са којом је он у критично време био у емотивној вези и са којом је становао заједно у гарсоњери у Вишеграду, које су им по њеним речима на коришћење дали Лукић Милан и његова девојка односно вереница извесна Мира. Она је објаснила да су код њих ту долазили многи војници и набрајајући их међу њима је набројила и окривљене. Догађај је описала тако што је рекла да је дана 21.10.1992. године у вечерњим часовима у гарсоњери била са окр. Шевићем, са новинаром Тимотићем и са још неким борцима, те да је дошао Лукић Милан који је присутнима рекао да се сутра иде у акцију “пресретања” и да је сутрадан у раним јутарњим часовима окр. Шевић отишао у ту акцију. Она је у свом исказу оповргла део исказа окр. Шевића и то онај део у ком је он изјавио да по повратку из акције “пресретања” односно одвођење извесних цивилних лица из аутобуса он није ишао у мотел “Вилина влас” тачније она је објаснила да је она отишла у тај мотел на позив како би указала помоћ, односно пружила медицинску услугу извесном борцу и да је испред тог мотела видела окривљене и друге борце које познаје, а када су јој биле предочене фотографије које је сведок новинар Тимотић сликао испред мотела “Вилина влас”, она је на њима препознала и окр. Шевића. Објаснила је да је испред мотела тада затекла и окр. Лукић Милана, Крсмановић Оливера и борца по надимку “Босанац” као и новинара Тимотић Милана и да су сви они били у униформама и под наоружањем са аутоматским пушкама, односно да су сви осим Тимотића имали аутоматске пушке, док је Тимотић имао фотоапарат и пиштољ. По уласку у мотел на поду код ходника изјавила је да је видела већу групу људи како леже са видљивим повредама на глави, окрвављени и видно претучени и да је на другој

страни ходника угледала уплакану жену која је седела на столици. Дала је опис те жене и по опису та жена одговара лику отете Коцић Мевлиде. Запазила је да су сви ти људи били у цивилним оделима, у одвратним положајима, претучени, неки су само ћутали, а други су плакали и јецали и сву су били видно изнемогли и уплашени, а приликом напуштања тод мотела испред је разговарала са окр. Лукићем који јој је рекао да су људи у хотелу Мухахедини, да је одећа побацана испред хотела њихова. Додала је и то да је нешто касније поред Дрине на обали видела убијене цивиле и да је видела да се управо ради о истим цивилима које је претходно видела претучене у мотелу "Вилина влас". Око тих цивила на обали видела је борце, а међу њима су били и окр. Лукић, Шивић, Босанац и Орлић што значи и окривљени Крсмановић и Драгићевић с обзиром да је Крсмановић Оливеру надимак "Орлић" и да она Крсмановића и идентификује као "Орлића" док окр. Драгићевића званог "Босанац" идентификује као Босанца. Лешеви тих цивила су били измасакрирани, крвави и пребијени а колико је могла да види било их је између 15 и 20. Рекла је и то да је пришла убијенима, да је видела да су заклани и да ју је Шивић одгурнуо и удаљио не дозвољавајући јој да гледа тај приказ.

Исказ ове сведокиње поткрепљен је и фотографијама које је по казивању сведокиње Ђекић Драгане критичном приликом снимио новинар – сведок Тимотић.

Заступник јавне тужбе је даље истакла да је на основу доказа изведених на главном претресу дошла до несумњивог закључка да се ради о припадницима паравојне формације "Осветници" и да је окр. Лукић Милан био командант, односно вођа и организатор те паравојне формације, види се и из исказа окр. Шивића који је објаснио да је по доласку други пут у Вишеград отишао у гарсоњеру у којој је становала Ђекић Драгана, да је тамо добио наоружање, да је униформу имао од раније, а да му је претходно окр Лукић Милан рекао да намерава да оснује јединицу са специјалним задацима коју је очигледно и основао а окр. Шивић је објаснио да се ради о јединици којом је командовао Лукић.

Путници из аутобуса који су саслушавани у поступку као сведоци су изјавили да им није познато којој војсци припадају лица која су отела њихове сапутнике критичном приликом, али да та лица нису личила на регуларну војску. Та лица су се од регуларне војске разликовала по томе што су били не дисциплиновани, носили су чудне заставе, имале су различите капе, неки су имали кокарде, били су маскирани, а осим тога регуларна војска их је заустављама на одређеним пунктовима а на месту где су били заустављени није био критичном приликом регуларан пункт. Надаље заступник Јавне тужбе је указао и на исказ сведока Луке Драгићевића који је од 26. октобра 1992. године био командант Друге лаке пешадијске Вишеградске бригаде, који је суду изнео своја сазнања о опт. Лукић Милану и о опт. Крсмановић Оливеру којег је први пут видео крајем јесени 1992. године, када му је био доведен у Штаб бригаде ради премештања на друге борбене положаје с обзиром на стање његовог здравља. За Лукић Милана је навео да је први пут видео у зиму 1993. године када му је његов возач у Вишеграду показао Лукића, који је очигледно по

казивању многих сведока био познат у том крају. Дакле сведок је потврдио да је Крсмановић Оливер био припадник Прве лаке пешадијске Вишеградске бригаде међтим он је рекао да та бригада никада није учествовала у оваквој или сличној акцији, а да није могло да се деси да та бригада спроведе самоиницијативно ову акцију, а да он са тим не буде упознат. То надаље наводи на закључак да је Крсмановић Оливер могао самовољно да буде и припадник неке друге јединице што је у осталом очигледно и био јер је био члан – припадник паравојне формације којом је командовао Лукић. Након што су сведоку Луки Драгићевићу биле предочене фотографије које се налазе у списима и то фотографије лица који су били чланови паравојне формације “осветници” он је рекао да на тим фотографијама препознаје Лукић Милана и Крсмановић Оливера, али да су они у униформама, са капама које војска којом је он командовао није имала, односно да се ради о униформама са више белих детаља, а амблеми на униформама тих лица њему нису познати и категорички је тврдио да они не припадају војсци Републике Српске.

Да се ради о паравојној формацији потврђује и исказ сведока проф Грубача који је саслушан на главном претресу и којом приликом је објаснио да је од Младића у Руду добио податак да се ради о паравојној формацији “Осветници”, чији је аутобус претходно видео прво у Сјеверину, за време одржавања митинга, односно збора, а потом испред хотела у Руду. Он је између осталог рекао и то да је та паравојна формација имала своју заставу на којој је нешто писало, али да он није добро видео шта на њој пише, али да су му мештани на збору рекли да на њој пише “Осветници”.

По мишљењу Јавне тужбе доказима изведеним на главном претресу на несумњив начин је утврђено да су окривљени извршили предметно кривично дело као саизвршиоци. Од посебно отежавајућих околности указано је на број жртава, а сам начин извршења кривичног дела указује на свирепост, изузетан степен хладнокрвности и изузетан степен нечовечности и окружности, што је све изазвало тешке душевне и физичке патње отетих лица, припадника Муслиманске националности, а нарочиту тежину има и чињеница што су на крају та лица, претходно мучена, злостављана, малтретирана и лишена живота.

Заступник јавне тужбе је тражила изрицање најстрожијих затворских казни јер сматра да само таквим казнама се може постићи и индивидуална и генерална превенција јер сваки појединац за кршење закона и пре свега Међународних конвенција мора бити тако кажњен да ни он ни други у будуће не крше закон и Међународне конвенције.

Пуномоћник оштећених Шефко Аломеровић у завршној речи изјавио је да се слаже са измењеном оптужницом Заменика јавног тужиоца у погледу одговорности оптужених за учешће у извршењу отмице путника, њиховог злостављања и на крају ликвидације али да се не слаже са формулацијом да су оптужени били припадници паравојне формације “Осветници”.

Пуномоћник оштећених адв. Драгољуб Тодоровић у завршној речи изјавио је да се не ради како је то заменик ОЈТ-а прецизирао о паравојним

формацијама и да се у том делу не слаже са заступником јавне тужбе. Одговорност овде оптужених је несумњиво утврђена. У потпуности треба прихватити исказ сведока Драгане Ђекић који је дала у претходном поступку, јер док је била саслушана на главном претресу није дала ни један разлог зашто је променила мишљење и да ли је променила мишљење из разлога што јој је неко претио. Исказ у претходном поступку поткрепљен је другим изведеним доказима, а нарочито битан доказ је фотографија из фотоалбума припадника паравојне формације "Осветници" број 17 која се налази на 13 страни где се виде оптужени Оливер Крсмановић, Мујо Алихоџић и Рамиз Беговић. Није спорно да су из аутобуса изведени само Муслимани, а што је посведочио и сведок Иконић Слободан, возач из другог аутобуса, а који је потврдио да су у његовом аутобусу били само Срби осим једног дечка који је био мали, који је био Муслиман и чији идентитет није могао бити утврђен.

Одштетни захтев оствариће накнадно у посебном парничном поступку а придружили су се кривичном гоњењу.

Браниоци оптужених у завршној речи оспорили су наводе измењене оптужнице Окружног јавног тужиоца у Београду и то како чињенични опис радње извршења, тако и правну квалификацију кривичног дела које се оптуженима ставља на терет. Одбрана је изнела да на основу изведених доказа није утврђено да су оптужени извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ како им је то измењеном оптужницом стављено на терет. Са тих разлога одбрана је предложила да суд оптужене ослободи од оптужбе а на основу члана 355 став 1 тачка 3 ЗКП-а.

Бранилац опт. Лукић Милана адвокат Зоран Поповић истакао је да Окружни суд у Београду није надлежан за вођење овог кривичног поступка, без обзира на изнети правни став Врховног суда у односу на надлежност како месну тако и стварну обзиром да је неспорно да се окр. Лукић Милану суди у одсуству што значи да он нема ни боравиште ни пребивалиште у нашој земљи. У списима Окружног суда у Ужицу Ки.118/02 налази се уверење Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине из кога се утврђује да је окр. Лукић Милан држављанин Босне и Херцеговине дакле окр Лукић Милан није држављанин Државне заједнице Србије и Црне Горе. С друге стране у списима предмета налази се и оптужница главног тужиоца Хашког трибунала која је подигнута против овде окр. Лукић Милана као и других лица. Није спорно да Хашки трибунал као суд има примат над домаћим законодавством и домаћим поступцима који се воде против истих лица. Овај опис радњи како стоји у прецизираној оптужници је већ конзумиран у оптужници Хашког трибунала под тачком 2 где се као радња извршења тачка 20 под а, б, ц и д наводе радње извршења окр. Лукић Милана а наиме да је у периоду од маја месеца 1992, године до 10.10.1994. године извршио убиство на десетине неспрских цивила, окрутно и нечовечно поступао, незаконито лишавао слободе, злостављао несрбе што све чини квалификацију подигнуте оптужнице као злочин против човечности према члану 5 Статута Међународног суда. Са ових разлога предложио је да се овај кривични посутпак против окр. Лукић Милана због истоврсних радњи извршења а према прецизираној оптужници ОЈТ-а у Београду

- обустави. Из досад изведених доказа и не произилази да се уопште радило о рату, оружаном сукобу или окупацији нити је на ове околности изведен било какав доказ, те стога нема ни овог кривичног дела ратног злочина против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ.

У измењеној оптужници за окр. Лукића је само наведено “припадник паравојне формације”, не припадник војне, полицијске или административне организације, те из тих разлога не може бити извршилац овог кривичног дела.

Такође потребан је предуслов за сваког извршиоца овог кривичног дела умишљај и то директан а само се у неком случају може говорити о евентуалном умишљају. Из доказа који су изведени саслушањем бројних сведока не може се извести закључак који је као радња извршења наведена у овој оптужници, а да је окр. Лукић по претходном договору физички злостављао наведених 16 лица Муслиманске националности ударајући их дрвеним моткама по целом телу, а да их је затим камионом одвео до обале реке Дрине где су их све поубијали. Ниједан доказ није изведен на ове чињенице постојања претходног договора за физичко малтретирање и злостављање убијање нити пак на околности да су их камионом одвели до обале реке Дрине.

Из исказа сведока Драгане Ђекић може се утврдити и закључити само да су цивили који су били у Мотелу Вилина влас били претучени, кржави, али да овај сведок не зна ко је то учинио а најмање да је то урадио окр. Лукић. Напротив може се закључити да су то урадили присутни цивили који према овом сведоку захтевају од војника да их пусте, да их линчују, а ови то не дозвољавају. Из исказа овог сведока може се закључити да јој није познато да ли су ти цивили и који убијени из ватреног оружја, имајући у виду да су та лица каменовали цивили.

Такође се из исказа овог сведока утврђује да јој је окр Лукић рекао да су цивили требали бити мењани за мртве Србе, али су ту размену Муслимани одбили и да су онда ти цивили побијени, али не од стране Лукића, јер како сведок наводи “Лукић ми није рекао да их је он побио већ је рекао да су их побили”. Стога се овде поставља питање ко су ти што су их побили, да ли цивили које је овај сведок видела који су их каменовали, или неко други и ко је то неко други. У току овог поступка одговор на ово питање није дат.

Из писмених доказа утврђује се да постоје само пет извода из матичне књиге умрлих од 16 лица која су у оптужници наведена да су убијена, а који доказ, извод из матичне књиге умрлих или решење суда и то правноснажно о проглашењу неког лица за умрло је једини доказ о смрти било ког лица. Спорна је и приложена фотодокументација јер је из извештаја БИЕ стигао одговор да БИА не поседује негативе ових фотографија. То значи да су БИА и МУП дошли на неки непознати начин до разних фотографија на којима се виде разни људи у разним временским периодима и разним околностима.

Саслушани сведоци немају никаква сазнања о овим радњама извршеног кривичног дела. Исказ сведока Ивановић Томислава продавца да он окр Лукић

Милана никада није видео у његовој радњи, да му продавница за време скупа на коме су били представници власти није ни радила јер је била затворена што је супротно исказу салушаног сведока Ћатовић Рамиза.

Из исказа сведока Милић Поповића произилази да се радило о некаквој размени, да су лица која су изведена из аутобуса требала бити размењена за лица која су погинула Српске националности.

Могло би се и радити о кривичном делу отмице из члана 64 Кривичног закона Републике Србије, али је за ово кривично дело наступила застарелост кривичног гоњења.

Бранилац опт. Драгићевић Драгутина адв. Миломир Шалић у завршној речи истакао је да није доказано да је опт. Драгићевић Драгутин извршио предметно кривично дело и предложио да се ослободи од оптужбе због недостатка доказа.

Навео је да је споран претходни договор јер није наведено о каквом се договору ради и какво су својство имали оптужени у извршењу наведеног кривичног дела које им је стављено на терет да ли су само учествовали у извршењу одлуке и чије, о насилном одвођењу, мучењу и убијању цивила. У том смислу спорно је саизвршилаштво у објективном и субјективном смислу и суд је дужан да утврди учешће сваког учесника по наособ у извршењу кривичног дела. С друге стране нема описа радње за сваког саизвршиоца понаособ. И у измењеној оптужници нису отклоњене примедбе у погледу описа извршеног кривичног дела. У вези описа радње сваког саизвршиоца не постоји опис учешћа за Драгићевић Драгутина а ни за остале оптужене осим "остали су стајали са стране". Поставља се питање ко је видео Драгићевића да је стајао са стране, у ком возилу се одвезао, где је стајао и којим возилом се вратио. Сведок Драгана Ђекић је више пута мењала исказ да би коначно на главном претресу одустала од свих раније датих исказа, наводећи да су нетачни и да је све то њој било наметнуто од стране радника државне безбедности. Чак и ако би се ценио њен ранији исказ, он не би могао довести до осуђујуће пресуде окр Драгићевић Драгутина јер не потврђује наводе оптужбе а помиње се само у једном сегменту, да је виђен а да није предузимао ни једну радњу у мучењу и убијању.

Остало је и даље не разјашњено питање својства оптужених и узрочне везе између описаних радњи и последица.

Спорно је порекло и начин прибављања фотографија које се налазе у списима предмета и то два албума. Даље је навео да се не може прихвастити ни исказ сведока Луке Драгићевића као доказ да нису били припадници наведене јединице када се има у виду да је говорио да је и њему познато да је Оливер Крсмановић би припадник те јединице јер је тражио премештај на лакшу дужност. Не може Крсмановић истовремено бити припадник "Осветника" као паравојне формације и припадник регуларне војне јединице овакав исказ Луке

Драгићевића се може објаснити страхом од сопствене командне одговорности за догађај у зони одговорности његове јединице.

У односу на опт. Драгићевића не постоје докази да је учествовао у извршењу било којих радњи наведених у оптужници и које би имале обележја насиља, повреде интегритета, мучења и убиства цивила.

Бранилац опт. Шевић Ђорђа адв. Слободан Батрићевић у завршној речи изјавио је да сматра да изведним доказима није утврђено да је опт Шевић Ђорђе извршио предметно кривично дело и предложио је да се ослободи од оптужбе. У свему је прихватио завршну реч адв Шалић Миломира а која се односи на спорна правна и чињенична питања.

Бранилац опт. Крсмановић Оливера адв. Милан Вујин у завршној речи изјавио је да изведеним доказима није утврђено да је опт. Крсмановић Оливер извршио предметно кривично дело и предложио је ослобађајући пресуду. Истакао је да овај суд није надлежан да суди у одсуству оптуженом Крсмановић Оливеру из разлога што је држављанин Босне и Херцеговине. Такође на овај догађај је истакао да се не могу применити одредбе Женевске конвенције имајући у виду да не постоје две зараћене стране јер Савезна Република Југославија и Босна и Херцеговина нису биле стране у сукобу.

Опт. Драгићевић Драгутин у истрази се бранио ћутањем а на главном претресу дана 25.9.2003. године оспорио је наводе оптужнице ОЈТ-а у Београду, не желећи да износи своју одбрану, а на главном претресу дана 17.1.2005. године изјавио је да ће искористити своје законско право да ће се бранити ћутањем али да нису тачни наводи оптужнице и да никога није отео нити убио.

У завршној речи придружио се речи свога браниоца.

Опт. Шевић Ђорђе у својој одбрани и то у претходном поступку на записнику од 6.3.2002. године навео је да је од 1991. године када је избио рат на простору бивше СФРЈ, као добровољац у више наврата био на ратишту и то или у организацији Српске радикалне странке, или самостално, увек са патриотским мотивом, да помогне заштити Српског становништва на просторима захваћеним ратним сукобом.

У периоду јесен – зима 1991. године до јануара 1992. године у организацији Српске радикалне странке, боравио је на ратишту у Окучанима, бивша Република Хрватска, а добровољачка јединица којој је припадао налазила се под командом територијалне одбране Окучани и од њих је добио униформу и аутоматску пушку звану “паповку”.

У априлу 1992. године са још дванаест или тринаест добровољаца из Руме, у организацији Одбора Српске радикалне странке у Лозници, отишли су у Зворник и ступили у контакт са припадницима територијалне одбране града Зворника. За време боравка у Зворнику били су под командом регуларних јединица војске. С тим што није могао да определи да ли под командом

Југословенске народне армије или територијалном одбраном Зворника. На овом ратишту боравио је до маја 1992. године и углавном био ангажован на чувању страже око града, без учешћа у оружаним акцијама. Из овог периода датира и његово познанство и емотивна веза са Ђекић Драганом, болничарком која је била у истој јединици као и он, а такође и познанство са новинаром Тимотић Миланом.

У јуну месецу 1992. године први пут је боравио у Вишеграду. Тада је био смештен у хотелу Вилина влас и том приликом је упознао Лукић Милана који му се представио пуним именом и презименом. Лукић Милан је био у војничкој униформи, али се не сећа да ли је тада имао неки чин. У овом периоду упознао је и опт. Драгићевић Драгутина који је био у истом хотелу као и он. Ту је провео око пет или шест дана, па како није добио војни распоред вратио се у једно село у околини Зворника где је провео око три месеца и то углавном у рововима без учешћа у борбеним окршајима, а затим се вратио кући у Руму.

У односу на критични догађај опт. Шевић Ђорђе је навео да га је Ђекић Драгана пет или шест дана пре тога позвала телефоном и питала да ли жели да иде на ратиште у Вишеград. Обавестила га је да је она претходно била позвана од стране Лукић Милана. Он је на то пристао, па су се након неколико дана нашли у хотелу "Палас" у Београду са оптуженим Лукић Миланом. Он их је том приликом обавестио да има намеру да у Вишеграду формира специјалну војну јединицу, попут интервентног вода која би требало да буде у приправности и да интервенише у случају да дође до пробијања линије раздвајања између Срба и Муслимана. Ни том приликом, а ни касније опт. Лукић Милан није помињао никакву отмицу, нити било шта слично.

По доласку у Вишеград Драгана Ђекић, опт. Драгићевић Драгутин, новинар Милан Тимотић и он сместили су се у једну гарсоњеру. У том стану су се свакодневно окупљали пет до шест људи, међусобно су се дружили и уопште атмосфера која је владала у стану није указивала да се ту ради о некој војној организацији, војном штабу или томе слично. Од оптуженог Лукић Милана је добио аутоматску пушку, а Ђекић Драгана постала је болничарка у Вишеградској болници.

Вече уочи критичног догађаја оптужени Лукић Милан је дошао у ову гарсоњеру и саопштио им да наредног јутра иду у неку акцију. У том тренутку у стану је било пет или шест људи, али не може да се сети да ли је неко од пристуних питао опт. Лукића о каквој се акцији ради али колико се сећа Лукић им је рекао да ће видети каква је акција у питању када стигну на лице места.

Није могао тачно да се сети датума али зна да је то било у јутарњим часовима са можда још око осам људи путничким возилом кренули су из Вишеграда и упутили се у правцу Србије. Драгана Ђекић је остала у Вишеграду. У граничном подручју, на полицијском пункту зауставила их је полиција Републике Српске, али том приликом иако су били у униформи, лако су прошли границу и полицију Републике Србије. Аутомобилима кретали су се још неко време а потом су се зауставили у неком селу. Терен му је био непознат, није

било кућа, нити било каквих других објеката. Терен је био брдовит и шумовит. Лукић Милан их је распоредио поред пута са једне и са друге стране. Са Лукић Миланом било их је око десет или дванаест бораца, а сигуран је да је међу њима био и опт. Крсмановић Оливер и опт. Драгићевић Драгутин. Након извесног времена путем је наишао аутобус пун путника. Лукић Милан је зауставио овај аутобус и након заустављања ушао у исти. Видео је да је из овог аутобуса изведена група путника у цивилној одећи, да су путници углавном мушкарци, а тек у повратку у Вишеград видео је да је међу путницима била и једна жена. Сви путници из аутобуса су камионом одвежени до Вишеграда, с тим што се не сећа да ли је камион кренуо из Вишеграда или је у међувремену наишао неки камион у којем су сместили ове цивиле. Камион је био црвене боје, марке “Застава”, а каросерија камиона била је покривена цирадом. Док су се цивили укрцавали у каросерију камиона, он и његови саборци били су распоређени поред пута у униформама, наоружани, с тим што није могао да определи да ли су оружије држали на готовс. У повратку ка Вишеграду, он се опет налазио у путничком возилу са којим је дошао до овог места. Када су стигли у Вишеград, до раскрснице на којој се десно иде ка хотелу “Вилина влас” а лево према стану где је био смештен, изашао је из аутомобила и отишао у стан. Објаснио је да је из стана видео да се у центру Вишеграда окупило много људи а у току дана сазнао је да су ови цивили путници из аутобуса одведени у хотел “Вилина влас” и да су касније убијени али да он не зна ко их је убио. Наредног дана напустио је Вишеград и вратио се у Руму. Опт. Лукић Милану није се јавио ни тада када је одлазио, нити га је више икада видео после овог догађаја.

Након што је изјавио да би могао да препозна на фотографијама сва лица која су са њим учествовала у акцији критичном приликом оптуженом су показане фотографије из албума фотографија припадника паравојне формације “Осветници”. На фотографији број 1 на страни првој албума препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији број 2 на страни другој препознао је опт. Крсмановић Оливера званог “Орлић”, на фотографији 3 на страни три албума препознао је опт. Драгићевић Драгутина чији је надимак био “Босанац”. На фотографији број 5 на страни број пет фотоалбума препознао је опт. Драгићевић Драгутина - “Босанца”, на фотографији број 6 није препознао особу али је на групној фотографији број 7 на страни седам фотоалбума препознао себе са цигаретом у руци, а са своје леве стране за столом Драгићевић Драгутниа – Босанца, другу особу која се налазила испред њега и која је носила шешир на глави не познаје, нити зна име и презиме те особе, на фотографији број 8 на страни седам препознао је опт. Лукић Милана који стоји први с лева, у средини у чучећем положају препознаје опт. Драгићевић Драгутина Босанца, а остале људе са ове фотографије не познаје ни по имену ни по презимену, ни по надимку, и није их виђао. На фотографији број 9 на страни број осам фотоалбума су иста лица са претходне фотографије, а осим лица у цивилу којег на претходној фотографији нема, а особу која је хемиском оловко обележена број четири препознаје као новинара Тимотића. На фотографији број 10 на страни осам препознао је Драгану Ђекић, а на фотографији број 11 на страни девет препознао је као првог с лева оптуженог Лукић Милана. На фотографији број 12 на страни десет фотоалбума са десне стране препознао је опт Лукић Милана а особу са леве стране од оптуженог Лукића не познаје. На фотографији

број 13 препознао је новинара Тимотића и оптуженог Лукић Милана, на фотографији број 14 на страни једанаест препознао је Драгану Ђекић као женску особу у униформи, а иза ње са качкетом у униформи и са пушком је он, док остале цивиле са ове фотографије не познаје и не може да определи када је фотографија настала. На фотографији број 15 се налазе два човека које не препознаје, али претпоставља да су то мештани. Такође ни особе на фотографији број 16 на страни дванаест албума не препознаје, као ни особе са фотографије на страни тринаест. На фотографији на страни 14 препознао је опт. Лукић Милана, док особу која се налази са десне стране од опт. Лукића није препознао. На фотографији која се налази на страни број 15 препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији на страни број 16 препознао је опт. Крсмановић Оливера званог "Орлић", особу која се налази на фотографији на страни 17 и фотографији на страни 18 не препознаје.

Што се тиче цивила, путника из аутобуса, који су критичном приликом отети не би могао да препозна. Након што му је предочен албум фотографија отетих који се налази у списима предмета и означен је као прилог број 1 опт. Шевић је изјавио да на фотографији број два на страни два, пошто је са леђа фотографисано лице, а у односу и поредећи са фотографијама из албума које су му претходно показане а ради се о фотоалбуму припадника паравојне формације "Осветници" и уколико је у исто време фотографисано, мисли да је особа у униформи Крсмановић Оливер "Орлић". Остале особе на фотографијама из овог фотоалбума није препознао. Навео је да ове фотографије први пут види и поновио да није био у хотелу "Вилина влас", да је само из приче других људи у Вишеграду чуо да су ови цивили – путници из аутобуса убијени, али да не зна да ли их је и ако јесте ко тукао у хотелу и ко их је евентуално касније убио. Додао је да му није познато да су непосредно пре ове акције ликвидирани неки Српски борци од стране Муслимана.

У својој одбрани изнетој на главном претресу на записнику од 20.1.2003. године, опт. Шевић Ђорђе делимично је изменио наводе које је дао у претходном поступку. Навео је да се 1991. године пријавио одбору Српске Радикалне странке у Руми као добровољац и патриота за учешће у ратишту и да је био распоређен на подручју Славоније у Окучаним.

У априлу 1992. године по повратку са ратишта из Славоније са још десетак другова из Руме пријавио се Одбору Српске Радикалне стране у Лозници, па су организовано пребачени на територију Зворника. Ту се пријавио Штабу ТО и на овом подручју борао од априла до краја маја 1992. године. У овом периоду углавном је био ангажован у одбрани града Зворника. Највише времена је провео на стражи у рововима, а од оружја био је задужен аутоматском пушком и имао је маскирну униформу.

У мају месецу 1992. године вратио се у Руму где је провео неколико дана, а када је сазнао да је један број људи из Руме, са којима је био на ратишту прешао на ратиште у Вишеград, сада самоиницијативно без организације странке је почетком јуна 1992. године отишао у Вишеград. У Вишеградској бањи је ступио у контакт са борцима из Руме, који су били смештени у хотелима

“Вилина Влас”. У истом хотелу биле су смештене и јединице Територијалне одбране под командом војске Републике Српске стим што се не сећа ко је био комадант ове јединице. У јединицу у коју је он распоређен било је двадесет бораца углавном из Републике Српске и добровољаца из Србије а од наоружања задужио је аутоматску пушку. Након десетак дана боравка у овој јединици пријавио је надлежнима да напушта јединицу, раздужио униформу и наоружање и отишао у село Осмаке, код Зворника, где се поново пријавио штабу територијалне одбрае Зворник, задужио униформу и наоружање и ту провео око три месеца, углавном у обезбеђењу града, без учешћа у оружаним акцијама, а потом се вратио кући у Руму. Изнео је да је као припадник јединице, у територијалној одбрани у Вишеграду упознао опт. Лукић Милана, који је у то време био комадант те јединице, опт. Драгићевић Драгутина који је био борац у тој јединици, а опт. Крсмановић Оливера, кога зна по надимку “Орлић” је упознао нешто касније. На територији Зворника – територији села Осмака остао је око три месеца, а затим се вратио у Руму. Док је боравио на ратишту у Зворнику упознао је Ђекић Драгану и са њом се забављао. Познато му је било да се и она вратила са ратишта у Београд.

У октобру месецу 1992. године Драгана га је позвала телефоном из Београда да дође код ње. Када је дошао у Београд Драгана му је саопштила да јој се телефоном јавио опт. Лукић Милан и да је питао да ли би желела да иде на ратиште и да позове Шевић Ђорђа. По доласку у Београд у хотелу “Палас” састали су се оптужени Лукић Милан, опт. Драгићевић Драгутин, Ђекић Драгана и он, па им је том приликом Лукић изложио план, а наиме да намерава да формира специјалну јединицу бораца са подручја Вишеграда. Позив за учешће у овој јединици је прихватио, те су се у октобру 1992. године Ђекић Драгана, опт. Лукић Милан, Лукићева девојка и он аутомобилом одвезли у Вишеград, износећи да није сигуран да ли је са њима био и опт. Драгићевић Драгутин. У Вишеграду су се сместили у једну гарсоњеру и то Драгићевић Драгутин, Ђекић Драгана која је распоређена као болничарка, Тимотић Милан фоторепортер који се представио као новинар из Земуна и он. Лукић Милан је само повремено долазио у овај стан.

За време боравка у овом стану, пет – шест дана пре акције Милан Лукић је свакодневно доводио двојицу или тројицу наоружаних лица-бораца да би се међусобно упознали. Није им рекао ко је од њих његов заменик.

Вече пре критичног догађаја у овој гарсоњери у присуству Драгане Ђекић и још неких лица, мада није сигуран ко је све био ту, позвао га је Лукић Милан да сутрадан у раним јутарњим сатима иду у акцију, необјашњавајући му детаље о каквој се акцији ради. Није био сигуран где су се скупили као јединица пре нето што су отишли у ту акцију, али му је познато колико се сећа било их је око 10 до дванаест бораца и да су били распоређени у два путничка аутомобила и један камион марке “Застава” црвене боје који је имао цираду. На челу колоне било је једно путничко возило у коме је био опт. Лукић Милан, у средини камион а иза камиона путничко возило марке “Лада” у коме се и он налазио. Не сећа се којим путем су се кретали, да ли их је полиција заустављала на полицијском пункту на граници између Босне и Србије, нити може да определи

колико је временски трајала ова возња. Зауоставили су се на подручју које је брдовито и прекривено шумом и ненасељеном. На том месту распоредили су се у групе од по неколико људи и заузели позиције на око пет до шест метара са обе стране пута. Обзиром да је од овог догађаја протекло десет година, изнео је да не може да се сети свих детаља и то ко је распоређивао борце, мада допушта могућност да је то урадио опт. Лукић Милан који је био комадант јединице. Не сећа се да ли је он био у заклону, да ли је пушку држао окачену о рамену или је држао у рукама на готовс нити где су били остали саборци. Објаснио је да је на путу остао опт Лукић Милан, али да се не сећа да ли је том приликом Лукић имао у руци пушку, да ли је још неко од бораца остао са Лукићем на путу. Неки од бораца су били камуфлирани, тј имали су маскирне униформе, капе на глави, понеко је на капи имао као знак кокарду, неки борци су били намазани по лицу различитим бојама. Навео је да је међу борцима био опт. Крсмановић Оливер звани "Орлић" али да се не сећа да ли је у овој акцији учествовао и опт. Драгићевић Драгутин. После извесног времена путем је наишао један аутобус са путницима. Опт. Лукић Милан га је зауставио са пушком у руци ушао у аутобус. Изјавио је да пре наиласка овог аутобуса није видео ни једног човека у месту где су се зауставили, да он није знао како се то село зове, нити да ли припада територији Босне или Србије. Даље је навео да се не сећа на која врата у аутобус је ушао опт. Лукић Милан, али да се сећа да су после краћег времена почели да из аутобуса излазе путници и то један по један. Он није уопште прилазио аутобусу. Није сигуран да ли су још двојица или тројица бораца ушли у аутобус заједно са Лукић Миланом, њиховој групи он није прилазио. Није му познато на којој релацији се кретао овај аутобус. Људима који су изведени он није прилазио не сећа се да ли су путничка возила и камион са цирадом били заустављени на путу, или поред пута, није чуо ко је путницима наредио да уђу у камион, да ли Лукић Милан или неко други од бораца који су били заједно са њим у аутобусу. Навео је да не зна тачно колико је људи изведено из аутобуса. Видео је да се ради о већој групи. Не може да се сети да ли је из аутобуса изведена женска особа. Није чуо, нити видео да је било ко од ових путника који су изведени из аутобуса тражио било какво објашњење, они су ћутке без речи попели се на каросерију камиона. Није видео да се било ко од бораца који су били у овој акцији попео у каросерију камиона заједно са путницима – цивилима. У моменту када су ови људи већ били у камиону испод цираде, он је пришао аутомобилу марке "Лада", ушао унутра, а потом су се истим путем вратили према Вишеграду. Не сећа се да су засутављани на полицијском пункту на граници између Србије и Босне, колико се сећа прошли су без заустављања, па када су дошли до центра Вишеграда, он је ту изашао из аутомобила и отишао у стан који је користио. Тога дана више није излазио у град и није му било познато шта се са овим путницима дешавало. Сутрадан је отпутовао кући за Руму. Тек након пет – шест дана сазнао је из средстава информсања да су из аутобуса изведени људи Муслиманске националности.

На главном претресу дана 20.1.2003. године опт. Шевић Ђорђу предочена је одбрана која је дата у претходном поступку, а која се одбрана разликује у односу на ону коју је дао на главном претресу, па упитан да објасни разлику у свом исказу и то на околности преласка граница Републике Србије и Босне и Херцеговине критичном приликом, те понашање полиције на полицијском

пункту, те чињеницу да ли је у овој акцији учествовао и опт. Драгићевић Драгутин, да ли је међу отетим путницима била и једна жена, јер је у претходном поступку опт. Шевић Ђорђе изјавио да је у акцији учествовао и Драгићевић Драгутин, те да је у повратку видео да из аутобуса у камиону се налазила и једна женска особа. На ове околности опт. Шевић Ђорђе је изјавио да се овај догађај десио пре десет година, да је у претходном поступку одбрану дао пре отприлике једне године, да због протекла времена не може да се сети детаља везаних за прелазак граничног подручја и однос полиције Републике Србије према њима, нити да ли је опт. Драгићевић учествовао у овој акцији, а допушта могућност да је међу присутним цивилима била и једна жена и да ју је видео на повратку у Вишеград. Навео је да би могао да препозна све саборце учеснике у овој акцији критичном приликом а да је као што је већ раније изнео тек по повратку у Руму из новина сазнао да се јединица која је извела ову акцију зове "Осветници".

На главном претресу опт. Шевић Ђорђу су показане појединачне фотографије из фотоалбума припадника паравојне формације "Осветници" па је оптужени изјавио: на фотографији број један са сигурношћу препознаје опт. Ђукић Милана, на фотографији број два препознаје опт. Крсмановић Оливера званог "Орлић", на фотографији број три са сигурношћу препознаје опт. Драгићевић Драгутина с тим да га препознаје као сабораца из јединице, али да није сугран да је он непосредно учествовао у овој акцији, на фотографији број 5 препознао је опт. Драгићевић Драгутина, на фотографији број 7 на страни 7 хемиском оловком озананче број један је он Опт. Шевић Ђорђе и објашњава да је слика настала у гарсоњери Вишеграду где је он боравио, а са његове леве стране налази се опт. Драгићевић Драгутин, док остале борце са ове фотографије не препознаје. На групној фотографији означеној бројем 8 препознаје опт. Лукић Милана који је хемиском оловком означен бројем 1, док лице са ове фотографије означеном хемијском оловком под бројем два и три и особу у цивили са исте фотографије не познаје. На фотографији број 9 на страни осам фотоалбума су иста лица која је препознао на фотографији број 8 уз напомену да је под бројем четири хемиском оловком означен Тимотић Милан, новинар, а објаснио је да је слика настала негде у Вишеграду. На фотографији број 10 на осмој страни фотоалбума препознао је Ђекић Драгану, на фотографији број 11 на страни број 9 препознао је опт. Лукић Милана који у руци држи аутомат управљен у вис, на фотографији број 12 на десетој страни означен број 1 препознао је Лукић Милана, на фотографији број 13 на десетој страни су опт. Лукић Милан који је означен бројем један и новинар Тимотић Милан означен бројем 2, на фотографији број 14 на страни 11 препознао је Драгану Ђекић, која стоји поред жене у црњини, а на фотографији се види и он са белом капом на глави. Људи који се налазе на фотографији број 15 на страни 11 не сећа их се, није их видео. Колико се сећа јединица којој је припадао није носила заставу са ознаком "С вером у Бога, слобода или смрт" која се види на овој фотографији. Никог од особа на фотографији број 16 на страни 12 није препознао. На фотографији број 17 на страни 13 препознао је опт. Оливера Крсмановића који у руци носи аутомат, окренут у вис и умотан у црну заставу са мртвачком главом на којој се види натпис "Слобода или", на фотографији број 18 на страни 14 препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији број 19 на

страни 15 препознао је опт Лукић Милана који на глави има шубару и означен је хемиском оловком број 1. Особу са фотографије број 20 на страни 16 фотоалбума није препознао, а на фотографији број 21 на страни 17 препознао је опт.Оливера Крсмановића, особу са фотографије број 22 на страни 18 није препознао мада му је познато да је фотографија настала у Вишеграду, али да не зна да ли је то амбијент крај реке или језера.

Навео је да особе које су отете – путнике из аутобуса не би могао да препозна.

Када је опт. Шевић Ђорђу предочена фотографија на страни 2 фотоалбума отетих лица оптужени је изјавио да не препознаје особу са фотографије, а када му је пре слике број 2 на страни 2 фотоалбума отетих лица, предочена ради компарације фотографија број 17 на страни 13 из фотоалбума припадника паравојне формације, оптужени је изјавио да видевши ову заставу са којом је умотан овај војник, мисли да се ради о Крсмановић Оливеру. Након што му је предочена фотографија број 8 на страни 6 фотоалбума отетих лица оптужени је изјавио да не препознаје особу у маскирној униформи која држи неки предмет у руци такође да не препознаје ни особу у маскирној униформи и браон ципелама на фотографији број 15 страни 10 фотоалбума отетих лица. Позван да се изјасни, везано за разлике у исказу у односу на претходни поступак када је навео да је по доласку у Вишеград чуо да су отета лица одведена у хотел "Вилина влас", а да је на главном претресу изјавио да се не сећа и да не зна где су одведени, опт Шевић је изјавио да не зна где су отета лица одведена, да се такође не сећа са сигурношћу да ли је за време боравка у Вишеграду чуо да су ови људи убијени, или је чуо касније из средстава јавног информисања, да не може да се сети имена ни једног комаданта или официра из Вишеграда у време док је он боравио у овом граду. Не сећа се да ли је приликом одласка на ратиште носио било какав упут од било ког представника власти Србије, или неке политичке странке, као и то да му није познато да ли су пре предузимања ове акције били заробљени Српски борци од стране Муслимана, није му познато да је општина Вишеград проглашена за Српску општину, али му је било познато да се у овом граду налазила Српска војска и да су он и други Српски војсци углавном били ангажовани у рововима у одбрани око града од Хрватских и Муслиманских екстремиста.

На главном претресу одржаном дана 22.9.2003. године опт. Шевић је изјавио да је овај догађај била прва акција у коју је ишао организовано, а којом је руководио Лукић Милан. Лукић Милан је критичном приликом пре наиласка аутобуса распоредио борце са једне и са друге стране пута, али не може да се сети ко је дао наредбу да се заустави аутобус. Он није добио никакав непосредан задатак о томе шта треба да ради кад се заустави аутобус.

Опт. Шевић Ђорђе дајући своју одбрану на главном претресу дана 17.1.2005. године, углавном је поновио одбрану коју је дао у претходном поступку и на главним претресима а која се односи на одлазак на ратиште. Навео је да је први пут отишао на ратиште у Окучане 1991. године и то у зиму. Отишао је организовано путем Српске радикалне странке чији је био члан са

joш десет до дванаест бораца, јавио се као добровољац. Није био ни у једној акцији, давао је само стражу. Након тога вратио се кући у Руму и у Руми је био до априла 1992. године, а након тога је отишао у Зворник такође организовано преко Српске Радикалне странке, били су под командом територијалне одбране. Задужио је униформу СМБ и маскирну униформу као и аутоматску пушку. На ратишту је био отприлике до маја 1992. године. Углавном је био у рововима и чувао стражу. Пре него што је пошао кући у Руму, јавио се Штабу територијалне одбране и раздужио униформу и наоружање. У Вишеград одлази у јуну месецу 1992. године. Како су му другови отишли у Зворник, у Вишеградској бањи задржао се пет до шест дана и том приликом одсео је у хотелу "Вилина влас". Пре него што је отишао у хотел "Вилина влас" отишао је у Штаб територијалне одбране и они су га упутили на хотел. Том приликом у хотелу је било добровољаца, припадника ТО и полиције. Сви су били у униформама, неко је имао маскирну униформу неко СМБ и сву су били наоружани. Није могао да препозна ко је припадник ТО а ко је припадник Војске Републике Српске, али је из разговора сазнао ко је ко. Био је наоружан аутоматском пушком. Чекао је војни распоред а како није добио војни распоред отишао је у село Осмаци које се налази на територији Зворника. Пре одласка у село Осмаке, јавио се штабу ТО раздужио аутоматску пушку, а униформу је задржао јер је униформа била његова и понео је од куће. У Осмацима је био два до три месеца давао је стражу а након тога се вратио кући у Руму. Када се вратио кући Драгана Ђекић коју је претходно упознао у Зворнику и од тада су у емотивној вези позвала га је и предложила да иду у Вишеград на ратиште. Она је била болничарка. Преко телефона му је саопштила да је назвао Лукић Милан и да је позвао и њега да иде у Вишеград. Предложила је да се нађу у хотелу "Палас" у Београду. Објаснио је да је Милана Лукића упознао када је био у Вишеграду у хотелу "Вилина влас" и тада је чуо да је Милан Лукић припадник ТО. Познато му је да сви који су били са територије Вишеграда били су припадници ТО.

Са Драганом Ђекић и Миланом Лукићем нашао се у хотелу "Палас" и том приликом Лукић је рекао да намерава да формира једну јединицу и то интервентну јединицу која би требала да буде у приправности да интервенише у случају да дође до пробијања линије раздвајања између Срба и Муслимана. Није питао ко би био на челу те интервентне јединице. Пошто је у то време имао 19 година није му било познато и није му речено ко ће бити на челу те интервентне јединице. Те исте вечери када су се нашли у хотелу "Палас" Лукић Милан, Драгана Ђекић и Лукићева девојка пошли су за Вишеград Лукићевим колима, "Пасатом" боје труле вишње, није му познато какве су биле таблице. Иначе је у хотелу "Палас" Милан Лукић споменуо да им требају људи за интервенту јединицу, али није питао коме и претпостављао је да Штабу Територијалне Одбране.

Када су стигли у Вишеград Лукић Милан је Драгану Ђекић и њега одвео у једну гарсоњеру која се налази у центру града.

Сутрадан у гарсоњеру је дошао Лукић Милан са Драгићевић Драгутином и новинаром Тимотић Миланом. Драгићевић Драгутина први пут је упознао у Зворнику али му није познато да ли је био борац ТО или добровољац. Следећи

пут поново га је видео у Вишеграду а Тимотић Милана први пут је видео у Зворнику било му је познато да је новинар и да је правио неке интервјуе. Када их је Лукић довео саопштио је да ће и Драгићевић Драгутин бити припадник интервентне јединице. Драгићевић и он од Лукића су добили аутоматску пушку а и Драгана Ђекић је добила аутоматску пушку и имала је своју униформу. Није могао да се сети да ли је Милан Тимотић био у униформи и да ли је имао неко оружје. Такође није могао да се сети ни да ли су се водили неки разговори о интервентној јединици и о акцијама које им предстоје.

Једне вечери Лукић је дошао у стан у којем су се налазили њих 5-6 и саопштио им да иду сутрадан у акцију, али им није објаснио о каквој акцији је реч, нити је било ко од њих питао каква је то акција. Притом им није дао никакво задужење. Након што им је саопштио за акцију Милан Лукић је отишао. Ујутру су кренули у акцију било их је око 10-15. Испред зграде су била паркирана два до три возила. Није могао да се сети да ли је поред путничких возила био и неки камион. Драгана Ђекић је остала у гарсоњери. Са сигурношћу је тврдио да је видео Крсмановић Оливера испред зграде и да је био са њима у акцији, а за Драгићевић Драгутина мисли да је остао у гарсоњери. Тимотић Милан је такође био у гарсоњери, ради неких интервјуа. Није му било познато где су кренули јер им Лукић није саопштио где иду. Мислио је да је то управо интервентна јединица коју је Лукић формирао и где је било између 10-11 бораца. Након пола сата вожње зауставила их је полиција на полицијском пункту. После тога наставили су вожњу и можда након пола сата паркирали су возила а колико се сећа Лукић Милан је зауставио возила. Лукић Милан их је распоредио покрај пута. Наишао је аутобус, и Лукић Милан је зауставио аутобус. Аутобус је са десне стране прешао на леву страну, а он је стајао са леве стране пута у односу на аутобус удаљен 5-6 метара. Није знао шта треба да ради. Стајао је са пушком у руци која је била уперена ка земљи и посматрао је. Није могао да се сети где су се налазили остали борци а оставио је могућност да је поред њега неко са стране стајао. Видео је када је Милан Лукић ушао у аутобус али није могао да определи да ли је ушао на предња или задња врата. Не сећа се ни да ли је био наоружан. Није му познато ни да ли је нешто говорио. После извесног времена видео је да из аутобуса излазе неки људи – цивили а можда их је било између 15-16. Колико се сећа била је и једна жена. Када су људи изашли из аутобуса видео је мали камион црвене боје имао је цираду и био је цивилни. Навео је да му није познато ко је рекао овим људима да уђу у камион. Овој групи људи није прилазио стајао је са стране и посматрао. Путничка возила којима су дошли била су са стране пута паркирана. Људи су ушли у камион и били су испод цираде а колико се сећа нико од бораца није ушао у овај камион. Након што су ови људи изведени, аутобус је одмах отишао. Није могао да се сети ко је наредио да аутобус крене.

Напоменуо је да је знао да су у питању цивили не би ишао у ту акцију. И поред тога што је видео да су сви цивили изашли из аутобуса није могао да напусти место остао је ту где се и затекао.

Након тога истим путем вратили су се у Вишеград али није могао да се сети да ли су били заустављени од стране полиције. Чим су стигли у Вишеград

отишао је у стан а у стану је била Драгана.

Није могао да се сети да ли је у колима било саким причао о цивилима који су у камиону а није питао никога шта ће са тим људима. Није их питао ни где их возе. Једноставно је отишао у стан а да се није јавио ни Лукић Милану нити било коме. Није му се допало то што су људи изведени из аутобуса. Није могао да објасни зашто није отишао када је видео да се из аутобуса изводе цивили и не сећа се да ли се плашио неког. Тог истог дана чуо је да су људи који су изведени из аутобуса Муслимани. Након тога никоме се није јавио нити се јавио Лукић Милану. Није му познато шта је било са људима и где су одвезена лица. Претпоставља да је комадант те акције био Лукић Милан али му није познато да ли је имао неких заменика. Том приликом није приметио ни да ли контактира са неким, нити да је имао неку радио станицу. Након што је оптуженом Шевић Ђорђу предочен исказ који је дао на главном претресу 20.1.2003. године у делу у којем је изјавио да је тек након 5-6 дана сазнао да су из аутобуса изведени људи Муслиманске националности, и да ово сазнање потиче из новина а да је у претходном поступку као и на данашњем главном претресу изјавио да је тог истог дана у Вишеграду чуо да су лица која су изведена из аутобуса Муслимани, оптужени није могао да објасни разлике у казивању. Након што му је предочен и део исказа у претходном поступку и то део у којем је навео да је сигуран да је и опт. Драгићевић Драгутин био са њим у акцији а да је данас изјавио да мисли да није био у акцији ни те разлике у казивању оптужени није могао да објасни, тачније изјавио је да док се присећао дошао је до сазнања да Драгићевић Драгутин није био са њима.

Оптуженом Шевић Ђорђу показане су фотографије из фотоалбума паравојне формације "Осветници" па је оптужени навео да је на фотографији број 1 оптужени Лукић Милан, на фотографији број 2 Крсмановић Оливер, на фотографији број 3 Драгићевић Драгутин, на фотографији број 5 препознао је опт. Драгићевић Драгутина, на фотографији број 7 на страни 7 хемијском оловком означен бројем 1 је он Шевић Ђорђе а преко пута седи Драгићевић Драгутин, на групној фотографији означеној бројем 8 препознао је Лукић Милана који је означен бројем 1, на фотографији број 9 на страни 8 фотоалбума обележен бројем 4 је Тимотић Милан а особа означена бројем 1 је Лукић Милан а особа која чучи са леве стране је Драгићевић Драгутин, на фотографији број 10 на осмој страни женска особа са плавом косом у униформи је Драгана Ђекић, на фотографији број 11 на страни број 9 препознао је опт. Лукић Милана који у руци држи аутомат а на фотографији број 12 на страни 10 препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији број 13 на страни 10 је опт. Лукић Милан који је означен бројем 1 и новинар Тимотић Милан означен број 2, на фотографији број 14 на страни 11 препознао је Драгану Ђекић а себе са белом капом на глави, на фотографији број 18 на страни 14 препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији број 19 на страни 15 препознао је опт. Лукић Милана, на фотографији број 21 на страни 17 је Крсмановић Оливер, након што је оптуженом Шевић Ђорђу предочено да је на главном претресу дана 20.1.2003. године изјавио да је на фотографији број 17 на страни 13 оптужени Крсмановић Оливер а да га данас није препознао, те да објасни те разлике оптужени је изјавио да не може да тврди зато што је сликано из профила. Није му познато ко

је сачинио фотографије.

У завршној речи придружио се речи свога браниоца.

Опт.Лукић Милану и опт. Крсмановић Оливеру судило се у одсуству а сходно решењу кривичног већа овога суда Кв.2451/02 од 4.12.2002. године, јер су били недоступни државним органима и суду.

У поновном поступку суд је поступио по примедбама Врховног суда Србије у Београду из решења Кж.494/04 од 27.9.2004. године.

У доказном поступку суд је саслушао представнике оштећених породица а уз сагласност странака прочитао на главном претресу одржаном дана 12.7.2005. године исказе оштећених Цавид Мандала, Хоџић Сабрије, Ханке Даутовић, Ђатовић Рамиза са записника од 21.1.2003. године, прочитао исказе Бајрамовић Мирсада, Хилмије Алилхоџић, Хоџић Џевада, Ибрахим Шеба, Гибовић Месуда, Хоџић Бехудина и Џихић Нусрета са записника о главном претресу од 21.1.2003. године. Пецикоза Расима са записника о главном претресу од 18.1.2005. године, уз сагласност странака прочитао је исказ сведока Стојкановић Велисава са записника о главном претресу 15.4.2003. и 19.1.2005. године, Биљане Бојовић са записника о главном претресу од 22.1.2003. године и 19.1.2005. године, исказ сведока Драгане Ђекић са записника о претходном поступку од 27.3.2002. године, са записника о главном претресу од 23.1.2003. и од 21.1.2005. године. У доказном поступку суд је саслушао сведока Удовичић Милоја на записнику од 28.2.2005. године, те је на сагласан предлог странака прочитао и исказ сведока Удовичић Милоја са записника од 22.1.2003. године, саслушао сведока Тимотић Милана и на сагласан предлог странака прочитао исказ сведока од 22.1.2003. године, саслушао сведока Китић Илију и прочитао исказ сведока са записника од 17.3.2003. године, прочитао исказ сведока Десе Китић са записника од 15.4.2003. године, саслушао сведока Раковић Радомира и прочитао исказ сведока од 15.4.2003. године, прочитао исказ сведока Раковић Драгослава од 15.4.2003. године, саслушали сведока Јањушевић Ђорђија и прочитао исказ сведока Ђорђија Јањушевића са записника о главном претресу дана 16.4.2003. године, саслушао сведока Романдић Славка и прочитао исказ сведока од 16.4.2003. године, саслушао сведока Милић Поповића и прочитао исказ сведока Милића Поповића са записника од 18.4.2003. године оштећене саслушао сведока Луку Драгићевића и прочитао исказ сведока са записника од 29.5.2003. године, саслушао сведока Иконић Слободана, Милановић Драгана, Ивановић Ивана, Рахма Твицу, Скорупа Омера и професора Момчила Грубача, прегледао материјал који је доставио Хашки Трибунал а који је снимљен на цд-у, прочитао исказе сведока Перовић Драгана са записника о главном претресу од 29.5.2003. године, саслушао сведока Ивановић Томислава и прочитао исказ сведока са записника о главном претресу од 16.4.2003. године, извршио увид у албум фотографија припадника паравојне формације “Осветници” и албум фотографија лица отетих 22.10.1992. године, из путничког аутобуса у месту Миоче и фотокопије картона о издатим личним картама, прочитан је

извештај безбедносно – информативне агенције Србије, из

којег се види да у својим документационим фондовима не поседују негативе филма наведених фотографија, прочитан је извод из матичне књиге умрлих Општине Прибој, те решење Општинског суда у Прибоју о проглашењу несталих лица за умрле и то за Хоџић Меда, Гибовић Идриза, Хаџић Зафера, Мандал Алију и Пецикоза Сеада, извршен је увид и читање копија картона личних карата на име оштећених и то Шебо Мехмеда, Хаџић Зафера, Хоџић Меде, Хоџић Медредина, Рамиза Беговића, Софтић Дервиша, Софтић Митхада, Алихоџић Мује, Мандал Алије, Бајрамовић Мустафе, Пецикоза Сеада, Сајтаровић Хајрудина, Џихић Есада, Ћатовић Сабахудина, Гибовић Идриза, Ћатовић Рамахудина, Колџић Мевлиде. Из извода копија картона личних карата утврђује се регистарски број личних карата, да су исте издате од СУП-а Прибој на имена наведених оштећених, да се ради о грађанима који су имали пребивалиште на ширем подручју ОУП-а Прибој и да се ради о грађанима СР Југославије и Републике Србије.

Прочитан је извештај ГСУП-а Београд Одељења за информатику из којег се утврђује да опт. Лукић Милан има пријављено пребивалиште [REDACTED] затим извештај о пријави пребивалишта за Крсмановић Оливера, из којег се види да је имао пријављено пребивалиште у [REDACTED] [REDACTED] извештај да Драгићевић Драгутин [REDACTED], те извештај за пребивалиште за оптуженог Шевић Ђорђа [REDACTED], прочитан је извештај Одељења Унутрашњих послова Прибој од 25.5.2002. године у вези лица која су нестала из аутобуса Рудо-Прибој. Прочитан је налаз и мишљење комисије вештака неуропсихијатра за опт Шевић Ђорђа, и извештај из КЕ, врши се увид у географску топографску карту територије бивше СФРЈ, прочитани су списи Окружног суда у Београду Ки.566/94 и списи Ки.бр.118/92 Окружног суда у Ужицу. Из ових списка прочитано је решење о спровођењу истраге против опт. Лукић Милана у предмету Ки.бр.566/94 од 6.4.1994. године, решење о одређивању притвора, затим је прочитана пријава која је достављена ОЈТ-у Београду од 14.6.1994. године, у вези нестанка лица, противправног лишења слободе које је извршено 22.10.1992. године, прочитано је решење Ки.бр. 566/94 донето од стране кривичног већа овога суда 27.4.1994. године и решење Врховног суда Србије Кж II 406/94 од 24.5.1994. године, којим се одбија као неоснована жалба ОЈТ-а у Београду изјављена против решења Кв.бр.554/94 Окружног суда у Београду, прочитан је поднесак из којег се види да се пред Првим општинским судом водила парница по тужби тужиоца Милана Лукића против тужене Републике Србије због неоснованог лишења слободе. Из списка Окружног суда у Ужицу Ки.бр.118/92 у поступку против окр. Лукић Милана и Драгићевић Драгутина извршено је читање захтева за спровођење истраге Кт.216/92, прочитано решење о спровођењу истраге које је донето 30.10.1992. године и решење о одређивању притвора од истог датума, извршено читање потврде о одузетим предметима од стране окривљених у том предмету, затим извршено читање решења Окружног суда у Ужицу Кв.бр.189/92 од 4. новембра 1992. године, извршен увид у фотодокументацију на којој се виде предмети који су одузети од окр. Лукића и окр. Драгићевић Драгутина, из овог списка прочитано је уверење

Републике Босне и Херцеговине, Општине Вишеград од 4.11.1992. године, из којег се види да је Лукић Милан из Вишеграда држављанин Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине и СФРЈ, а да је уверење издато на основу података из уписа у књигу држављана која се води за [REDACTED]

Прочитане су потврде издате од стране Вишеградске бригаде и то: потврда на име Лукић Милана и Драгићевић Драгутина и то за Лукић Милана којом се доказује статус војника Републике Српске а за Драгићевић Драгутина из Вишеграда да је био ангажован у јединици војске Републике Српске од 2.6.1992. године а обе потврде су потписане од стране Потпуковника начелника штаба Луке Драгићевића. Из потврде на име Лукић Милана види се да је ангажован у јединици Војске Републике Српске општине Вишеград од 19.5.1992. године, да је потврда дата ради доказивања статуса војника војске Републике Српске.

Прочитани су реверси издати од 28.9.1992. године на име Лукић Милана са ознаком К0 8135/92 Вишеград из којег се види да је задужио радио станицу, на печату на реверсу Војска Републике Српске, потврда од истог датума из којег се види да је од територијалне одбране Вишеграда Лукић Милан задужио наоружање и то аутомат марке "Томсон", аутоматску пушку 7,62мм, ручну бомбу М-75 и пиштољ 7.65. реверс је снабдевен потписом Лукић Милана као лица које је задружило оружје, а печат је команде Вишеграда Војске Републике Босне и Херцеговине. Прочитан је и реверс од 3.10.1992. године издат од Територијалне одбране Вишеград на којем се види да је Драгићевић Драгутин задужио аутоматску пушку М 762 и 150 метака 7,62 мм. Прочитан је извештај из казнене евиденције за Шевић Ђорђа, прочитана је потврда предузећа "Полиестер" од 26.5.1992. године на име Хоџић Меда из Живинаца из које се види да се потврда издаје ради несметаног доласка на посао и одласка са посла до места становања и да се за друге сврхе не може употребити. У доказном поступку прочитана је наредба за издавање међународне потернице за окр. Лукић Милана и окр. Крсмановић Оливера, прочитана је оптужница Међународног кривичног суда за бишву Југославију за опт. Лукић Милана.

Све доказе суд је ценио како сваки појединачно, тако и у међусобној повезаности сходно члану 18 и члану 352 ЗКП-а, па је утврдио чињенично стање као у изреци пресуде.

Имајући у виду изнето, пре свега суд налази да је неспорно да је Окружни суд у Београду месно надлежан за суђење у овом предмету, јер је чланом 30 став 1 ЗКП прописано, за случај ако је место извршења кривичног дела ван територије СРЈ, да је надлежан суд на чијем подручју окривљени има пребивалиште или боравиште

Из изведених доказа, а имајући у виду уверење о држављанству за оптуженог Лукића, утврђено је да је био држављанин Републике Босне и Херцеговине и СФРЈ, а пребивалиште је имао у Београду, што се и утврђује из извештаја МУП-а Србије. Оптужени Шевић Ђорђе је држављанин СФРЈ,

оптужени Драгићевић Драгутин је држављанин БиХ и СФРЈ који се након извршења дела нашао на територији СРЈ, а како је поступак покренут према оптуженом Лукићу пред Окружним судом у Београду, који је први започео поступак, то је овај суд стварно и месно надлежан за суђење ове кривично правне ствари.

Није спорно да су оштећени грађани држављани СРЈ, па суд сматра да се ради о примени реалног принципа за одређивање надлежности, за важење кривичног законодавства СРЈ у овој кривично правној ствари.

Према томе надлежност Окружног суда у Београду није у супротности у конкретном случају са одредбом члана 107 кривичног закона Савезне Републике Југославије, која прописује да Југословенско кривично законодавство важи и за странце који ван територије СРЈ учине према њој, или њеном држављанину, кривично дело и кад нису у питању кривична дела наведена у члану 105 овог закона, ако се затекну на територији СРЈ или јој буду изручени.

Из географских карти, суд је утврдио да је Вишеград, град у југоисточном делу Републике Босне и Херцеговине. Један је од неколико градова уз реку Дрину, и налази се уз непосредну границу са Србијом. Град се налази на главном путу који повезује Београд и Ужице у Србији са Гораждем и Сарајевом у Босни и Херцеговини.

Суд је увидом у географску карту подручја Прибој – Рудо утврдио да пут Рудо- Прибој пролази кроз територију Босне, па кроз територију Србије, да би поновно ушао на територију Босне и онда потом поново на територију Србије.

Суд је нашао да је у време овог догађаја у Републици Босни и Херцеговини дошло до унутрашњег сукоба који је настао након распада СФРЈ, сецесијом Републике Словеније и Хрватске 1991. године, проглашењем независности Републике Босне и Херцеговине дана 3.3.1992. године и формирања на једном делу територије Босне и Херцеговине, Републике Српске и то успостављањем цивилне и административне власти, као и формирањем војних снага Републике Српске.

Тај оружани сукоб је искључиво унутрашњи оружани сукоб, али ипак оружани сукоб који постоји када се прибегава оружаном сили или постоји оружаном насиље дужег трајања између власти и организованих група, или између таквих група унутар државе.

У Републици Босни и Херцеговини дошло је до сукоба између припадника народа који су живели у Босни и Херцеговини, Срба, Хрвата и Муслимана, пошто Срби и Хрвати нису признавали власт и владу Републике Босне и Херцеговине.

Према томе предметни конкретан догађај, десио се у време оружаног сукоба и жртве овог догађаја су цивилна лица у смислу члана 142 КЗ СРЈ и одредби Женевске конвенције из следећих разлога:

Цивилним лицима сматрају се лица која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружије и лица онеспособљена за борбу услед болести, рана и лишења слободе, или из којег било другог узрока, према којима ће се поступати у свакој прилици човечно, без икакве неповољне дискриминације, засноване на раси, боји коже, вери или убеђењу, полу, рођењу или имовном стању, или било , ком другом сличном мерилу. У том циљу забрањени су, у свако доба и на сваком месту, према горе наведеним лицима, поступци: повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убистава, осакаћења, свирепост и мучење, узимање талаца, повреда личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци, изрицање и извршавање казне без претходног суочења од стране редовно установљеног суда и пропраћено свим судским гаранцијама које цивилизовани народи признају за неопходне (члан 3 Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата из 1949. године).

Чланом 1. Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.8.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба, од 8. јуна 1977. године (Протокол II), прописано је да ће се тај Протокол којим се развија и допуњује члан 3. заједнички за Женевске конвенције не мењајући његове постојеће услове за примену, примењивати на све оружане сукобе који нису обухваћени чланом 1. Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.8.1949. године о заштити жртава Међународних оружаних сукоба од 8. јуна 1977. године (Протокол I) који се одвијају на територији Високе стране уговорнице између њених оружаних снага и отпадничких оружаних снага или других организованих наоружаних група које под одговорном командом, врше такву контролу на делу њене територије, која им омогућава да воде непрекидне и усмерене војне операције.

Неспорно је да се у догађајима везаним за радње описане у изреци пресуде ради о ратном злочину, јер се ратним злочинима сматрају разни облици нечовечног поступања са одређеним категоријама лица за време рата, или у вези са ратом, чиме се крше правила међународног права. Без обзира о којој се врсти ратног злочина ради, за њих је карактеристично неколико обележја. Прво то је нечовечно понашање према људима које се изражава у разним актима насиља, као што су на пример: убијање, мучење, вршење биолошких и других експеримената, наношење тешких патњи, повреде телесног интегритета и др. Тако понашање представља кршење правила међународног права о поступању са одређеним категоријама лица. Реч је о повреди правила садржаних у Женевским хуманитарним конвенцијама из 1949. године које се односе на заштиту грађанских лица за време рата, на побољшање судбине рањеника и болесника у оружаним снагама у рату, и на поступање са ратним заробљеницима.

Ратним злочинима против цивилног становништва сматрају се многобројни и садржајно разноврсни облици, пре свега нехуманог поступања са овим становништвом, али и друге опасне делатности којима се угрожава живот или безбедност људи, односно имовине.

Цивилним становништвом сматра се целокупно неборачко становништво у зони ратних операција, као и становништво које је одведено са територије на којој живи.

Ратни злочин се може извршити наређивањем извршења забрањених радњи, или извршењем тих радњи. Издавањем наређења дело је довршено и није потребно да је наређење и извршено.

У одређивању извршиоца дела закон употребљава израз “ко”, што значи да у начелу може бити свако лице. Кад је реч о вршењу ратног злочина, то и може бити свако лице, мада је најчешће реч о учесницима у рату или оружаном сукобу, јер се за постојање дела тражи да се злочин врши “кршењем правила међународног права” а та правила управо обавезују учеснике у тим догађајима.

Члан 8. Статута Међународног Трибунала за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године говори о територијалној и временској надлежности трибунала. Територијална надлежност обухвата територију бивше СФРЈ, укључујући њену копнену површину, ваздушни простор и територијалне воде. Временска надлежност Трибунала обухвата период од 1.1.1991. године. Члан 9. став 1. овог Статута предвиђа истовремену надлежност Трибунала и националног суда за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1.1.1991. године.

Чланом 9. став 2. Статута предвиђа да Трибунал има предност у односу на националне судове. У било којој фази поступка Трибунал може службено да затражи од националног суда да уступи надлежност трибуналу у складу са Статутом Трибунала и Правилником о поступку и доказима.

Члан 10. овог Статута у ставу 1. прописује да се ни једном лицу не може судити поново пред националним судом за дела која према том Статуту представљају тешка кршења међународног хуманитарног права уколико му је већ суђено пред Трибуналом. Ставом 2. овог члана прописано је да лицу коме је пред националним судом суђено за дела која представљају тешка кршења међународног хуманитарног права, поново се може судити пред Трибуналом само ако:

- 1) је дело за које је њему или њој суђено квалификовано као обично кривично дело, или
- 2) поступак националног суда није био непристрасан и независан, или је био усмерен на заштиту оптуженог од међународне кривичне одговорности, или ако предмет није прописно вођен.

Неспорно је да је према оптуженом Лукић Милану подигнута оптужница од стране тужиоца Хашког трибунала. Оптужени није доступан и по подигнутој оптужници није започет судски поступак. Веће овога суда у поступку против

Лукић Милана због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ издало је наредбу за издавање међународне потернице, преко надлежних органа државе. С обзиром да су оптужени били недоступни државним органима, а тежина кривичног дела за која се терете или висина запређених казни чине оправданим да им се суди у одсуству те је и решењем овога суда одлучено да се оптуженом Лукић Милану и Крсмановић Оливеру суди у одсуству а по оптужници ОЈТ-а у Београду због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ.

Што се тиче примедбе да је кривично дело за које се оптуженом Лукић Милану суди пред овим већем, конзумирано тачком 2 оптужнице Хашког Трибунала суд налази да се у оптужници Хашког трибунала ради о посебном кривичном делу, злочину против човечности и да би евентуално пред Хашким судом биле примењене одредбе члана 10 Статута Трибунала, али поступак који се води пред Међународним Трибуналом за ратне злочине учињене на подручју бивше Југославије, не искључује надлежност домаћег суда да у редовном поступку суди за кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ.

Како су оптужени и даље недоступни суду и другим државним органима суд је нашао да оптужени Лукић Милан и Крсмановић Оливер нису били ускраћени у свом праву да свако ко је оптужен за кривично дело има једнако право да буде присутан суђењу. Њихов је избор био да буду недоступни суду, да не дају одбрану и да не прате ток суђења.

Оштећени Рамиз Ћатовић, отац покојног Рамахудина Ћатовића навео је да је дана 21.10.1992. године у вечерњим часовима, по повратку кући на око 50 метара од куће, нестао његов син Сабахудин Ћатовић, а да је дана 22.10.1992. године у јутарњим сатима његов други син Рамахудин Ћатовић насилно изведен из аутобуса и одведен у непознатом правцу. Његов син Рамахудин био је запослен у предузећу "Рудо пласт", у месту Убац на територији Републике Српске, да су га отпустили са посла због тога што је Муслиман, па се након тога запослио у предузећу "Полиестер" у Прибоју. На главном претресу дана 18.1.2005. године навео је да су се након отмице и присилног одвођења људи, на једној ливади у Сјеверину окупили мештани, углавном рођаци и пријатељи несталих, да су на протесном скупу дошли и представници власти из општине Прибој, да су том скупу били поред председника општине Прибој и неки други функционери. За време трајања скупа мештане је окружила група од око шест наоружаних људи, са аутоматима у рукама те нико није смео да реагује. Захтевали су да се грађани разиђу, обраћајући се речима "разиђите се сви су живи и здрави". Приликом саслушања изјавио је да препознаје оптуженог Шевић Ђорђа и да је управо он рекао да се сви разиђу и да су сви живи. После разиласка ове наоружане групе видео је да су отишли у Томову продавницу која се налази можда на 50 метара од места где су били окупљени. Неко му је рекао да не иде у продавницу, да ће га убити а он им је одговорио када су отишла и његова два сина нек иде и он. Отишао је у продавницу и чуо је да је Томо рекао оптуженом Шевићу да склони аутоматску пушку. Он га је питао шта је било са

осамнаест људи који су нестали. У продавници их је било седморо и сви су рекли да ништа не знају о њима. На питање због чега није указао на оптуженог Шевић Ђорђа и приликом првог саслушања на записнику о главном претресу од 21.1.2003. године, навео је да тада није смео али да му нико није претио.

Оштећена Бајрамовић Мирсада, сестра покојног Сеада Пецикозе, навела је да је њен брат у време критичног догађаја [REDACTED] [REDACTED], да је отац једног детета, да су након нестанка његова супруга и син отишли за Шведску те да нико од чланова породице није покренуо поступак за проглашење несталога лица за умрло. Придружила се кривичном гоњењу и истакла одштетни захтев чију висину није определила.

Оштећени Хилмија Алилхоџић, брат покојног Алилхоџић Мује навео је да је његов брат Мујо, са супругом и двоје деце живео у Сјеверину, да његова породица није спровела поступак за проглашење несталога лица за умрло код надлежног суда, да су након критичног догађаја супруга и деца отишли да живе у Немачку. Навео је да је Алилхоџић Мујо био запослен у предузећу "Полиестер" у месту Увац на босанској страни и да му је било познато да је имао потврду из предузећа да може несметано да се свакодневно креће аутобусом на посао и назад, да је критичног јутра био у аутобусу на путу за посао. Придружио се кривичном гоњењу, истакао одштетни захтев али висину није определио.

Оштећени Колџић Џевад, син покојне Колџић Мевлиде, навео је да је његова мајка била запослена у предузећу "Полиестер", да ово предузеће није једно време радило, а да је критичног дана његова мајка пошла у Прибој да прими плату. О критичном догађају сазнао је у току дана. Навео је да је у аутобусу поред његове мајке био и њен брат Медо Хоџић. Раније је било случајева да се путници легитимишу на овој релацији у аутобусу и изводе из аутобуса, али да се никада таква контролисања нису трагично завршила. Након што му је предочен албум фотографија отетих навео је да мисли да се на страни број 3 фотографија број 3 налази Хацић Зафер, на страни број 3 на фотографији број 4 обележен словом а је Медо Хоџић а до њега у лежећем положају у карираном џемперу би могао да буде Гибовић Идриз. На страни број 4 фотографија број 5 обележен словом а претпоставља да је у карираној кошуљи Мујо Алилхоџић. На страни број 5 на фотографији број 6 обележен словом д је његов ујак Медо Хоџић, под а је Џихић а до њега у црној јакни лежи Алија Мандал. На страни број 5 на фотографији број 7 под а је Алилхоџић. На страни број 7 на фотографији број 10 у карираном џемперу је Гибовић Идриз. На страни број 8 а на фотографији број 11 обележен словом а је Медо Хоџић. На фотографији број 12 на страни број 9 у лежећем положају у црној кожној јакни је Мандал Алија, на страни број 9 на фотографији број 13 при дну фотографије у сивом џемперу је Медо Хоџић, на страни број 10 на фотографији број 15 обележен словом ц је Алија Мандал.

Оштећени Шебо Ибрахим изјавио је да је његов брат Шебо Мехмед био један од путника који су изведени из аутобуса критичном приликом, да није био ожењен, да је живео у породичном домаћинству са мајком у селу Забрђе и био је

једини хранитељ и да је свакодневно путовао од Сјеверина до Прибоја јер је био запослен у предузећу "Полиестер". Након што му је предочен албум фотографија отетих навео је да је на страни број 1, на фотографији број 1 његов брат Шебо Мехмед као и на фотографији број 2 на страни 2 а да је на фотографији број 3 на страни 3 вероватно Беговић Рамиз. Придружио се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев.

Оштећени Гибовић Месуд навео је да је критичном приликом настрадао његов отац Гибовић Идриз, који је тог дана као и раније путовао аутобусом на посао на релацији село Живинице код Прибоја. Његов отац био је у заједничком домаћинству са мајком, братом, његовом супругом и дететом. Пет месеци након критичног догађаја породица је покренула и спровела поступак за проглашење несталоГ Гибовић Идриза за умрло лице, како би остварили права која им припадају по основу радног односа. Након овог догађаја чланови породица и пријатељи отетих лица више пута су се окупљали на протесним скуповима, тражећи да им неко од надлежних органа каже шта се десило са путницима из аутобуса, а да се на једном скупу грађанима Сјеверина обратио тадашњи председник општине Милић Поповић. Након ове отмице, у време када се одржавао скуп грађана који су протествовали, пристигла је специјална полиција да би им пружила помоћ и улила наду. Видео је Лукић Милана који је био са једном групом у комбију. Дана 24.октобра људи који су били са Лукић Миланом били су са шубарама, имали су шарена одела, били су намазани по лицу а на шубарама су имали кокарде. Лукић Милана лично не познаје али људи који су били присутни показали су њега. Ти људи су им рекли да се сви склоне јер ће их све побити. Након што му је предочен албум фотографија паравојне формације Осветници, навео је да на фотографији број 1 на страни број 1 препознаје шубару коју су носили људи дана 22.10.1992. године у поподневним сатима када је одржан скуп људи.

На албуму фотографија отетих на фотографији број 1 на страни број 1 и на фотографији број 2 на страни 2 мисли да се налази Пецикоза Сеад. На страни број 3 на фотографији број 3 је Шебо Мехмед, на фотографији број 4 на страни број 3 обележен словом а је Медо Хоџић. На фотографији број 4 поред Хоџић Меде лежи Идриз Гибовић у карираном џемперу. На фотографији број 6 на страни 5 обележен словом а је Џихић Есад а словом ц мисли да је обележен Беговић Рамиз док је обележен словом д Медо Хоџић. На фотографији број 7 на страни 5 обележен словом б и на фотографији број 8 на страни 6 обележен словом а је Есад Џихић. На фотографији број 9 на страни 7 обележен словом б је Рамиз Беговић. На фотографији број 10 на страни 7, на фотографији број 11 на страни 8 и на фотографији број 13 страна 9 у карираном џемперу је Идриз Гибовић. На фотографији број 14 на страни 10 обележен словом б је Есад Џихић, на фотографији број 15 на страни 10 обележен словом б је Медредин Хоџић. Придружио се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев чију висину није определио.

Оштећени Хоџић Сабрија отац сада покојног Хоџић Медредина навео је да је његов син био запослен у предузећу "Полиестер". Навео је да је живео са родитељима у породичној кући и да је критичног дана био у аутобусу који је

саобраћао ка Прибоју и да је ишао на посао. Придружио се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев чију висину није определио.

Оштећени Хоџић Бехудин син покојног Хоџић Меда навео је да је критичном приликом био на одслужењу војног рока у Призрену и да му је том приликом одведен отац и тетка Мевлида. Живео је у заједничком домаћинству са оцем, мајком и са још два брата. Након што му је предочен албум фотографија лица отетих навео је да се на фотографији број 1 на страни број 1 и на фотографији број 2 на страни 2 налази Шебо Мехмед. На фотографији број 3 на страни 3 је Зафер Хацић, на фотографији број 4 на страни 3 обележен словом **а** је његов отац а у карираном џемперу је Идриз Гибовић. На фотографији број 5 на страни 4 у карираној кошуљи је Мујо Алилхоџић а обележен словом **а** је Рамиз Беговић. На фотографији број 6 на страни 5 обележен словом **б** је његов отац Медо Хоџић, обележен словом **а** је Есад Џихић, обележен словом **е** мисли да је Мустафа Бајрамовић, у црној кожној јакни са карираном кошуљом је Мујо Алилхоџић, при дну фотографије у црној јакни је Мандал Алија, обележен словом **ц** је Рамиз Беговић. На фотографији број 7 на страни 5 обележен словом **ц** је Есад Џихић, обележен словом **а** је Мујо Алилхоџић, а под **б** је Алија Мандал а при дну фотографије означен словом **д** је Шебо Мехмед. На фотографији број 8 на страни 6 обележен словом **а** је Есад Џихић, означен словом **ц** претпоставља да је Дервиш Софтић. На фотографији број 9 на страни 7 обележен словом **а** је Мујо Алилхоџић, обележен словом **б** је Рамиз Беговић, особа која чучи је његов отац а иза њега обележен словом **ц** је Дервиш Софтић. На фотографији број 10 на страни 7 у карираном џемперу је Идриз Гибовић а обележен словом **б** је Софтић Дервиш. На фотографији број 11 на страни 8 обележен стрелицом **а** је његов отац а обележен словом **б** је Софтић а у карираном џемперу Идриз Гибовић. На фотографији број 12 на страни 9 обележен словом **ц** је Алија Мандал. На фотографији број 13 страни 9 обележен стрелицом **а** је Софтић у карираном џемперу је Идриз његов отац је при дну фотографије у сивом џемперу, а Рамиз Беговић је лице које се држи за главу седе косе. На фотографији број 14 на страни 10 обележен стрелицом **б** је Есад Џихић. На фотографији број 15 на страни 10 обележен словом **б** је Медредин Хоџић, сагнуте главе поред Алилхоџића који је обележен стрелицом **а** је Алија Мандал. Придружује се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев чију висину није определио.

Оштећени Џихић Нусрет је навео је критичном приликом настрадао његов брат Есад који је радио у предузећу "Полиестер" у Прибоју. О критичном догађају познато му је из приче свога сина Џихић Адмира који је тада имао 13 година и налазио се у аутобусу. Син му је испричао да се налазио у близини брачног пара Китића, да је приликом легитимисања путника од стране оптуженог Лукић Милана којег је његов син познавао, Китић Илија рекао да је и он Адмир Џихић њихов син, тако да дечак није изведен из аутобуса иако је Муслиман. Оптужене Драгићевић Драгутина и Шевић Ђорђа познаје по лику јер их је свакодневно виђао на пункту – граници на босанској територији, јер је ту редовно чекао аутобус, а на том пункту су се од октобра 1992. године налазила полиција из резервног састава, полиција Републике Српске. Од свих војника које је виђао на пункту и по лику и по имену и презимену зна Оливера

Крсмановића, Милана Лукића и Момира Савића. Придружио се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев, навео је да његов син Адмир Џихић сада живи у Истанбулу.

Оштећена Ханка Даутовић навела је да је критичном приликом страдао њен брат Зафер Хацић који је живео у Сјеверину, а свакодневно је путовао у Прибој где је био запослен у предузећу "Братство". Брат јој је рекао да има документ који му омогућава да безбедно пролази кроз ово подручје аутобусом, а који му је дала радна организација. У заједничком домаћинству живео је са женом и двоје деце. Након што је предочен албум фотографије отетих лица навела је да се на фотографијама: број 3 на страни број 3, на фотографији број 5 на страни 4, на фотографији број 6 на страни 5 налази њен брат Зафер, на фотографији број 9 лежи без одеће њен брат Зафер а колико јој се чини обележен стрелицом а је Алија Мандал. На фотографији број 14 на страни 10 у горњем левом углу без одеће је њен брат Зафер. На фотографији број 15 на страни 19 без одеће седи њен брат Зафер а стрелицом а означен је колико јој се чини Алија Мандал. Придружила се кривичном гоњењу и истакла је одштетни захтев чију висину није определила.

Оштећени Џавид Мандал, син покојног Мандал Алије навео је да је критичном приликом настрадао његов отац Алија и да је у то време имао само десет година. У време критичног догађаја његов отац је живео заједно са мајком, две сестре и са њим. Његов отац био је запослен у фабрици "ФАП" у Прибоју. Месец дана пре спорног догађаја фабрика није радила, али радници су добили обавест да ће критичног дана бити исплаћене плате радницима ове фабрике па је због тога његов отац са колегама отишао у Прибој. Његова породица спровела је поступак проглашења несталог лица за умрло како би остварила права из пензијско и инвалидског осигурања. Придружио се кривичног гоњењу и истакао одштетни захтев с тим што висину одштетног захтева није определио.

Оштећени Пецикоза Расим отац покојног Пецикоза Сеада придружио се кривичном гоњењу и истакао одштетни захтев који није определио.

Саслушани представници оштећених породица, у својим исказима изнели су да се критичног дана нису налазили у аутобусу, али су сви потврдили да су чланови њихових породица критичном приликом били у аутобусу који је саобраћао на релацији Рудо-Прибој, да су нестали, насилно одведени из аутобуса у месту Миоче и да им се одатле губи сваки траг.

Из сагласних исказа сведока Стојкановић Велисава возача аутобуса и Бојовић Биљане кондуктера аутобуса који се критичном приликом кретао на релацији Прибој - Рудо суд је утврдио да је аутобус кренуо из Прибоја у јутарњим сатима око 05,00 часова а да је повратак из Руда требао да буде око 06,00 часова. Радило се о зглобном аутобусу. Када се крене из Прибоја пут у дужини од 5км пролази кроз територију Републике Србије, затим прелази на територију Босне и Херцеговине у дужини од 10 км, па се поново враћа око 5 км преко територије Србије и на крају поново улази на подручје Босне и

Херцеговине око пола км до самог Руда. На овој релацији углавном су превожени радници који су радили са подручја Руда у фабрике у Прибоју и ученици који су ишли у школу. Крећући се наведеног дана од Прибоја до Руда није било ништа неуобичајено. На повратку из Руда према Прибоју један број путника ушао је у Руду, затим су путници улазили на успутним станицама према Прибоју. Један број путника ушао је на станици "Мост", а затим су путници ушли на станици Сјеверин, потом на станици Живинице. Места Сјеверин и Живинице налазе се на подручју Републике Србије. Када су прошли ове станице дошли су до места Миоче које се налази на територији Босне и Херцеговине. Пре аутобуске станице у Миочу, испред кафане "Амфора", излазећи из једне затворене полукривине, Стојкановић Велислав је изјавио да је видео испред њега на путу да су се појавила тројица наоружаних људи са аутоматским пушкама, у маскирним униформама. Један од њих му је показао да се заустави ван коловозне траке, на проширењу поред пута, што је и учинио. Поред ове тројице наоружаних људи са аутоматским пушкама у маскирним униформама који су били маскирани, нагављени црном бојом по лицу и рукама, приметио је на путу још тројицу – четворицу, такође са аутоматским пушкама и у униформама. Када је ово наоружано лице након заустављања аутобуса ушло у аутобус, наредио му је да угаси мотор, што је он најпре одбио правдајући се да неће моћи поново да упали, али је морао да послуша по наређењу, јер је његово наређење озбиљно схватио. Када је ушао у аутобус, ово наоружано лице затражило је путницима личне карте на увид. Почео је са прегледом личних карата, крећући се од предњег дела аутобуса према задњем делу. Двојица наоружаних лица била су на путу поред аутобуса, ту су и остали, а наоружани војник који је ушао у аутобус наредио је неким од путника да изађу напоље. Чуо је кроз аутобус неко комешање и коментар: "изводе Муслимане". Кроз спољне ретровизоре аутобуса видео је да су у аутобус ушли на задња и средња врата још двојица – тројица са пушкама, у маскирним униформама тако да је настало комешање кроз аутобус, око прегледа личних карата и извођења путника. Преглед личних карата и извођење путника одиграло се врло брзо за свега неколико минута. У току прегледа, наишао је аутобус који саобраћа на релацији Пљевља – Прибој.

Неки од наоружаних лица који су остали на путу, зауставили су и тај аутобус, ушли и прегледали га и врло брзо пустили да оде. У том аутобусу био је мали број путника и из њега нико није изведен. Из аутобуса којим је управљао Стојкановић на релац ији Рудо-Прибој по његовој процени извели су од 15-16 људи. Ти путници су били различитих година старости и углавном радници који су запослени у Прибоју. Није приметио да је међу изведеним путницима била нека женска особа, али је касније чуо од осталих путника да је међу тим лицима била и једна жена. Из аутобуса је видео да су наоружани војници који су били маскирани, нагављени по лицу и рукама одводили путнике иза кафане "Амфора". Видео је да се иза кафане налази паркиран камион са цирадом, колико је могао да уочи радило се о камиону марке "Застава 615". Када су завршили са извођењем путника онај наоружани војник који га је зауставио, дошао је до њега и обратио му се речима: "Пали ауто, ћерај". На те његове речи сведок Стојкановић прокоментарисао је: "Где водите ове путнике, ово је Југославија?!" Прокоментарисао је због тога што није знао која је намера ових

наоружаних лица када су изводили путнике. Ово наоружано лице узвратило му је на његов коментар следећом реченицом : “Јебала те Југославија, дај личну карту” како није имао личну карту, показао му је возачку дозволу, а овај му је након прегледа наредио да упали аутобус и да вози даље. Његов кондуктер Биљана је све време седела позади и није излазила уопште из аутобуса. Када је стигао у Прибој одмах је отишао код председника општине, обавестио га је шта се десило а потом је отишао у СУП. Истакао је да лица која су наоружана ушла у аутобус и она која су стајала поред аутобуса не би могао да препозна јер их је тада први пут видео, били су маскирани изгарављени по лицу а сигуран је да нису из Прибоја. Напоменуо је да је због овог догађаја доживео јак страх и да се након тога разболео.

Међу путницима који су изведени из аутобуса познавао је неке од њих. Познавао је особу која је радила као матичар у општини Прибој, затим једног путника који је био месар у прибоју, а остале је знао из виђења и то углавном због тога што је на тој релацији стално возио око 5-6 година. Након што су му предочене фотографије отетих лица и то фотографије из картона личних карата навео је да је виђао: Шебо Мехмеда, Хацић Зафера, а то је лице које је радило као месар у Прибоју и које је стално путовало на релацији Сјеверин – Прибој, Рамиза Беговића зна да је радио као матичар у општини Прибој и стално путовао на релацији Сјеверин-Прибој, Софтић Дервиша је знао из виђења, као и Софтић Мидхата и то као путнике који су путовали на овој релацији. Из виђења је знао Бајрамовић Мустафу, Цихић Есада који је радио у Електродистрибуцији Прибој, познавао је Ђатовић Рамахудина као и Колцић Мелвиду која је радила у предузећу “Инкоп” у Прибоју. Када су му показане фотографије изјавио је да се Хоцић Меда не сећа нити Хоцић Медведина. Напоменуо је да све ове људе познаје из виђења, али да није сигуран да су сви они били тог јутра у аутобусу.

Познато му је да је било више паравојних формација да су се неки називали “Бјели Орлови”, а били су и неки “Аркановци” док за паравојну формацију “Освета” није чуо.

Из исказа сведока Бојовић Биљане кондуктера аутобуса на релацији Прибој – Рудо – Прибој а који је саобраћао критичном приликом суд је утврдио да је седела на задњем седишту на месту кондуктера. Навела је да је аутобус био пун путника, да је аутобус заустављен на ненасељеном делу код кафане “Амфора”. Није видела ко је зауставио аутобус. Возач је отворио сва врата а на предња врата су ушла два униформисана лица. Имали су шарене униформе, а по лицу су били ишарани црном бојом. Били су маскирани и колико се сећа имали су и чарапу преко лица. Чула је да су тражили личне карте и да је том приликом било комешање међу путницима. На задња врата путници су почели да се изводе али пошто је била јако уплашена није видела да ли је било још неких људи око аутобуса. Када су путници изведени, кренули су. Није могла да определи колико је путника било изведено, нити да ли је међу тим путницима била и нека жена.

Из исказа сведока Китић Илије утврђено је да је дана 22.10.1992. године заједно са супругом Десом и сином Милованом који је тада био ученик првог

разреда средње школе, ушао у аутобус који саобраћа на релацији Рудо-Прибој и то у месту Живинице где живи. Место Живинице припада територији Републике Србије. Од аутобуске станице у Живиницима, где су ушли у аутобус прешли су пут од 1,5 км кроз територију Републике Србије, па су се онда око 5 км кретали преко територије Босне, где су у то време била ратна дејства. Прелазећи преко територије Босне, одмах на уласку у место Миоче, нису прошли више од 500 м и на путу их је зауставио наоружани војник. Он и његова супруга стајали су у предњем делу зглобног аутобуса. Овај војник који је ушао на предња врата аутобуса био је нагављеног лица. Поред овог војника видео је још два наоружана лица са оружјем испред аутобуса. Овај који је ушао у аутобус имао је изгледа маскирну униформу, носио је аутоматску пушку. Приликом заустављања аутобуса ово лице држало је пушку у руци уперену на готове према лицима у аутобусу, а када је ушао у аутобус затражио је личне карте од путника и пушку је спустио низ раме. Први је показао своју личну карту, потом и његова супруга, а онда остали пуници који су били у предњем делу аутобуса. Његов син је стајао поред њих, а поред њега стајао је и један дечак Муслиман – комшија чије име не зна, али зна да је можда мало млађи од његовог сина. Када је војник дошао до дечака рекао је колико се сећа: “А ви децо” а он је одговорио “деца пошла у школу”. У предњем делу аутобуса била је мукла тишина. Није видео да је било које лице изашло и изведено на предња врата аутобуса. Поред овог наоружаног лица које је ушло на предња врата аутобуса и извршило легитимисање путника, колико се сећа још неко наоружано лице ушло је у задњи део аутобуса али то не може да тврди. Аутобус је заустављен на уласку у место Миоче, на месту где није предвиђено заустављање аутобуса, нешто пре аутобуске станице. Сећа се да је овај војник наредио возачу аутобуса да скрене десно на једно проширење поред пута, што је овај и учинио. Проширење на ком је заустављен аутобус налази се у непосредној близини кафана “Амфора”. Кафана се налази са десне стране пута и није била у функцији. У близини кафана нема кућа али има шумарака.

Није приметио поред пута никакво возило ни теретно ни путничко. На аутобуској станици у месту Живинице где је ушао у аутобус било је још путника и то његова снаха Китић Радојка, његов рођак Китић Томислав и још десетак комшија. У аутобус су ушли комшије: Идриз Гибовић, Мандал Алија, Хоџић Медо и његова сестра Колџић Мевлида, дечак који је био поред његовог сина и његов стриц чије име не зна. На овом проширењу поред пута задржали су се неких 10-15 минута. Док су били заустављени наишао је аутобус који је саобраћао на релацији Пљевља према Прибоју. Тај аутобус је такође заустављен и неко од наоружаних лица вршило је контролу путника у том аутобусу, али није видео да је било ко изведен из аутобуса. Било му је познато из прича да су неки путници муслиманске националности имали потврде да се могу слободно кретати превозом овим путем. Напоменуо је да је и раније било легитимисања путника у аутобусу. Када су наоружана лица завршила преглед личних карата, изашли су из аутобуса и један од њих је наредио возачу да настави вожњу па су наставили ка Прибоју, од места Миоче до Прибоја у аутобусу се није чуо никакав коментар између путника. Видео је да је неколико лица изведено из аутобуса, да не зна колики је број лица, нити ко им је наредио и где су одведени. Приликом изласка ови путници из аутобуса нису ништа коментарисали, нису се

опирали нити на било који начин пружали отпор. Даље је навео да је на нека четири километра испред уласка у Прибој код места Увац са Босанске територије била импровизирана рампа на којој су се налазили наоружани људи – борци. Ни једно лице које је ушло у аутобус не би могао да препозна јер су били маскирани и нагарављени. Познато му је да су се грађани муслиманске националности након овог догађаја окупљали у Сјеверину да протестују и да траже од стране ограна власти шта се десило са њиховим несталим члановима породице.

Сведок Деса Китић у свом исказу, углавном је поновила наводе њеног супруга сведока Китић Илије и то у погледу места где су ушли у аутобус, места где су заустављени у Миочу испред кафане “Амфора”. Није јој било познато да ли су извођени путници из аутобуса и на који начин је наређено да изађу из аутобуса. Једино чега се сећа је да је наоружани војник ушао у аутобус и да је вршио легитимисање, да је поред њеног сина стајао један дечак муслиманске националности, који је живео у комшилуку и који се презива Џихић. Била је јако уплашена, тако да није пратила шта се дешава у аутобусу. Војника који је ушао у аутобус и вршио легитимисање не би могла да препозна јер како је навела: “И да је моје дете било тако маскирано и нагарављено ни њега не би могла да препознам”. Критичног дана када се вратила кући са посла чула је да су нестали неки људи који су били у аутобусу и то Муслимани. После овог догађаја чула је да је било окупљана мештана Муслимана али да јој није познато на који начин су они протествовали јер она није одлазила на скупове који су одржавани у Сјеверину.

Из исказа сведока Раковић Радомира утврђено је да је дана 22.10.1992. године кренуо из Живинаца на посао у Прибој, да је био запослен у предузећу “Ратко Митровић”. Тог јутра ушао је у аутобус који саобраћа на релацији Рудо-Прибој у месту Живиницама и налазио се у задњем делу аутобуса. Аутобус је заустављен у месту Миоче, испред кафане “Амфора” и то пре редовне аутобуске станице. Аутобус је заустављен од стране наоружаних војника који су били у маскирним униформама, маскираним у лицу, нагарављени. Тако маскирани војник који је ушао на задња врата аутобуса одмах је затражио личне карте путника обратио се босанским нагласком. Носио је пушку која му је у моменту када је ушао у аутобус висила о рамену. Видео је када је овај наоружани војник изводио путнике из аутобуса на задња врата. Није могао да види шта се дешавало у предњем делу аутобуса, јер је била гужва али претпоставља да је и тамо неко од војника вршио контролу путника. Видео је у близини кафане “Амфора” паркирано теретно возило колико се сећа марке “Застава” са цирадом а задња страна је била отворена и два до три наоружана војника који су спроводили ове људе са упереним пушкама у та лица. У аутобусу је наступила паника. У аутобусу нико није проговорио ни реч сви су били уплашени и ћутали. Видео је већу групу људи која је изведена из аутобуса а међу овим људима видео је и једну жену, његову комшиницу Колџић Мевлиду, коју је познавао. У групи изведених људи из аутобуса сећа се да је био и Мандал Алија, Хоџић Медо, Хоџић Медведина, Беговић Рамиза, Пецикоза Сеада, Џихић Есада, Гибовић Идриза. Војници који су стајали поред аутобуса држали су пушке уперене у аутобус. Када су стигли у Прибој отишао је на посао и

причао је са својим колегама о томе шта се догодило на путу. Познато му је да је у Сјеверину био један скуп људи који су се интересовали шта је са лицима која су изведена из аутобуса. Том скупу није присуствовао јер је радио.

Након што му је предочен албум фотографија лица отетих 22.10.1992. године навео је да на фотографији број 1 на страни 1 и на фотографији број 2 мисли да се налази Ћатовић чијег имена не може да се сети. На фотографији број 4 на страни 3 обележен словом а мисли да је Медо Хоџић, а такође и на фотографији број 6 на страни 5 обележен слвом д мисли да је Медо Хоџић. На фотографији број 15 на страни 10 обележен стрелицом б мисли да је Хоџић Медведин.

Из исказа сведока Ђорђија Јањушевића утврђено је да је дана 22.10.1992. године аутобусом пошао на посао у Прибој. У аутобус је ушао на аутобуској станици у Сјеверину. На станици је видео тројицу или четворицу мештана и то: двојицу Софтића и једног Ћатовића. За њих је сасвим сигуран да су ушли у аутобус, то су људи из села и сигуран је да их је видео тог јутра али нису изашли из аутобуса у месту Прибој. Он је седео на другом седишту иза возача. Аутобус је заустављен у месту Миоче испред кафане "Амфора". Када је аутобус стао, испред аутобуса су се налазила два наоружана и маскирана униформисана лица. Обојица су били нагављени по лицу. Возачу су показали да заустави аутобус, након заустављања један је ушао у аутобус, а један је остао поред аутобуса држећи пушку уперену на готовс према аутобусу. Овај који је ушао у аутобус, наредио је путницима да покажу личне карте, а затим је наредио да се нико не окреће. У предњем делу аутобуса одмах код предњих врата стајао је Китић Илији, његова жена и дете. Поред њих стајало је и једно комшијино дете колико се сећа Џихић. Ово наоружано лице које је прегледало личне карте неким путницима се обраћао речима "ти изађи, ти изађи". Док је седео приметио је да пролазе неки људи поред аутобуса. Аутобус је био некако паркиран паралелено са зградом кафане "Амфора", тако да са места где је седео није могао да види ни једно возило паркирано иза кафане или на путу. Колико је могао да види изведена је група људи, али му није познат број људи који је изведен нити је видео да је у тој групи људи била нека жена, али је касније чуо да је једна жена страдала.

Након извесног времена аутобус је кренуо и то након што се униформисано лице обратило возачу да настави пут. После овог догађаја Муслимани су протествовали и тражили од легалних органа власти да им се каже где су им чланови породица. Након што му је предочен албум фотографија отетих лица на фотографији број 6 на страни 5 обележен словом д навео је да му се чини да је Медо Хоџић, а на фотографији број 11 на страни 8 обележен словом б је његов комшија Митхад Софтић.

Сведок Тимотић Милан саслушан током поступка и на главном претресу изјавио је да се не сећа да је у критично време био у Вишеграду, да се не сећа да је фотографисао нека лица или неки догађај 22.10.1992. године. У претходном поступку навео је да се не сећа да познаје било кога од овде оптужених. На главном претресу навео је да се не сећа да је уопште у октобру 1992. године био

на подручју Републике Српске, која је била обухваћена оружаном сукобом, нити да је у том периоду боравио на територији Србије, конкретно у месту Прибој. Навео је да је 2000. године, за време праћења демонстрација у Београду и то пре октобарских догађаја, негде у септембру месецу био претучен испред зграде Генералштаба у центру Београда. У то време радио је као фоторепортер "Недељног телеграфа". Радило се о опозиционом листу и том приликом, приликом ових демонстрација добио је телесне повреде у виду напрснућа кључне кости, поломљена су му четири ребра, имао је повреде по шапи јер се бранио од удараца, али није ишао код лекара нити је тражио медицинску помоћ, јер нема социјално осигурање. У претходном поступку је навео да је разлог његовог нессећања, то што је пре тридесет година имао тежак саобраћајни удес, када је задобио потрес мозга, када му је поломљена кључна кост, да је тада био у коми и да се не сећа многих догађаја. У Босни има родбину јер му је мајка из Босне и то из Босанског Новог и да су му многи рођаци настрадали у Другом светском рату па и у овом последњем деведесетих година. Не сећа се да је за време овог последњег рата било кога фотографисао на територији Босне. Након што му је предочена фотографија из списка предмета и то из прилога број 1 албум фотографија отетих лица од 22.10.1992. године као и фотографије прилога број 2 албум фотографија припадника паравојне формације "Осветници" сведок је изјавио да се не сећа да је фотографисао овај догађај и ова лица и да се не сећа ни лица из прилога број 2. Позван да се изјасни у вези фотографије број 9 на страни број 8 и то у погледу лица означеног бројем 4 хемиском оловком и да ли му је то лице познато, одговорио је да ово лице личи на њега али да се не сећа и не може да тврди да је то он. Такође је навео да се не сећа особе нити имена Драгане Ђекић.

Из исказа сведока Удовичић Милоја суд је утврдио да се дана 22.10.1992. године око 06,00 часова ујутру кретао из Прибоја за Ужице својим камионом марке "Мерцедес" Тип 508 да превезе једну дизалицу. У камиону је био сам. Када је стигао до места на путу, које зову "Мешин мост" већ је био прешао на територију Босне и Херцеговине, видео је са десне стране пута камион марке "Застава" носивости 5 тона са цирадом, а са леве стране било је путничко возило "Лада". На путу су били људи наоружани, намазани по лицу црном бојом, а у рукама су имали аутоматско наоружање. Неки су били у униформама, неки обавијени црним заставама а на заставама је видео и мртвачку главу. Зауоставили су га и тражили гориво. Након краћег времена ова наоружана лица закључила су да имају довољно горива у свом возилу, а затим су почели да гурају свој камион, успели су да упале свој мотор и кренули су. Није могао да определи колико је било наоружаних особа али зна да их је било више. Када су отишли, наставио је да се креће па их је сустигао око отприлике километар и по напред. У том тренутку видео је поред њиховог камиона да је из супротног смера наишао камион марке "Там" који су зауоставили. Чуо је да траже од овог возача да их вуче (шлепа), али их је он упутио на његов камион, говорећи да се ради о јачем камиону и да то он може боље и брже да уради. Са својим камионом вукао их је отприлике око 2 км. Када су дошли на узбрдицу, није могао даље да вуче. Они су тада мотор свог камиона ставили у погон кретањем уназад. Док су били на узбрдици, приметио је да је цирада на камиону марке "Застава" са стране поцепана и у једном тренутку приметио је да су на каросерији камиона испод

цираде људи. Један му је давао знак руком да се склони, само је мало померио цираду и машући руком давао му знак да се удаљи. Није видео лице тог човека већа само руку. Уплашио се јер је схватио да су испод цираде људи а овај покрет је разумео да треба да се удаљи са камионом да их не шлепа. На том месту је видео колико је било маскираних и наоружаних људи. У путничком возилу “Лада” било их је петорица. Код њега у камион марке “Мерцедес” ушла су тројица, а један је возио и управљао теретним камионом марке “Застава”, тако да он мисли да их је било укупно девет. Наставили су да се крећу. Испред њега се кретао уз узбрдицу према Бјелом Брду камион “Застава” са њим у возилу су била тројица која су га пожуривала да стигне њихов камион а на пола брда претекла га је и “Лада”. Успут је питао једног борца који је био најкрупнији међу њима и са њим у кабини, одакле је, одговорио му је да је из Србије. Када је пожелео да добије конкретан одговор одакле је то лице ближе из Србије, овај му је одговорио да је довољно да зна да је из Србије, због чега је престао да га даље испитује.

На врху Бјелог Брда је мотел. Овај црвени камион “Застава” био је заустављен на врху брда, ту је била и “Лада”, а ови маскирани и наоружани људи са аутоматским оружијем почели су да се веселе. То је била нека хистерија од радовања, неки од њих су пуцали, па је он имао утисак да се дешава нешто јако чудно. То му је све личило на сцене из филмова које је некада гледао као када се индијанци радују кад ухвате жртву. Навео је да су ови људи који су га зауставили, били маскирани, наоружани аутоматским пушкама, намазани по лицу црном бојом. Неки су били обмотани црним заставицама на којима је прочитао: “С вером у Бога, за краља и отаџбину”, а поред тога на средини заставе видео је мртвачку главу. Један борац имао је немачки аутомат, један је имао руску пушку, а за трећег зна да је имао аутоматску пушку али не зна које марке. Ова лица је тога јутра први пут видео, неки су имали траке на глави, неки капе, изгледали су тако да он никада не би могао да их препозна. Испред Бјелог Брда пре него што су се ова возила зауставила и наоружана лица изашла из камиона “Заставе” и из његовог камиона, те из путничких возила чуо је да су људи који су се налазили на каросерији камиона “Застава”, испод цираде, као и ова наоружана лица која су изашла из “Ладе”, певали песму “Ја сам четник од главе до пете, ој Алија јебем ти дете”. Док су били заустављени на Бјелом Брду у његовом присуству ни један цивил, нити било које друго лице није убијено. Објаснио је да у то време није постојала административна граница између Републике Србије и Босне али да је на уласку у Босну постојала импровизирана граница као нека оборена летва или стабло, да су ту поред границе стајали наоружани мештани, припадници војске и полиције Републике Српске. Навео је да овај догађај није пријавио, да није пријавио да је вршио шлепање овог камиона али да је о томе слободно причао са људима у Прибоју. Био је уплашен за свој живот јер је чуо да се прича по граду, да је један добар домаћин Станко Пецикоза убијен само због тога што је превезао Муслимане. Касније је чуо да су ови људи – Муслимани, који су били у “Застави” убијени, а када је сазнао за њихов идентитет схватио је да је већину њих познавао из виђења јер су често навраћали као гости у кафану “Златибор” коју он држи у Прибоју.

Након што је сведоку предочен албум фотографија лица отетих навео је

да на фотографији број 3 на страни 3 мисли да се налази Хаџић Зафер – месар, а на фотографији број 11 на страни 8 обележен стрелицом б мисли да је Рамизов син.

Након што је предочен албум фотографија паравојне формације “Осветници” изјавио је да су били управо обучени као на овим фотографијама када су га зауставили. И то као на фотографији број 2 на страни 2 албума а на фотографији број 15 на страни 11 препознао је заставу. Ниједан лик са ове фотографије није препознао. За Лукић Милана је изјавио да га не познаје али да је у то време био легенда, да је био вођа своје јединице и да је имао своје људе. Крсмановић Оливера познаје као дете али на фотографијама није могао да га препозна, оптужене Драгићевић Драгутина и Шевић Ђорђа не познаје.

Приликом саслушања сведока Драгане Ђекић веће је одлучило да искључи општу јавност а на основу 294 у вези члана 292 ЗКП-а из разлога очувања јавног реда и мира у судници и ван ње. Када је била саслушана пред истражним судијом сведок Драгана Ђекић је саопштила да осећа страх и бојазан да ће због онога о чему говори имати тешких последица, да је имала претње које су упућене и њој и њеној породици, па је из тих разлога тражила да јој се пружи одређена заштита те је у смислу члана 109 став 3 ЗКП-а сведок Драгана Ђекић у то време била лице под физичком заштитом али ван суднице у којој је саслушавана на главном претресу.

Сведок Драгана Ђекић саслушана у претходном поступку дана 27.3.2002. године као и на главном претресу са кога је била искључена јавност дана 23.1.2003. године навела је да је први пут отишла на ратиште у Републику Хрватску 1991. године и то на подручје Источне Славоније, да је тамо распоређења у санитет као болничарка где је боравила до јануара 1992. године када је прешла на ратиште у Босну и то на територију Зворника. Ту је такође распоређења као болничарка у санитету.

Септембра месеца 1992. године прешла је на ратиште на подручје Вишеграда, јер је на том ратишту постојала потреба за болничарима. За време боравка у Зворнику упознала је оптуженог Шевић Ђорђа и оптуженог Драгићевић Драгутина. У Вишеграду је упознала докторку Миру и њеног момка оптуженог Лукић Милана. После веома кратког времена након преласка из Зворника у Вишеград на ово ратиште су дошли Шевић Ђорђе и Драгићевић Драгутин. За време док се налазила на кратком одсуству у Београду телефоном ју је позвала докторка Мира и рекла јој да је потребно да се врати у болницу у Вишеград, да Лукић и она колима долазе за Београд и да уколико хоће може да се врати у Вишеград. Након тога телефоном је позвала Шевић Ђорђа за кога је знала да се у том тренутку налазио код куће у Руми и предложила му да се заједно врате у Вишеград. После неколико дана у хотелу “Палас” у Београду састали су се Шевић Ђорђе, Лукић Милан, докторка Мира и она, а не сећа се да ли је са њима на састанку био и опт Драгићевић Драгутин. Том приликом опт. Лукић Милан им је саопштио да је стање у Вишеграду тешко, да су неки борбени положаји пробијени и да би требало више људи за то ратиште. У току исте вечери аутомобилом којим је управљао Лукић Милан за Вишеград су

отишли Шевих Ђорђе, докторка Мира и она, али се не сећа да ли је са њима био и опт. Драгићевић Драгутин. По доласку у Вишеград јавила се у болницу где је добила распоред, а Шевих Ђорђе јавио се у Штаб Вишеградске лаке пешадијске бригаде где је добио распоред. У Вишеграду се сместила у једну гарсоњеру са Шевих Ђорђем а свакодневно је у гарсоњеру долазило доста људи, а између осталих и оптужени Драгићевић Драгутин, Крсмановић Оливер и Лукић Милан. У то време Вишеград је био нападнут из више праваца од стране Муслимана и сва лица која су се задужила оружјем морали су да се крећу по граду наоружани, а наоружани су долазили и код ње у стан. Борци које је виђала имали су од наоружања аутоматске пушке. Комадант јединица које су се налазиле у Вишеграду био је потпуковник Лука Драгићевић. Он је био припадник Војске Републике Српске и комадант свих јединица на подручју Вишеграда. Лукић Милан није имао никакав чин, чула је да су га војници ословљавали са “Војвода” а колико се сећа није имао никакву ознаку чина на униформи. Вече уочи критичног догађаја, у гарсоњери у којој је становала дошао је опт Лукић Милан. У стану са њом био је Шевих Ђорђе. Није сигурна да ли је био Драгићевић Драгутин мада зна да је било још неколико људи. Чула је када је Лукић Милан позвао Шевих Ђорђа да наредног дана иду у акцију “пресретања Муџахедина” који иду ка Горажду, не сећа се тачно када је Шевих Ђорђе отишао у акцију, али зна да је она тог дана у периоду између 07,00 и 08,00 часова ујутру отишла у Вишеградску болницу на посао. Убрзо пошто је дошла на посао у болницу је дошао кум Лукић Милана и позвао је да пође у хотел “Вилина влас” јер је потребна помоћ неком од бораца. Возилом санитета довезла се до хотела “Вилина влас” и испред хотела видела један камион. Приметила је да је каросерија на том камиону била прекривена цирадом. Испред хотела налазила се већа група људи војника између двадесет и педесет, али и цивила – мештана из околине. Присутни цивили, међу којима је било и жена, тражили су од војника да их пусте у хотел да линчују Муџахедине. Испред хотела “Вилина влас” затекла је оптуженог Лукић Милана, Шевих Ђорђа. Борца чији је надимак “Босанац” а то је Драгићевић Драгутин, затим особу коју су звали “Црногорац” пореклом из Црне Горе, затим Синишу Ковачевић пореклом из Србије, Оливера Крсмановића званог “Орлић”, Шевих Ђорђа и фоторепортера “Вечерњих новости” Тимотић Милана који је био обучен у маскарну униформу а имао је код себе фотоапарат а од оружја је носио пиштољ. Тимотић Милана је познавала од раније. Он је долазио код ње у стан у Вишеграду, дружио се са војницима, а једном приликом пре овог догађаја ју је и фотографисао. Тимотић Милан је на том месту стално фотографисао. Када је пришла оптуженом Шевих Ђорђу, са којим се у то време забављала и питала га ко су људи, чије линчовање траже цивили, он јој није ништа одговорио. Видела је испред хотела на земљи разбацане неке ствари, делове цивилне одеће, као и папире – то су била лична документа, а поред степеништа била је сложена већа гомила дрвених мотки. Лукић Милан јој је тада рекао да се у хотелу налазе “Муџахедини”, а на њено питање чија је одећа и документа која су разбацана испред хотела одговорио је њихова.

Ово објашњење је прихватила, јер се и раније дешавало да муслимани испод цивилних одела буду наоружани објаснила је да су се под називом “Муџахедини” у жаргону међу војском и српким становништвом на територији

Републике Српске, подразумевали плаћеници који су долазили да ратују са стране и помажу босанским Муслиманима и армији Босне и Херцеговине. Муџахединима нису називали локално цивилно становништво Муслиманске националности. Пошто је указала неопходну медицинску помоћ једном борцу, ушла је у хотел и тада у холу хотела видела по поду да лежи већа група људи. Ови људи су били пребијени, обливени крвљу, имали су повреде по глави и свим деловима тела. Неки су јаукали и запомагали. Већина их је имала повреде по глави, било је очигледно да су претучени. Нико од њих није био без одеће. Приметила је издвојену на другој с трани хотела независно од ове групе људи који су лежали по поду, једну крупнију жену светлије пути смеђу или плаву која је плакала, била је видно уплашена, дрхтала је, али на овој жени није приметила физичке повреде.

Када је поново изашла из хола хотела “Вилина влас” испред је затекла иста лица Шевића, опт. Драгићевића, Лукић Милана, Крсмановић Оливера и неколико других бораца. Није се ту дуго задржала. Возилом санитета отишла је на подручје Рујишта, одакле је тога дана кренуо напад Муслимана. Од хотела “Вилина Влас” до села Рујиште има око 15 минута нормалне вожње, а није могла да определи колико је времена потребно од Рујишта до Вишеграда, мада је истакла да то није ни просторно ни временски удаљено. Када се враћала тога дана из Рујишта у Вишеград на уласку у Вишеград видела је групу људу, знатно већу од оне која је била окупљена испред хотела “Вилина влас” а у тој групи је био велики број цивила. Није могла прецизно да наведе колико је сати било али је изнела да је то било време после 12,00 до 15,00 часова. Молила је возача да заустави возило, изашла је из кола па је видела на око 5 до 6 метара испод пута на којем су се зауставили око 15 до 20 лешева људи који су били измасакирани, пребијени и то су били цивили које је тог јутра видела у холу хотела “Вилина влас”. Ови лешеве су се налазили испод пута, на узаној обали реке Дрине. Поред њих приметила је да се налазе наоружани борци и то опт. Шевић Ђорђе, опт. Лукић Милан, Драгићевић Драгутин и Крсмановић Оливер као и још неки борци. Чула је када је Лукић Милан викао “Ово су Муџахедини који су хтели да иду у Горажде и да се боре”. Шевић ју је одгурнуо да не гледа овај стравичан приказ. Одмах поред пута на месту где су лежали побијени цивили поред бораца о којима је било речи видела је и групу цивила која је каменовала лешеве Муслимана. Поново је чула како је Лукић Милан поред лешева убијених цивила, поред Дрине, испод пута између осталог викао: “Ово су им борци, добиће их као што су они предали нама наше”. Објаснила је да је њој било познато да је тих дана на подручју Горажда, ближе код места Мермишља убијено деветнаест српски бораца, да је чула да су вођени преговори са представницима Муслимана да се извршио размена убијених српских бораца, али да су Муслимани искључиво тражили да се њим предају живи борци Муслимани, те да због тога до ове размене није дошло. Лешеве цивила није појединачно посебно загледала и није приметила тада да се међу лешевима налази и тело жене коју је претходно видела тога преподнева у хотелу “Вилина влас”.

Наредног дана срела се са оптуженим Лукић Миланом у Вишеградској болници и када је питала шта се то десило он је рекао да је имао информацију,

да су ово “Мудахедини” који ће проћи преко тог подручја, да их је заробио у намери да их размени за погинуле српске борце који су погинули у подручју села Мермишља, да су вођени преговори у намери да ове живе Муслимане размене за мртве Србе, али када су то Муслимани одбили онда су их они убили. Није јој рекао ко је водио преговоре око размене Муслимана. Нико од бораца није јој рекао где су ови Муслимани отети, на који начин, а тек касније из прича људи које је сретала у граду чула је да су ови људи – Муслимани отети из аутобуса и у ту причу није веровала, мада не зна из ког разлога. Није јој познато ко је био комадант јединице којој је припадао опт. Шевих Ђорђе. Објаснила је да се пре овог догађаја међу људима у Вишеграду причало да се та јединица зове “Осветници”, а познато јој је да су се борци међу собом звали “Осветници”.

У јануару 1993. године раскинула је своју везу са Шевих Ђорђе, а у мају 1993. године вратила се у Београд и од тада није видела ни шевих Ђорђа нити било код од бораца кога је упознала на ратишту у Вишеграду. Кроз дружење из разговора са овим борцима, сазнала је да Шевих Ђорђе родом из Руме, да је Драгутин Драгићевић родом из Босне и да су га због тога звали “Босанац”. Даље је навела да јој је познато да су сви ови борци када су били на борбеном задатку имали маскирне униформе, на глави су носили капе, неки са кокардом, а када нису учествовали у акцијама често су били у цивилној одећи. Није могла да се сети када их је видела испред хотела “Вилина влас” да ли су сви били у маскирним униформама или су неки били у цивилној одећи.

Сведоку је предочен исказ који је дала у претходном поступку у делу где је навела да је међу убијенима видела и заклане цивиле а на главном претресу дана 23.1.2003. године изјавила да су ови људи били измасакрирани и у лошем стању, сведокиња је позвана да објасни разлику у својим исказима јер је у претходном поступку пред истражним судијом изјавила да се из хотела “Вилина влас” вратила убрзо у Вишеградску болницу, а да је у току дана стигао глас да је уследио напад Муслимана из правца Рујишта и да је тек тада кренула на ратиште у правцу Рујишта, а на главном претресу изјавила да је из хотела “Вилина влас” отишла према борбеном положају Жупа, коме припада и место Рујиште, па је сведокиња изјавила да остаје при исказу датом на главном претресу, да је из хотела “Вилина влас” сасвим сигурно отишла према борбеном положају Жупа, где припада и место Рујиште и да је по повратку из Рујишта ка Вишеграду видела приказ о коме је сведочила.

Даље је навела да су припадници војске и полиције носили исте униформе, тако да је било тешко разликовати ко је војник, а ко је полицајац. Критичног дана испред хотела “Вилина влас” ни у холу, нити испред хотела, ни на једном месту није приметила никакво оружје за које је Лукић Милан тврдио да је одузето од ових цивила. Оружје је видела само код оптужених.

Неколико дана пре овог догађаја уследио је напад Муслиманских снага на положај Српске војске у Вишеграду, да је том приликом погинуло око двадесет српских бораца код места Мермишља, да је такође у једном селу у околини Вишеграда заклано двоје деце, да се о овим догађајима причало међу српским становништвом, па претпоставља да су управо ови догађаји и условили

револт народа који се нашао испред хотела “Вилина влас” и на обали Дрине. Познато јој је да се међу цивилима и борцима на подручју Вишеграда, пут између Руда и Вишеграда називао “Зелена трансвезала”, да тим путем долазе Муслимани који су желели да ступе у муслиманску војску, да је и она лично учествовала у две акције пресретања и откривања таквих лица. У оба ова наврата, када је у оваквим акцијама учествовала откривене су и групе наоружаних муслимана који су ишли пешке преко овог предела, преко брда, били су у маскирним униформама, носили су црне капе, а на капама су имали метални грб Босне и Херцеговине са љиљанима. Жену “Муцахедина” никада није срела. Иначе најближи муслимански положај од града Вишеграда био је на удаљености од 3 км од места Доња Љеска.

Категорично је тврдила да нико од цивила које је затекла испред хотела “Вилина влас” није био наоружан али да је приметила сложене мотке поред улаза у овај мотел и да је видела да су неки од цивила имали у рукама дрвене “тољаге”. Навела је да не би могла да препозна неког цивила Муслимана којег је критичном приликом видела на поду хотела Вилина влас, али је изјавила да може да препозна припаднике ове јединице и отпужене којима се суди у овом кривичном поступку које је критичном приликом видела испред хотела “Вилина влас” и на обали Дрине у Вишеграду.

У судници је препознала опт. Шевић Ђорђа и опт. Драгићевић Драгутина.

Након што су јој предочене фотографије из фотоалбума припадника паравојне формације “Осветници” изјавила је да препознаје: на страни 1 на фотографији број 1 опт. Лукић Милана, на страни 2 на фотографији број 2 опт. Оливера Крсмановића - “Орлића”, на страни 3 на фотографији број 3 борца по надимку “Босанац”, на страни 7 на фотографији број 7 обележен редним бројем 1 Шевић Ђорђа, док су јој остала лица са фотографија позната али се не сећа њихових имена. На фотографији број 8 на 7 страни под редним бројем 1 препознала је у маскирној униформи са пушком подигнутом у вис Лукић Милана. На истој фотографији означен редним бројем 2 је кум Лукић Милана и то управо особа која је дошла у Вишеградску болницу да је обавести да треба да укаже медицинску помоћ рањеном борцу у хотелу “Вилина влас”, а у средини ове групе људи са пушком у руци чучи Драгутин Драгићевић, редним бројем 3 означена је особа која чучи са наочарима, а коју су сви звали надимком “Црногорац” право име му је Његош а презиме му не зна. На фотографији број 9 на страни 8 скроз лево на фотографији је Милан Тимотић, до њега је Лукић Милан, Драгићевић Драгутин је особа која чучи, а до њега је човек по надимку “Црногорац”. На фотографији број 10 на страни 8 под редним бројем 1 означен је отац Милана Лукића, у позадини са белом капом је Шевић Ђорђе, а женска особа која се налази у позадини је она. За ову фотографију је навела да је направљавена испред хотела “Вилина влас”. На фотографији број 11 на страни 10 препознаје скроз лево са наочарима Лукић Милана, скроз десно са шеширом је борац по надимку “Црногорац”.

На фотографији број 12 на страни 10 је Лукић Милан и његов кум и та

фотографија је направљена у гарсоњери у којој је становала. На фотографији број 13 на страни 10 је Тимотић Милан и Лукић Милан и ова фотографија је направљена такође у гарсоњери у којој је она становала. На фотографији број 14 на страни 11 види се жена у црнини чија су два унука страдала, како је та жена изјавила када ју је видела и да их је убио директор школе из Вишеграда, а у позадини на овој фотографији је Шевић Ђорђе са белом капом.

На фотографији број 15 на страни 11 налазе се борци чијих имена се не сећа, мада их по лику познаје.

На фотографији број 17 на страни 13 је Оливер Крсмановић са аутоматом и обмотан црном заставом са мртвачком главом, а поред њега је Шевић Ђорђе и та слика је направљен испред хотела "Вилина влас" управо критичног дана. На фотографији број 18 на страни 14 човек са награвљеним лицем је Лукић Милан, на фотографији број 19 на страни 15 је Лукић Милан са шубаром на глави, а поред њега је његов кум и та фотографија је направљена у гарсоњери у којој је она становала.

На фотографији број 21 на страни 17 је Оливер Крсмановић, с тим што није могла да се изјасни где је ова фотографија направљена. Навела је да је Тимотић Милана виђала у Вишеграду, да га је и након овог критичног догађаја још једно време виђала али да не може са сигурношћу да каже да ли је он у Вишеграду био у континуитету или је одлазио и враћао се. Изјавила је да је сасвим сигурна да није постојала ни једна друга особа која би могла да фотографише испред хотела "Вилина влас" осим Тимотић Милана, да није видела никог другог да носи тамо фото-апарат а њега је управо видела са фото-апаратом.

По повратку са ратишта није имала никакав контакт са Тимотић Миланом а он се најчешће дружио у Вишеграду са Лукић Миланом.

Навела је да је фотографија број 10 на страни 8 на којој је иначе препознала оца Лукић Милана, а на којој се у позадини налази она крајње десно Шевић Ђорђе, направљена критичног дана испред хотела "Вилина влас" а да је на истој фотографији кроз десно уочила лакат особе која је на себи носила јакну "Спитфајер" за коју је тврдила да је такву јакну обично носио Драгићевић Драгутин, те јој није познато да је неко још од бораца имао овакву јакну.

Када јој је предочен фотоалбум са фотографијама отетих лица и показана фотографија на страни број 2 навела је да је особа која се налази испред цивила обмотана у заставу, Оливер Крсмановић, да га познаје по коси, по висини и по застави коју је носио. Особу у маскирној униформи која држи неки предмет у руци на фотографији број 8 на страни 6 не препознаје, а такође не препознаје ни особе чији је доњи део маскирне униформе фотографисан на фотографији број 13 на страни 9. Приликом саслушања код истражног судије изјавила је да се на фотографији број 13 на 9 страни фотоалбума види у горњем левом углу Шевић Ђорђе а на главном претресу то није потврдила, те је упитана да објасни ове разлике у исказима, изјавила је да је можда тако, али да она није сигурна и да из

тих разлога остаје при свом исказу датом на главном претресу и да није сигурна о ком се лицу ради. Напоменула је да не може да направи разлику између припадника Војске Републике Српске и припадника полиције Републике Српске из разлога што су обе формације носиле исте униформе.

Приликом саслушања кључног сведока оптужбе, Драгане Ђекић веће је одлучило да и у поновном поступку искључи општу јавност а на основу члана 294 у вези члана 292 ЗКП-а. Општа јавност је искључена због разлога очувања јавног реда и мира у судници, а саслушању су присуствовали представници стручне јавности и представници невладиних организација.

Пре почетка сведочења на главном претресу дана 21.1.2005. године сведок Драгана Ђекић је истакла да је имала тешке психичке последице а након што је сведочила пред судом. Први пут је имала тешке психичке сметње када је саслушана од стране органа Државне безбедности а након тога када је сведочила пред судом али и поред тога истакла је да може да сведочи.

Сведок Ђекић Драгана саслушана на главном претресу дана 21.1.2005. године навела је и поновила сведочење у претходном току поступка у делу њеног одласка на ратиште. Навела је да је први пут отишла на ратиште у Западну Славонију и да се пријавила територијалној одбрани. Године 1992. била је у Зворнику јер је постојала потреба за болничарима. Том приликом у Зворнику је упознала опт. Шевић Ђорђа и Драгићевић Драгутина кога су звали "Босанац". Након тога отишла је у Вишеград али колико се сећа била је пар месеци и Вишеград је напустила октобра или новембра 1992. године. Приликом напуштања Вишеграда јавила се Команди Војске Републике Српске. Посеђовала је аутоматску пушку. У Вишеградској болници где је радила као болничарка упознала је опт Лукић Милана а преко докторке Мире чијег се презимена не сећа али јој је било познато да је била Лукићева вереница. Становала је у центру Вишеграда у једној гарсоњери са Шевић Ђорђем са којим се забављала. Оптужени Шевић Ђорђе је био добровољац имао је маскирну униформу и аутоматску пушку. Пошто су боравили заједно у гарсоњери било јој је познато да је ишао у акције и то тако што би претходно отишао у команду Војске Републике Српске и од командатна је добијао наредбе у које ће акције да иде. У то време командант бригаде је био Лука Драгићевић. Акције су биле у виду чувања линије. Лукић Милан је често долазио код њих у гарсоњеру, а долазили су и други борци. Познато јој је да је Лукић Милан имао један вод од петнаест до двадесет бораца и да је био командир тог вода. У саставу његовог вода били су Драгићевић Драгутин, Шевић Ђорђе и Крсмановић Оливер. У Вишеграду је први пут упознала Крсмановић Оливера који је био нижи растом, плав момак. У гарсоњеру је долазио и Драгићевић Драгутин и Крсмановић Оливер. Колико се сећа у гарсоњери је боравила до октобра а након тога је са Шевић Ђорђем напустила Вишеград. Отишла је у Београд а Шевић Ђорђе је отишао у Руму. Пре него што су напустили Вишеград јавили су се командатну Луки Драгићевићу да би од њега добили дозволу да напусте град. Шевић Ђорђе и она заједно су отишли у команду, али није могла да се сети да ли им је дозволу лично дао командант Лука Драгићевић или неко друго лице у његово име. Потврда је била са потписом Луке Драгићевића команданта.

Следећег пута отишла је у Вишеград децембра 1992. године и тамо је боравила месец до месец и по дана. Отишла је добровољно без ичијег позива.

Тимотић Милана први пут је упознала у Вишеграду и познато јој је да је новинар. Имао је маскирну униформу и фото-апарат, пушку није имао.

Истакла је да у вези конкретног догађаја јој ништа није познато нити јој је познато о било каквој отмици. Из средстава јавног информисања је чула да је била отмица Муслимана. То је чула у периоду док је била код куће у Београду новембра- децембра месеца.

Што се тиче исказа које је дала пред истражним судијом и на главном претресу дана 23.1.2003. године те исказе је дала слушајући људе из државне безбедности који су вршили велики притисак на њу. Онако како су јој ти људи из државне безбедности говорили приликом првог саслушања које је било 2000. године и 2001. она је само поновила оно што су они рекли. Припадници ДБ-а су је присиљавали да да исказ какав је дала у претходном поступку и на главном претресу и рекли су јој да све знају и да мора да исприча онако како они кажу а да ће записник потписати милом или силом. На њу је вршен психички притисак тако што су радници ДБ-а сваког часа долазили код ње кући и самим тим што се они појаве то је за њу био притисак.

Навела је да није чула да су у то време биле неке паравојне формације и да никада није чула "Осветнике" постојала је могућност да су се борци између себе називали "Осветницима"

Након што јој је суд предочио албум фотографија припадника паравојне формације "Осветници" изјавила је да на фотографија препознаје и то на фотографији број 1 Лукић Милана, на фотографији број 2 Оливера Крсмановића који је увек био тако нагављеног лица, на фотографији број 3 на страни 3 колико јој се чини је Драгићевић Драгутин, мада постоји још један момак који је сличан њему, на фотографији број 5 на страни 5 такође јој се чини да је Драгићевић Драгутин, на фотографији број 7 на страни 7 препознала је гарсоњеру у којој је боравила и лице које је означено бројем 1 је Шевић Ђорђе. На фотографији број 8 на страни 7 препознаје опт. Лукић Милана који је означен бројем 1, Драгићевић Драгутина док остала лица не препознаје и колико јој се чини фотографија број 1 и фотографија број 8 су фотографисани у истом амбијенту али јој није познато где. На фотографији број 9 на страни 8 препознала је Тимотић Милана означеног бројем 4, Лукић Милана означеног бројем 1 и Драгићевић Драгутина означеног бројем 2. На фотографији број 10 на страни 8 женска особа са плавом косом је она, лице означено бројем 1 је Лукићев отац, а лице означено бројем 7 колико јој се чини је опт. Шевић Ђорђе. На фотографији број 11 на страни 9 препознала је Лукић Милана означеног бројем 1, на фотографији број 12 на страни 10 лице под бројем 1 са шубаром је Лукић Милан и фотографија је сачињена у гарсоњери у којој је становала. На фотографији број 13 под бројем 2 је Тимотић Милан а под бројем 1 је Лукић Милан и на овој фотографији је такође њена гарсоњера. На фотографији број 14

на страни 11 женска особа са плавом косом је она, а опт Шевић Ђорђе је у позадини са белим качкетом. Нису јој познати остали људи на тој фотографији. Не познаје ни жену која је у црњини а која се налази одмах до ње.

Након што јој је предочен исказ који је дала на претходном главном претресу да та жена у црњини је жена којој су настрадала два унука изјавила је да је тачно да је то рекла али да је то само поновила оно што су јој рекли људи из државне безбедности.

На фотографији број 15 на страни 11 једино је препознала четничку заставу а претпоставља да је и Милан Лукић као и његов вод имао такву заставу, иначе имала је прилике да види да они носе ту заставу. На фотографији број 17 на страни 13 са пушком у руци нагарављеног лица је Крсмановић Оливер а лице са белим качкетом је Ђорђе Шевић. На фотографији број 18 на страни 14 је Лукић Милан, као и на фотографији број 19 на страни 15 лице означено бројем 1 са шубаром на глави је Лукић Милан. На фотографији број 21 на страни 17 је Оливер Крсмановић.

Сведок даље наводи да се сећа да је Лукић Милан у то време возио "Пасат" трула вишње боје. Не сећа се да је изјавила приликом претходног саслушања да је на фотографији и кум Лукић Милана. Није чула да су били отети неки Срби. Истакла је да се труди да заборави сва ратишта на којима је била. Радници ДБ-а су јој помогли да се сети временаведеног на ратишту, међутим није се сетила само је изјавила оно што су јој они рекли да каже.

Сведок Лука Драгићевић у свом исказу на главном претресу дана 29.5.2003. године као и на главном претресу дана 26.4.2005. године навео је да је све до почетка рата у Босни и Херцеговини радио као војно лице – потпуковник у Ваздухопловном школском центру у Сарајеву. Након што је избио рат у Босни и Херцеговини а након проглашења независности Републике Босне Југословенска народна војска је била у обавези да се повуче са ове територије до 19.5.1992. године. Јединица којој је припадао из Рајловца код Сарајева измештена је у Београд у Војно-техничком институту у Жаркову. Као професионалном војнику, рођеном на територији Вишеграда, где му је живела и мајка и чланови шире породице, команда ЈНА му је допустила да оде у Вишеград и стави се у службу Војске Републике Српске, што су иначе допуштали и припадницима ЈНА из других Република (нпр. Словенцима, Македонцима, Србима из Босне да оду на територију Републике где су рођени). Дана 19.7.1992. године вратио се у Босну и постао припадник Војске Републике Српске и до 26.10.1992. године био је на дужности начелника штаба Вишеградске бригаде која је деловала на локалитету Вишеграда. Бригада је имала око 1500 чланова, у то се убрајају и интендантска служба и служба санитета. Бригада је била четног састава. У оквиру бригаде било је добровољаца, али није постојала ни једна јединица која је била састављена искључиво од добровољаца. Добровољци су у највећем броју долазили из Србије или из других делова Босне. У мањим местима – селима постојале су посебне чете, састављена од старијих људи тог терена које су чувале да се на тај терен не убаци непријатељска војска.

Од 26.10.1992. године био је командант ове бригаде. Објаснио је на који начин су добровољци прихватани и укључивани у јединице ове бригаде. На пунктовима са Републиком Србијом припадници МУП-а Републике Српске координирали су прихват и проверу добровољаца, који су затим упућивани војном одсеку Вишеград, где им је након тога уручиван позив за мобилизацију, а након добијања позива, у команди бригаде добијали су распоред у одређеној јединици. Сви припадници бригаде имали су позив за мобилизацију и тек након тога су увођени у посебну књигу као чланови бригаде где су евидентирани. Када су напуштали територију или се кретали по територији зоне одговорности ове бригаде морале су имати дозволу за кретање, радило се о унифицираним дозволама на којима је наведено да је одређено лице припадник те бригаде и све то до нивоа чете. Борци ове бригаде наоружање су задуживали у команди и то углавном аутоматске пушке "М-45" и полуаутоматске пушке и пушке "М-48". Са сигурношћу је тврдио да у оквиру бригаде којом је командовао није постојала ни једна војна јединица која је формирана искључиво од добровољаца као да нису постојале ни било какве паравојне формације у оквиру бригаде. Команда бригаде била је смештена у месту Околишту на левој обали Дрине, у згради где се и раније налазила војска. Пошто је рођен на левој обали Дрине тако је и био задужен за леву обалу Дрине. Тврдио је да није било организованог довођења добровољаца у ову јединицу и да су добровољци углавном долазили сами и у мањем броју.

Децидирано је тврдио да оптужени Милан Лукић није припадник Војске Републике Српске, да није био војник и да није припадао ни једној бригади. За Милана Лукића је чуо у зиму 1993. године и сећа се да му га је возач који га је возио том приликом показао у центру Вишеграда. Није могао да објасни шта му је том приликом возач рекао ко је Милан Лукић али је знао да је у то време био познат. Тада када га је први пут видео био је у маскирној униформи која није слична њиховој униформи и сећа се да је било на униформи неких претежно белих детаља. Лукић Милана виђао је у Вишеграду као цивила по завршетку рата.

Оптуженог Крсмановић Оливера је упознао када је доведен у штаб бригаде крајем јесени 1992. године, јер је имао фобију од мрака и требало га је распоредити на борбени положај где је било довољно светлости. За овај свој проблем Крсмановић је имао медицинску документацију. Не сећа се у коју јединицу је био распоређен Крсмановић Оливер али био је припадник Вишеградске бригаде. Бригада је била слабо опремљена, па су зато борци носили различите униформе, већином су били наоружани полааутоматским и аутоматским пушкама, а униформу са амблемом и грбом Републике Српске добили су тек половином 1993. године. У периоду док је био начелник штаба, командант бригаде је био Винко Пандуровић. Тврдио је да у саставу Вишеградске бригаде тада није било ни једне полицијске јединице. Објаснио је да је у критичном периоду у време када се одиграо овај догађај који је предмет кривичног поступка јединица којом је командовао била у окружењу и нападана од стране армије Босне и Херцеговине, те да ни један војник, а посебно командант бригаде није могао да напусти јединицу. О овом кривичном делу

сазнао је преко средстава јавног информисања и од својих пријатеља и познаника када је започет овај кривични поступак.

Дана 16.10.1992. године дошло је до пробијања фронта у селу Меремишље и том приликом бригада је доживела велике губитке у људству, тако што је један број људи погинуо, а велики број је и заробљен. Непосредно после тог догађаја није му било познато да ли је било неких преговора у смислу размене заробљеника, али касније и то можда након месец-два било је преговора са муслиманском страном о размени заробљеника и он је учествовао у тим разговорима.

Изјавио је да је хотел "Вилина влас" у Вишеграду био најбезбедније место на овој територији, а да је у периоду од јула до октобра 1992. године овај хотел био празан а у априлу 1993. године овај објект је коришћен за рехабилитацију рањених војника. Категорично је тврдио да у оквиру бригаде није постојала ни једна паравојна формација, али да не може да тврди да на терену на којем је ова бригада деловала није било оружаних група. Није био одговоран за територију општине Вишеград, јер се тамо конституисала већ од маја 1992. године цивилна власт, већ само за линију фронта и то као припадник војске Републике Српске. Објаснио је да су припадници његове бригаде били упознати о начину и правилима понашања, према цивилима, припадницима Црвеног крста, болничарима, јер су сви припадници ове бригаде били лица која су служила војску, да су они овакву обуку прошли, а то се односи и на добровољце, јер су као добровољце примали лица која су одслужила војни рок. Позив за мобилизацију није могло добити ни једно лице које није служило војни рок. Није чуо да је постојала било каква јединица са називом "Осветници" али је чуо да су се борци међусобно ослављавали разним именима. Чуо је за "Беле орлове" и за "Осветнике". Била је општа појава да војници себе називају разним именима.

Након што су сведоку предочене потврде и то којом се потврђује од стране Прве лаке пешадијске бригаде Вишеград да је војни обвезник Драгићевић Драгутин из Вишеграда био ангажован у јединицама војске Српске Републике Општине Вишеград од 2.6.1992. године и даље и да именована потврда служи ради доказивања статуса војника војске Републике Српске са потписом начелника штаба пуковника Луке Драгићевића, као и потврда на име Лукић Милана којом се потврђује да је командант диверзионе извиђачке групе од био ангажован у јединицама војске Српске Републике општине Вишеград од 19.5.1992. године и даље и да именована потврда служи ради доказивања статуса војника војске Републике Српске са потписом начелника штаба пуковника Луке Драгићевића, сведок је децидирано тврдио да потпис на потврдама није његов, да такве потврде не издаје начелник штаба а да је персоналац потписао потврду ставио би "за" и тврдио је да је у питању фалсификат. Поновио је да оптужени Лукић Милан није припадник војске Републике Српске. Ни у једној војној књизи не постоји име Лукић Милана. Децидирано је тврдио да се својство војника не може доказивати на основу потврде или реверса већ искључиво путем војне књижице јер је војна књижица основни документ. С друге стране потврда би требало да садржи и датум

издавања, да би се могло видети ко је у то време био на функцији а ове потврде су без датума. Објаснио је да је отац Милана Лукића једном приликом долазио код њега и насилно тражио да упише опт Лукића у књигу бораца Вишеградске бригаде, тако што му је уперео пушку у пределу стомака а пиштољ у пределу главе. Међутим он је одбио. Насилно понашање Лукићевог оца објаснио је тиме што је Лукић Милан био у затвору у Србији због недозвољеног ношења оружја, а потврда да је био војник војске Републике Српске би му олакшала положај.

Након што му је предочено борбено наређење за извиђање од 25.10.1992. године сведок је изјавио да је тачно да је потписао ово борбено наређење али да није тачно да је тада био командант јер је командант постао 26.10.1992. године. Наређење је издато командиру диверзанско извиђачке групе јер је по формацији постојала та диверзанска извиђачка група али му није било познато ко је командир те групе.

Сведоку су предочене фотографије из албума фотографија припадника паравојне формације "Осветници", па је сведок на фотографијама које су му показане из албума препознао опт. Лукић Милана и опт. Крсмановић Оливера. Прокоментарисао је да такву капу какву је имао Лукић нису имали војници Војске Републике Српске, даље је прокоментарисао да није имао прилике да види тако нагављена лица и додао да то није била пракса у Вишеградској бригади. На фотографији број 2 препознао је оптуженог Крсмановић Оливера и истакао да га никада није видео тако маскираног, да припадници војске Републике Српске нису имали наоружање које се види код Крсмановића на фотографији, а он као официр препознаје да се ради о аутоматској пушци или калашњикову, не може да одреди да ли се у конкретном случају ради о оружју иранске, мађарске или румунске производње, јер су ове пушке веома сличне, али их препознаје по рукохвату. Када је сведоку показана фотографија број 15 на страни 11 фотоалбума на којој се види застава са натписом "Са вером у Бога, слобода или смрт", изјавио је да му није познато да је било каква наоружана група на територији Вишеграда носила ову заставу, али колико се сећа видео је овакву заставу на улазу у Вишеград на просторијама Српске Радикалне странке а колико се сећа 1993. године. На фотографији број 17 на страни 13 фотоалбума препознао је особу која држи пушку у руци са пребаченом заставом то је Оливер Крсмановић кога је такође препознао на фотографији број 21 на страни 17, на фотографији број 10 на страни 8 обележен бројем 1 препознао је лице за које је касније чуо да је отац Милана Лукића и управо је то лице како је претходно објаснио уперило пушку у пределу његовог стомака и пиштољ у пределу његове главе и тражило да Милана Лукића упише као припадника Вишеградске бригаде. Навео је да није пристао на то иако му је живот био угрожен.

Отмица Муслимана, грађана Сјеверина колико му је познато није уписана ни у један извештај ове бригаде, нити у евиденцију а у то време је био начелник штаба у Вишеграду. Драгану Ђекић не познаје, нити је за њу чуо, а ни за докторку Миру није чуо.

Сведок Милић Поповић у свом исказу је навео да је два и по месеца пре критичног догађаја изабран за председника СО Прибој. Дана 22.10.1992. године

око 10,00 часова ујутру, начелник службе општих послова СО Прибој Мурат Твица обавестио га је да, Рамиз Беговић радник који је запослен у општини није дошао на посао иако је редовно долазио из Сјеверина где има кућу. Мурат Твица га је обавестио и да је назвао аутосаобраћајно предузеће "Ракета" и да су му саопштили да је аутобус стигао у Прибој, али да је каснио из разлога што су нека непозната наоружана лица у месту Миоче код кафане "Амфора" зауставили аутобус, из њега извели грађане муслиманске националности и да су ове људе одвели према Бјелим Брдима у Вишеграду. Одмах је позвао одговорне у СУП-у Прибој, распитао се код њих да ли имају информацију о овом догађају и они су му потврдили да су обавештени да су људи одведени у непознатом правцу. Тражио је да се одмах предузму све мере како би се дошло до сазнања где се налазе људи изведени из аутобуса. Обавестио је и начелника златиборског округа Велмезовића и замолио га да предузме мере и да обавести Владу Републике Србије. Пошто је имао информацију да су ови људи одведени према Вишеграду захтевао је од начелника златиборског округа да предузме мере и да контактира са људима из суседних општина како би се цивили вратили својим кућама. С обзиром да је овај аутобус саобраћао на релацији Рудо-Прибој, контактирао је и председника општине Рудо, Војислава Топаловића и замолио га да дође у Прибој. Истог дана након сат времена у Скупштину општине Прибој дошли су председник општине Рудо и председник извршног одбора општине Рудо Драган Павловић. Њих двојица су му пренели да су дошли до сазнања да су отети Муслимани одведени у правцу Вишеграда ради размене за заробљене Србе. Када их је упитао какве везе имају грађани Србије са њиховим ратом, Топаловић му је пренео информацију да Муслимани из Србије учествују у рату у Босни и Херцеговини. Након тога Топаловић му је обећао да ће учинити све да се ти људи врате. Од представника општинске власти Руда сазнао је да су становници Сјеверина и околних места тих дана непосредно обавештавани, незванично, у поверењу, да воде рачуна о својој сигурности а од представника власти Рудо је чуо да чак ни њему не могу да гарантују безбедност ако пролази тим путем. Истакао је да ни он нити било код од надлежних органа у општини Прибој није био обавештен о овом раније, нити су добили било какво упозорење.

Истог дана отишао је у место Сјеверин, тамо је затекао групу људи који су били узнемирени, упознао их је о ономе што је он учинио и какве је конкретне кораке предузео. Следећег дана из кабинета председника СР Југославије, Добрице Ћосића позвао га је председников саветник Владимир Матовић који му је рекао да је Савезна влада упозната са овим случајем, да су они формирали савезну комисију и да ће доћи у Прибој. Следећег дана организовао је у Прибоју састанак у његовој канцеларији на којем су учествовали Владимир Матовић, Савезни министар за људска права професор Момчило Грубач, Махмут Мемич и Смајо Полимац председник СДА Прибој, Кијановић из МУП-а и Генерал Ратко Младић. Састанку је требао да присуствује и тадашњи министар унутрашњих послова Црне Горе, Павле Булатовић, али се он јавио да не може да дође из здравствених разлога. Састанком је руководио професор Момчило Грубач да би потом кренули за Сјеверин. Претходно су затражили од Ратка Младића да председнику СДА Смају Полимцу обезбеди пролаз овим путем, с обзиром да је и он желео да

учествује на скупу у Сјеверину. Нагласио је да се сећа како се Смајо Полимац пре поласка за Сјеверин обратио Ратку Младићу молбом да му осигура пролаз, јер Муслимани нису смели да иду преко територије Босне и Херцеговине (да би се дошло до Сјеверина пролази се кроз део босанске територије). Сећа се да је Ратко Младић тада телефоном назвао некога и рекао да ће сада тим путем проћи делегација Савезне владе, председник општине и да се посебно дозволи да путем прође Смајо Полимац. Сведок је цитирао реченицу коју је том приликом изговорио Ратко Младић: “Кад ја кажем, ако долази и Алија Изетбеговић, има и њега да пустите ту да прође”. Сведок је навео да су за Сјеверин кренули у једном возилу Матовић, Грубач и он, а у другом Кијановић и Пера Голубовић из територијалне одбране. Нешто касније у Сјеверин је стигао и Махмут Мемич. Смајом Полимац и поред изричите наредбе за коју је чуо да је Ратко Младић издао, није пуштен да уђе на босанску територију, тако да се он вратио у Прибој. У Сјеверину су затекли велики скуп око хиљаду грађана који су тражили да се пронађу отета лица и да им се гарантује безбедност останка у селу. Грађанима се обратио професор Момчило Грубач и обећао им је да ће Савезни органи власти предузети све што је у њиховој надлежности да се отети пронађу и врате кућама. Обећао је да ће органи полиције и војске обезбеђивати ово место. У време њиховог боравка у Сјеверину, у једном тренутку на путу су се појавили наоружани војници, у црним униформама са црним заставама на којима је писало “Осветници Српског народа” а на заставама је била нацртана мртвачка глава. Грађани су почели да беже говорећи: “Ено их, ено их”. Када се један од њих издвојио и кренуо ка скупу, сви су се разбежали, а он се заједно са Грубачем склонио у подрум једне не довршене куће. Пришао им је један наоружани војник и саопштио им да се скуп растури или ће они пуцати. Ови наоружани људи задржали су се на путу испод места где се одржавао протесни скуп једно 15-20 минута, а затим су отишли. Када су војници отишли професор Грубач је предложио да оду код председника општине Рудо и да га замоле да учини све да се ти људи врате. Са Грубачем и Матовићем отишао је у Рудо и састао се поново са председником општине који је обећао да ће урадити све што је у његовој моћи. Том приликом Махмут Мемич није кренуо са њима, већ је остао са мештанима Сјеверина. Професор Грубач обративши се грађанима рекао им је да не напуштају своје домове, да ће стићи јаке снаге полицијске и да ће бити обезбеђени. Међутим, велики број њих је током те ноћи напустио Сјеверин и дошао у Прибој, крећући се преко брда и шума. Објаснио је да га је два дана након одласка делегације Савезне владе позвао председник владе Републике Србије Радоман Божовић и казао му да су и они формирали комисију која ће доћи у Прибој, да се позабави овим случајем. Председник те комисије, тадашњи потпредседник владе Зоран Аранђеловић и чланови Зоран Ћетковић, тадашњи Министар правде и Стојан Мишић помоћник Министра унутрашњих послова су сутрадан дошли и обећали да ће учинити све да се ови људи пронађу.

Нагласио је да никада пре овог догађаја није видео она униформисана лица, нити оне заставе. За Милана Лукића први пут је чуо када је ухапшен и додао да у то време није знао да су постојале било какве паравојне формације. Нагласио је да је генерал Младић на састанку у Прибоју рекао да отмицу није извршила војска Републике Српске и да ће учинити све да их врати.

Приложио је и географску карту овог подручја, да би се лакше схватио начин на који су грађани Србије морали да прођу кроз територију Босне да би дошли до својих домова и фотокопија те карте је здружена списима.

Навео је да се дешавало да припадници војске Републике Српске прелазе на територију Србије под изговором да траже бегунце, људе српске националности, који нису хтели да иду на ратиште, те да су у тим приликама припадници војске Републике Српске користили могућност да малтретирају грађане муслиманске националности који су морали да се крећу овим путем. Оптужене: Лукића, Драгићевића, Крсмановић и Шевића никада није видео нити их је познавао. За путнике – цивиле из овог аутобуса сазнао је да су убијени тек када је почео кривични поступак.

После критичног догађаја представници општине Прибој и он лично покушавали су да успоставе нормалну комуникацију, да би се људи са овог подручја несметано превозили до Прибоја, мада су имали упозорење од стране власти Републике Српске да они не могу да гарантују безбедност. Сведок је посебно истакао да је због жеље да обезбеди нормалну комуникацију и проток људи и робе кроз овај крај контактирао и са тадашњим министром Унутрашњих послова Републике Србије Радмилом Богдановићем, од кога је сазнао у разговору, да су се једном приликом у Бечу сусрели Алија Изетбеговић и тадашњи председник СРЈ Добрица Ћосић који је предложио Изетбеговићу да оклопни транспортер Војске Југославије, прати путнике преко босанске територије, али да је Изетбеговић рекао да би то било мешање у унутрашње ствари Босне.

Сведоци Драган Перовић и Ивановић Томислав навели су да нису очевици присилног одвођења цивила из аутобуса, али да су били присутни када су се одржавали скупови протеста у Сјеверину. На протестима су углавном били грађани муслиманске националности и оба сведока су потврдили да су на скупу били представници државне делегације на челу са професором Момчилом Грубачем и председником општине Прибој Милићем Поповићем. Сведоци су потврдили да су у време одржавања скупа у Сјеверину, где су били окупљени грађани зауставило једно возило из кога су изашли неки наоружани људи. Они су били у маскирним униформама и неки су имали пушке у руци, те су грађани који су протествовали почели да се групишу. Након ових догађаја, мештани Сјеверина муслиманске националности, прешли су пут преко брда до Прибоја јер су били у страху за своје животе.

Сведок Ивановић Томислав је навео да је дана 22.10.1992. године око 10,00 часова од мештана Сјеверина чуо да је извршена отмица његових комшија и да су то извршили припадници паравојне формације. Након два, три месеца од отмице чуо је за Милана Лукића да је био вођа паравојне формације. Истакао је да му је познато да је родбина отетих одржала протесни скуп у Сјеверину, којем су присуствовали председник општине Прибој, Милић Поповић и Савезни министар за људска права Момчило Грубач. На скупу је учествовало око 200 људи. Сведок Ивановић Томислава је навео да је у Сјеверину његова супруга

имала продавницу прехранбених производа. Пошто се све то дешавало на 150 метара од његове радње, он је са својим сином Иваном закључао радњу и прикључио се скупу. Протесни скуп обезбеђивали су полицајци можда 5 до 10 полицајаца. Након пола сата скупу је пришло једно лице у маскирној униформи и почело да се расправља. Поред њега појавило се још неколико униформисаних лица. Њихов долазак је узнемирио мештане и из масе се чуло да су то припадници паравојне формације. Председник општине и Министар за људска права обећали су члановима породица отетих да ће учинити све да се њихови најмилији врате. Протесни скуп је трајао сат времена, након чега се он вратио у радњу. Колико се сећа, до краја дана нико није долазио у радњу. Након што му је предочен део исказа оштећеног Ћатовић Рамиза и то у делу у којем је рекао да је након скупа дошао у продавницу где је затекао групу униформисаних лица, међу којима је био и оптужени Шевић, сведок је нагласио да тога дана нико није долазио код њега у продавницу и додао да му је познато да је Ћатовић изгубио сина у догађају за који се овде суди. Тврдио је да не познаје оптуженог Шевића и да се униформисано лице које се појавило тада на скупу није разликовало од обичних војника. Након што му је приказан албум фотографија отетих, сведок је на фотографији број 4 на страни 3 обележен словом а препознао Меду Хоџића, на фотографији број 5 на страни 4 обележен словом а препознао је Беговић Рамиза, на фотографији број 7 на страни 5 лице обележено словом а рекао је да му личи на Мују Алихоџића, на фотографији број 17 на страни 13 албума такође је препознао Рамиза Беговића и у карираној кошуљи Мују Алихоџића. Даље је приликом разгледања фотографија униформисаних лица, сведок навео да се дешавало да војници у таквим униформама прођу кроз село а и застава коју је видео на фотографији број 15 на страни 11 рекао је да је имао прилике да и такву заставу види када су пролазили.

Из исказа сведока Раковић Драгослава утврђено је да је дана 22.10.1992. године ушао у аутобус на аутобуској станици у месту Живинице и пошао је на посао у Прибој. У аутобусу је била гужва, није било места за седење. У једном моменту аутобус је стао и ушао је један наоружани војник и то на предња врата пошто се налазио у средњем делу аутобуса а тај војник му је дошао са те стране. Није му познато да ли је неки војник ушао на задња врата. Тражио им је личне карте. Након тога видео је да су путници напуштали аутобус на задња врата. Аутобус је заустављен на месту где није аутобуска станица. Војник који је ушао био је маскиран по лицу и рукама – нагављен. Није му било познато зашто ови људи излазе из аутобуса, био је уплашен. Сећа се да је са њим у аутобус ушао Мандал Алија, Хоџић Медо, Џихић Есад, Гибовић Идриз, Хоџић Мелвида. Када се вратио са посла тога дана чуо је да су људи које је познавао и које је видео да су са њим ушли у аутобус, нестали.

Сведок Романдић Славко навео је да му ништа није познато о овом догађају и да је све што зна сазнао је из средстава јавног информисања. Нагласио је да познаје Ћатовић Рамиза и да је понекад долазио код Томе Ивановића у продавницу. Познато му је да су Ћатовићеви синови отети.

Сведок Иконић Слободан је навео да је критичног дана возио на релацији Пљевља – Прибој. У његовом аутобусу је било око 50 путника и сви су

били Срби осим једног Муслиманског дечака. Код кафане "Амфора" једно униформисано лице у СМБ униформи, дало му је знак да стане и он је зауставио аутобус поред већ паркираног аутобуса. Отворрио је предња врата аутобуса и то униформисано лице је ушло унутра и рекло му да отвори и задња врата и почело је са прегледом личних карата. У ретровизору видео је да је на задња врата ушло лице у шареној СМБ униформи, које је такође вршило преглед личних карата. Колико се сећа ово лице није било наоружано. Осим паркираног аутобуса није видео ни једно друго возило. Истакао је да се ни ти путници нити он нису уплашили обзиром да се и раније дешавало да војници заустављају аутобусе на пунтковима као и ван пунктова и прегледају личне карте. Колико се сећа на том месту задржали су се 10 до 15 минута, након чега је униформисано лице које је ушло код њега на врата, рекло да могу да наставе даље. Осим два поменута униформисана лица није видео ни једно друго лице, а тек када су кренули од путника који су седели позади сазнао је да је возач другог аутобуса био Велисав Стојкановић. Током наставка пута нико од путника није споменуо да је било шта видео да се дешава у другом аутобусу. По доласку у Прибој никога није обавестио о овом догађају а једино је разговарао са колегама на аутобуској станици. Истог дана је разговарао са возачем Велисавом Стојкановићем, који му је рекао да су из његовог аутобуса лица која су прегледала личне карте извела Муслимане. Познато му је да су у то време постојале паравојне формације "Бели орлови". Од изведених путника познавао је месара Меду Хоџића, матичара Рамиза Беговића и електричара Митхада.

Сведок Милановић Драган је навео да је у време критичног догађаја био шеф саобраћаја у предузећу "Ракета" и да о отмици нема ближих сазнања. Познато му је од Стојкановић Велислава да су маскирани људи, нагарављених лица зауставили његов аутобус, ушли у аутобус прегледали личне карте и извели људе. Познато му је да је и Велисав Стојкановић био у великом страху. Чуо је у разговорима људи да су из аутобуса изведени Муслимани. Ништа није предузео поводом овог случаја, пошто за тако нешто није имао надлежност. За њега је отмица била инцидент.

Сведок Иван Ивановић навео је да су у то време његови родитељи имали продавницу у Сјеверину. У то време имао је ■ година. Колико се сећа његов отац је затворио продавницу у време протесног скупа и обојица су се придружили скупу. Том приликом је видео председника општине Прибој и чланове делегације, који му нису били познати. По његовој процени на скупу је било око 200 људи. У једном моменту чуо се жагор људи, пошто се на раскрсници појавила војска, али он то није видео, већ је само чуо. Чуо је за паравојну формацију "Орлићи", али о њој не зна ништа ближе. Ћатовић Рамиза познаје а тога дана када се одржавао протесни скуп њега није видео. Познаје обојицу синова Ћатовић Рамиза а заједног је чуо да је нестао пре отмице људи из аутобуса. Додао је да је сигуран да тог дана више нису отвараили продавницу.

Сведок Рахмо Твица је навео да је у време догађаја био шеф управе и заједничких послова у Скупштини општини Прибој где је радио и његов добар пријатељ отети Рамиз Беговић. Дана 22. октобра 1992. године неко од његових сарадника му је саопштио да Беговић није дошао на посао. Обзиром да је знао

да Беговић долази у Прибој аутобусом негде између 08,00 и 09,00 часова назвао је предузеће "Ракета" и добио обавештење да је група маскираних лица код кафане "Амфора" извела из аутобуса Муслимане из Сјеверина. О догађају је одмах обавестио председника општине. Након тога нема сазнања шта се догађало, пошто њему као Бошњаку није било дозвољено да присуствује општинским састанцима. Истакао је да му је познато да су у то време постојале паравојне формације, а под паравојним формацијама подразумева лица која не припадају регуларним војним јединицама. Након што му је предочен албум фотографија отетих лица истакао је да на фотографији број 5 на страни 4 обележен стрелицом а препознаје Рамиз Беговића. Након што му је предочен албум фотографија припадника паравојне формације "Осветници" и то фотографија 17 на страни 13 навео је да му се чини да се са десне стране види чело Рамиза Беговића и седа коса.

Сведок Омер Скорупа је навео да је радник у управи општине Прибој и да је за отмицу чуо око 12,00 часова истог дана. Следећег дана, у дневном листу "Борба" прочитао је информацију из извора Ужичког корпуса да су људи из аутобуса одведени у мотел "Вилина влас" у Вишеграду и убијени. Међутим већ сутрадан ова вест је демантована. Нагласио је да је чуо за оптуженог Лукић Милана и додао да је од брата чуо причу да је Лукић Милан једном приликом ушао у аутобус на Увцу и легитимисао путнике, међу којима је био и његов брат, који му је испричао како је Лукић том приликом једном путнику бацио беретку кроз прозор, док је њему рекао да му име не ваља. Иначе његов брат се зове Мехо. Познато му је да је то био Милан Лукић из разлога што му је брат рекао да се представио када је ушао у аутобус.

Сведок Ивановић Његош изјавио је да му је оптужени Милан Лукић брат од тетке (да су његова мајка и Лукићев отац рођени брат и сестра) те након што је поучен о својим правима, позвао се на законску могућност да не сведочи против блиског рођака.

Сведок професор Момчило Грубач навео је да је у то време октобра 1992. године био на функцији Савезног министра за људска и мањинска права у Савезној влади Милана Панића. Приликом обележавања 100 дана Савезне владе, обавештен је од стране премијера Панића и тадашњег председника СРЈ Добрице Ћосића да је над мештанима Сјеверина почињен злочин. Том приликом премијер му је рекао да оде на лице места, да утврди чињенице и пренесе мештанима да савезна влада овај догађај третира врло озбиљно и да ће предузети мере и учинити све да се отети врате и да Муслимани немају разлога да напуштају Сјеверин, пошто ће им безбедност бити гарантована. Председник СРЈ Добрица Ћосић је поводом овог случаја формирао комисију на чијем челу је био његов саветник Владимир Матовић, док је члан комисије био контраадмирал Милосав Симић а колико му је познато као члан комисије требао је да буде и претставник МУП Црне Горе, а кога је требао да одреди Павле Булатовић. Међутим није му познато који су разлози да трећи члан није кренуо на пут са њима. Међутим када су следећег дана Матовић, Симић и он кренули хеликоптером за Прибој, требао је да се прикључи и Махмут Мемич, али он није кренуо са њима него је дошао из Новог Пазара у Прибој. Током пута

био је обавештен да је успостављена веза са Генералом ВРС Ратком Младићем и да ће он такође доћи у Прибој. Након доласка у Прибој, одржан је састанак код председника општине Прибој Милић Поповића где је представницима локалних власти пренео став савезне владе, док је Генералу Младићу пренео захтеве да се отети грађани врате и да се омогући безбедност Муслиманима у општини Прибој који путују преко босанске територије. Након састанка инсистирао је да оде до Сјеверина, иако је било ризично због дела пута од 17 км који пролази кроз територију Босне и Херцеговине. Кренуо је за Сјеверин заједно са председником општине Милићем Поповићем. Махмут Мемич је остао у Прибоју јер је сматрао да је ризично да пође са њима. У Сјеверину их је сачекала велика група мештана. Скупу је пренео ставове савезне владе и замолио их да не напуштају Сјеверин, и да ће савезна влада предузети све да им обезбеди личну и имовинску безбедност. Нагласио је да је током обраћања видео како пролази аутобус пун униформисаних лица са избаченом црном заставом. Тај аутобус се није зауставио већ је продужио даље према Миочу. Мештани Сјеверина су му касније саопштили да је на застави која је вирила из аутобуса писало "Осветници" и да се ради о групи униформисаних лица који су долазили из Руда и пуцали по крововима њихових кућа. Био је револтиран тиме и знајући да је Генерал Младић у Руду, одлучио је да оде тамо и поред тога што му је речено да је ризично да иде. На путу за Рудо, видео је два или три неуредна територијалца који су испред импровизоване границе код сеоске кантине пили пиво. Критиковао их је како тако чувају стражу и дозвољавају проласке наоружаних лица са друге стране границе, на шта су му они одговорили: "Спречи их ти, министре". Дошао је до хотела у којем је Младић боравио и испред њега видео исти онај аутобус који се појавио током скупа у Сјеверину. Код Младића је оштро протествовао због нарушавања територијалног интегритета, обзиром да његове јединице улазе на територију СРЈ. Ратко Младић му је одговорио да се ради о паравојним формацијама које он повремено користи у војним акцијама али да он њима не командује, нити може да им командује. Том приликом у Руду је чуо да је припадницима ове формације основни мотив, освета, пошто су чланове њихових породица убили Муслимани, што је потврдио и председник СО Прибој Милић Поповић. Након разговора са Младићем, вратио се у Сјеверин и поновио узнемиренем мештанима да остану у селу. У једном моменту пришла му је једна жена и рекла му да поведе дете које се звало Демир у Прибој јер тамо има неке рођаке. И поред тога што је како му је возач рекао ризично прихватио је дете и повео у Прибој.

По повратку у Београд, следећег дана обавестио је премијера владе о свему шта се дешавало и инсистирао да се осигура безбедност мештанима Сјеверина. Познато му је да се премијер телефонским путем обратио председнику Србије Слободану Милошевићу и затражио од њега да тамо пошаље јединицу МУП-а, што је овај сутрадан и учинио, а потом је у Сјеверин стигла и једна војна јединица. Убрзо након доласка ових јединица, на граничном прелазу ухапшен је Милан Лукић. У том периоду је постојала прича да би Лукић Милан могао бити крив за отмицу, али није било никаквих доказа. Дана 12. новембра 1992. године Милан Панић и он примили су делегацију из Сјеверина, али до краја мандата нису успели да сазнају шта се десило са

жртвама овог злочина.

Након што му је предочен албум фотографија припадника паравојне формације “Осветници” и то фотографија број 15 на страни 18, сведок је за аутобус, који се види на фотографији рекао да би могао бити онај, који се појавио у Сјеверину током скупа.

Суд је ценећи одбрану оптуженог Шевић Ђорђа у делу у којем је потврдио да је учествовао у овој акцији, описао место где су изашли из возила на пут, наводећи да је то место пусто, шумовито, без куће и људи, без насељених објеката, да је чекао наоружан поред пута и видео кад је оптужени Лукић Милан зауставио аутобус а да се он са још неколицином наоружаних бораца налази поред пута са пушком у руци, да види да се изводе цивили – путници, којима је наређено да се након изласка из аутобуса попну на каросерију камиона прекривену цирадом, а који камион је био сакривен иза зграде кафане “Амфора” да цивили не пружају било какав отпор јер су у страху од наоружаних људи, у потпуности прихватио, јер је оваква одбрана у делу да је учествовао у акцији потврђена и исказом сведока Драгане Ђекић чијем исказу је суд поклатио веру а која је објаснила да је вече пре критичног догађаја дошао оптужени Милан Лукић, док је била са Шевићем у гарсоњери и саопштио да се сутра 22.10.1992. године иде у акцију “пресретања” и да је сутрадан у раним јутарњим сатима оптужени Шевић отишао у ту акцију. С тим у вези суд је ценио исказе саслушаних сведока у вези отмице цивила у месту Миоче, савесно и брижљиво доводећи их у међусобну везу као и у везу са одбраном оптуженог Шевић Ђорђа те је суд поклатио веру исказима сведока који су непосредни очевидци извођења путника из аутобуса. Сви сведоци Стојкановић Велисав, Биљана Бојовић, Китић Илија, Китић Деса, Раковић Радомир, Раковић Драгослав и Ђорђе Јањушевић су потврдили да су у аутобус ушли наоружани људи, да су вршили легитимисање путника, а да су потом наредили Муслиманима да изађу, а да су поред аутобуса видели наоружана лица која су стајала са пушкама упереним ка аутобусу и прихватили путнике који су излазили из аутобуса да би их потом спровели до камиона црвене боје са цирадом марке “Застава 615”. Искази сведока су у бити идентични у опису места, времена и начина на који су путници изведени из аутобуса и спроведени до камиона од стране наоружаних лица.

При том суд је имао у виду и велики протек времена од критичног догађаја, до времена када су ова лица саслушана и да се нису могли прецизно сетити свих детаља који су се десили на лицу места. У њиховим исказима постоје неке разлике, али које су по оцени суда небитне јер сваки сведок када се нађе у таквој ситуацији различито запажа и приказује критични догађај, а што зависи од његовог тренутног психичког стања и тренутне усмерене пажње. Сведоци који су се критичног дана налазили у аутобусу из којег су изведени цивили, грађани муслиманске националности, били су у посебном психичком стању, изазваном начином на који је ово дело извршено. Сведоци су истакли да су били уплашени не само за живот лица која су изведена из аутобуса, већ и за свој сопствени живот. Објаснили су да се и раније дешавало да је било легитимисања од стране наоружаних лица, путника у аутобусима, али да никада

није било извођења цивила. Према томе њихов страх утицао је на њихову перцепцију догађања, а и касније на могућност репродукције тог догађаја, посебно имајући у виду проток времена. Али и поред свега у битним, у одлучним детаљима искази ових сведока су идентични и уклапају се у целокупну хронологију догађаја, критичног дана у месту Миоче, када су из аутобуса изведени цивили – грађани муслиманске националности.

Одбрану оптуженог Шевић Ђорђа, да није знао да ће се критичног дана извршити отмица цивила, да није био присутан у хотелу “Вилина влас”, да није учествовао у физичком злостављању и наношењу телесних повреда, те психичком малтретирању оштећених цивила, као и да није био присутан на обали реке Дрине где су оштећени убијени, суд није прихватио јер је његова одбрана нелогична, неуверљива и оповргнута изведеним доказима и то пре свега сведочењем сведока Драгане Ђекић, чијим исказима које је дала у претходном поступку дана 27.3.2002. године као и на главном претресу дана 23.1.2003. године у битним деловима суд је поклонио веру, а одбрана оптуженог Шевић Ђорђа је и у супротности са материјалним доказима, приложеним фотографијама које се налазе у списима, те је срачуната на избегавање кривичне одговорности.

Наиме оптужени Шевић Ђорђе, износећи своју одбрану је изјавио да је у Вишеграду била војска Републике Српске, да није било Муслимана, да је територија Вишеграда била под контролом војске Републике Српске, те је онда нелогично да не зна да када се из аутобуса пуног путника изводе само одређена лица, не зна да се изводе грађани муслиманске националности, а нелогичност се огледа и у томе што када је видео да се из аутобуса изводе цивили, могао је да прекине акцију, јер је било јасно да циљ није војни, а у акцију је кренуо добровољно, што није учинио, дакле свесно је хтео да учествује у реализацији злочиначке акције.

Да је оптужени Шевић Ђорђе био у хотелу “Вилина влас”, као и оптужени Лукић Милан, Драгићевић Драгутин и Крсмановић Оливер детаљно је објаснила сведок Драгана Ђекић, а своју тврдњу поткрепила је и приликом показивања фотографија које се налазе у списима а на којима је препознала оптужене као лица које је затекла критичном приликом испред хотела “Вилина влас” а касније и на обали реке Дрине. Наиме приликом показивања фотографија из фото-албума припадника паравојне формације “Осветници”, на фотографији број 10 на страни 8 под редним бројем 1 означен стрелицом изјавила је да је отац Милана Лукића, а на истој фотографији у позадини са белом капом је Шевић Ђорђе а за женску особу са плавом косом која се налази у позадини изјавила је да је она. Навела је да је ова фотографија направљена испред хотела “Вилина влас” управо критичног дана када је у хотелу затекла отете, крваве и испребијане цивиле. Такође је навела да на фотографији број 17 на страни 13 истог албума препознаје оптуженог Крсмановић Оливера који држи аутомат у руци подигнут у вис, обмотан црном заставом, са мртвачком главом и на тој фотографији поред њега са белом капом је оптужени Шевић Ђорђе и за ту фотографију изјавила је да је направљена испред хотела “Вилина влас” и то управо критичног дана који је предмет овог поступка. На

фотографији број 9 на страни 8 албума препознала је оптуженог Драгићевић Драгутина као особу која чучи а до особе са наочарима која такође чучи. На фотографији број 10 на страни 8 виде се побацане ствари што управо и потврђује наводе из исказа сведока Драгане Ђекић да је на земљи испред улаза у холу хотела видела побацана лична документа и разбацане друге личне ствари оштећених. Тако да је суд на недвосмислен начин утврдио да је одбрана оптуженог Шевић Ђорђа који је изјавио да по повратку из акције одвођења извесних цивилних лица из аутобуса није ишао у хотел "Вилина влас" срачуната на избегавање кривичне одговорности.

Даље сведок Драгана Ђекић је објаснила да су сви оптужени били у униформама и наоружани аутоматским пушкама а да је новинар Милан Тимотић имао фото-апарат и пиштољ. По уласку у хотел на поду видела је већу групу људи како леже са видљивим повредама на глави, окрвављени и видно претучени, а да је на другој страни ходника угледала уплакану жену која је седела на столици. Дала је опис те жене и по опису та жена одговара лику отете Хоџић Мелвиде. Запазила је да су сви ти људи били у цивилним оделима, претучени, неки су ћутали други су плакали јечали и сву су били видно изнемогли и уплашени а приликом напуштања хотела испред је разговарала са оптуженим Лукићем који јој је рекао да су људи у хотелу "муџахедини" да је одећа побацана испред хотела њихова.

Одбрана оптуженог Шевић Ђорђа да није био на обали реке Дрине, као што је тврдио претходно да није био у хотелу "Вилина влас" је срачуната на избегавање кривичне одговорности, јер је сведок Драгана Ђекић децидирано тврдила да је оптуженог Шевић Ђорђа видела на обали реке Дрине поред лешева убијених цивила, да је поред Лукић Милана и Шевића са којим је тада разговарала видела и оптуженог Драгићевић Драгутина и Крсмановић Оливера и још неке борце. Сведок Драгана Ђекић посебно је објаснила да ју је Шевић у том тренутку када се нашла у близини лешева одгурнуо, да не гледа стравични приказ. Надаље сведокиња је изјавила да јој је оптужени Лукић Милан, сутрадан у Вишеградској болници, где је дошао код своје девојке Мире рекао: "Да су их убили" мислећи на себе и остале оптужене.

Наиме исказима сведока Драгане Ђекић датим у претходном поступку дана 27.3.2002. године као и на главном претресу дана 23.1.2003. године у погледу битних детаља суд је поклонио веру. На главном претресу дана 21.1.2005. године оповргла је сведочење, наводећи да јој ништа није познато у вези конкретног догађаја, да јој ништа није познато о отмици и да су је припадници Државне безбедности присиљавали да да исказ какав је дала у претходном поступку и на главном претресу и да су јој говорили шта да каже. Суд не може тачно утврдити разлоге измењеног исказа, али може да се претпостави да се ради о страху. Тако детаљан опис догађаја, чињеница и података везаних за отете цивиле и на крају догађај на обали реке Дрине, није могао бити познат Државним органима, а сведочење Драгане Ђекић потврђено је нарочито важним материјалним доказом и то фотографијама које се налазе у списима предмета.

Исказ сведока Драгане Ђекић дат у претходном поступку и на главном претресу дана 23.1.2003. године ничим није доведен у сумњу и суд је прихватио, јер је том приликом, на јасан, детаљан, убедљив и недвосмислен начин посведочила о конкретном догађају.

Повезивањем исказа наведеног сведока са материјалним доказом, фотографијама а и делимичним признањем оптуженог Шевић Ђорђа у претходном поступку где је са сигурношћу потврдио да је у акцији био и оптужени Драгићевић Драгутин, суд није поклонио веру оптуженом Драгићевић Драгутину који је оспорио наводе оптужнице и навео да никога није отео нити убио.

Суд је ценио исказ сведока Удовичић Милоја и овакавом исказу поклонио веру налазећи да је логичан, непристрасан и убедљив а који је у свом исказу до детаља описао понашање и кретање наоружаних лица, о броју наоружаних лица, о њиховом изгледу, начину на који су били маскирани, оружју које су са собом носили. Из његовог сведочења се види какав је даље био третман отетих лица који су се налазили испод цираде на каросерији камиона. Ови људи камионом су превожени под пратњом наоружаних људи, који су били маскирани, обојени црном бојом по лицу и рукама, неки обмотани у заставу црне боје са мртвачком главом. Сведок је описао начин на који је сазнао уопште да се у камиону налазе људи и то у тренутку када је у прорезу поцепане цираде видео људску руку, која му је махала, по чему је закључио да му даје знак да се склони, да не би својим камионом вукао камион у коме се налазе. Сведок је то протумачио као жељу отетог да спречи њихово даље одвођење у непознато. Сведок је даље описао начин на који су ови људи понижавани, јер је чуо да су певали песму која вређа њихова национална осећања. Опис наоружаних људи од стране овог сведока у бити је идентичан опису који су у својим исказима дали сведоци путници из аутобуса и то у како погледу њиховог изгледа и начина на који су били маскирани. Сведок Удовичић је описао њихово понашање када су дошли до места које је представљало њихово одредиште, ту како сведок каже невиђену еуфорију “успехом акције”, коју је упоредио са начином радовања индијанаца када ухвате жртву. И овај сведок је говорио о свом страху за живот не само док је возио неке од наоружаних људи у кабини свог камиона, којим је вукао камион са отетим цивилима. Објаснио је да се за свој живот и касније након овог догађаја плашио да није смео да пријави надлежним органима цео случај због сазнања да су људи лишавани живота, ако су на било који начин помогли Муслиманима. То све указује и говори о страху који је владао међу локалним становништвом у пограничним местима уз границу Србије и Босне, а посебно на територији општине Прибој.

Суд је ценио исказ сведока Иконић Слободана, возача аутобуса који је прошао поред кафане “Амфора” поред аутобуса из којег су изведени Муслимани у делу у којем је изјавио да је у његовом аутобусу било 50 путника, да су сви били Срби, осим једног дечака који је био Муслиман, да из његовог аутобуса нико од путника није изведен и оваквом исказу поклонио веру.

Са свега напред изнетог, суд није прихватио став одбране да оптужени

нису учествовали у мучењу и злостављању отетих лица, а касније у њиховом убиству и да се њихово учешће темељи на чињеницама да су оптужени виђени на месту догађаја, да су виђени поред лешева масакрираних људи као и у могућност да су то учинили и револтирани грађани Вишеграда. Овакав став одбране је у супротности са исказима саслушаних сведока и приложеним фотографијама. Наиме имајући у виду да се на месту где се врши отмица у месту Миоче налазе оптужени: Лукић Милан, Крсмановић Оливер, Драгићевић Драгутин и Шевић Ђорђе, на месту мучења, злостављања и наношења телесних повреда у хотелу “Вилина влас” налазе оптужени, а што се утврђује из исказа сведока Драгана Ђекић и из приложене фотодокументације, да се и на месту где су цивили убијени и то поред лешева опет налазе оптужени, не може се прихватити став одбране да су то учинили револтирани грађани, јер су цивили – оштећени све време били под фактичком влашћу наоружаних лица, оптужених а којим лицима је командовао Лукић Милан. Отетим лицима нико није могао да се приближи, без одобрења Лукића и осталих оптужених а што се утврдило из исказа сведока Драгана Ђекић која је детаљно описала моменат када су у хотел “Вилина влас” хтели да уђу револтирани грађани, како је навела да линчују “муцахедине”, али да им оптужени то нису дозволили. О томе да су фактичку власт над отетим цивилима имали управо овде оптужени припадници паравојне формације посведочили су и путници из аутобуса, затим сведок Удовичић Милоје, који је вукао камион са отетим лицима и сведок Драгана Ђекић када је објашњавала понашање жене, коју је ближе означила као жену обучену у црно на фотографији припадника паравојне формације “Осветници” број 14 на страни 11, да када је са њом ушла у хотел “Вилина влас” и када је хтела да се обрачуна са цивилима због убиства њена два унука, да је у том тренутку и она морала да се повинује наређењу оптуженог Драгићевић Драгутина који ју је спречио и наредио јој да изађе из хола хотела. Суд једино не спори да је могуће да су грађани Вишеграда након убиства отетих од стране овде оптужених, оштећене цивиле каменовали, као што је суд утврдио да је лишавање живота цивила извршено јавно на обали реке Дрине, пред већим бројем грађана Вишеграда.

Суд је ценио исказ сведока Тимотић Милана да се не сећа да је био у Вишеграду критичном приликом нити да је било кога фотографисао на територији Босне, те оваквом исказу није поклатио веру, налазећи да је његов исказ нелогичан, неубедљив и срачунат да олакша положај оптужених у овом поступку. Његов исказ да се не сећа да је био у Вишеграду критичном приликом у супротности је са исказом сведока Драгана Ђекић и са материјалним доказима – фотографијама. Неспорно је да се Тимотић Милан налази на фотографији број 9 на страни 8 албума на којем се налазе и остали припадници ове паравојне формације. Сведок Драгана Ђекић је истакла да је фотографије могао направити једино Милан Тимотић, фоторепортер јер га је видела испред хотела “Вилина влас” и он је једини од свих присутних на том месту имао фото-апарат.

Суд је неспорно утврдио да су неке фотографије, које управо сведоче о догађањима испред хотела “Вилина влас”, направљене критичног дана, а што је потврдила и сведок Драгана Ђекић, а на којим фотографијама се виде отети цивили, над којима је било извршено мучење и наношење телесних повреда од

стране оптужених, а између осталог да су фотографије направљене критичног дана потврђено је и исказом сведока Рахма Твице који је на фотографији број 17 на 13 страни припадника паравојне формације “Осветници” препознао отетог путника оштећеног Рамиза Беговића.

Суд није прихватио став одбране оптужених да се фотографије не могу користити у овом поступку, као ваљан доказ, с обзиром да се током поступка није могло доћи до негатива филмова, са којих су ове фотографије начињене. Суд сматра да није најважније порекло фотографија, да њихову вредност суд види у томе што се на истима показују оптужени испред хотела “Вилина влас”, показује стање оштећених након извршеног мучења и злостављања. Стога суд сматра да су ове фотографије доказ који у склопу са осталим доказима потврђује наводе из ове оптужнице и учествовање оптужених у извршењу кривичног дела.

Одбрана оптужених истицала је током поступка да суд није утврдио тачан број најпре отетих лица, цивила из аутобуса, а затим и тачан број убијених лица на обали Дрине. Тачно је да суд није утврдио где се налазе лешеви убијених, јер нису пронађени, али суд је утврдио идентитет убијених на основу исказа оштећених и на основу саслушања сведока, те на основу увида у решења о проглашењу несталих лица за умрле. Сведок Китић Илија путник из аутобуса навео је да је тог јутра видео да су у аутобусу били: Идриз Гибовић, Мандал Алија, Хоџић Медо, Хоџић Мелвида. Сведок Раковић Радомир је изјавио да је видео да су у аутобус ушли а да из аутобуса у Прибој нису изашли: да је био и Мандал Алија, Хоџић Медо, Хоџић Медведина, Беговић Рамиза, Пецикоза Сеада, Џихић Есада, Гибовић Идриза. Утврђено је да су проглашени за умрле Хаџић Зафер и Сеад Пецикоза, а такође је утврђено да из аутобуса није изашао ни Коџић Медредин којег су сведоци видели у аутобусу. Раковић Драгослав Сећа се да је са њим у аутобус ушао Мандал Алија, Хоџић Медо, Џихић Есад, Гибовић Идриз, Хоџић Мелвида.

Суд је ценио исказе сведока Драгана Перовића, Ивановић Томислава, Ивановић Ивана и сведока Милића Поповића у делу у којем су описали ситуацију која је завладала у месту Сјеверин и у околним местима у општини Прибој. Суд је поклатио веру исказима ових сведока када су говорили о протестима који су се одржавали у месту Сјеверин где су протествовали припадници муслиманске националности, тражећи од надлежних државних органа да им се да одговор где су нестали чланови њихових породица, јер се радило о држављанима СРЈ који су се у тренутку отмице нашли на територији Босне. Суд је прихватио у овом делу исказ сведока који је говорио о присуству наоружаних људи у тренутку када су са грађанима били представници државних власти, комисије коју је образовао тадашњи председник СРЈ Добрица Ђосић, на којима је био присутан председник општине Милић Поповић, који је у свом исказу до детаља објаснио протесте грађана, присуство наоружаних лица, те тренутак када се налазио са представницима државне комисије, какав је завладао страх не само код грађана Сјеверина већ и код представника државне комисије. О ситуацији која је у том делу СРЈ тада завладала детаљно је навео сведок Милић Поповић, а што се види и у његовом касније обраћању надлежним државним органима и то влади Републике Србије и председнику

Владе Републике Србије. Из исказа ових сведока суд је утврдио да је дошло до колективног покрета Муслимана, који су из Сјеверина и околних места након отмице и одржаног протеста, после посете ових наоружаних лица у месту Сјеверину, отишли за Прибој а из страха за своју личну сигурност.

Суд је ценио исказ сведока Луке Драгићевића који је критичном приликом био начелник штаба Вишеградске бригаде и поклонио веру исказу у делу у ком је објаснио формацијски састав Вишеградске бригаде, затим објашњење у погледу начина на који је он као професионални војник примљен у војску Републике Српске и распоређен на посао начелника штаба касније 26. октобра 1992. године и за команданта Вишеградске бригаде. Такође суд је поклонио веру исказу у делу у коме сведок објашњава начин на који су у Бригаду примани и распоређивани добровољци који су долазили из других крајева Босне и Херцеговине и из Републике Србије, јер је ово сведочење у складу и са одбраном оптуженог Шевић Ђорђа који је објаснио на који начин су добровољци упућивани у јединице војске Републике Српске и у територијалну одбрану града Вишеграда, а то је начин на који се и он први пут нашао као борац на територији Вишеграда.

Суд је поклонио веру и исказу сведока у делу у коме је навео да је оптужени Оливер Крсмановић био припадник Вишеградске бригаде и да је једном приликом доведен код њега јер се плашио мрака и тражио премештај у позадину јер је и након што му је предочена фотографија препознао Оливера Крсмановића.

Увидом у истражне списе Окружног суда у Ужицу и то читањем потврда из којих се види да су Милан Лукић и Драгутин Драгићевић били припадници Републике Српске и то Драгићевић Драгутин од 2.6.1992. године, а Лукић Милан од 19.5.1992. године па надаље, а које су потврде коришћење у поступку пред Окружним судом у Ужицу, којим потврдама су окривљени и потврђивали својство борца, војног обвезника Војске Републике Српске. Такође из прочитаних потврда - реверса о задужењу наоружања види се да су и Лукић Милан и Драгићевић Драгутин задужили наоружање од Војске Српске Републике БиХ- команде Вишеграда.

Међутим након што је суд предочио ове потврде сведоку Луки Драгићевићу сведок је децидирано тврдио да се ради о фалсификату да он потврде није потписао да такве потврде не издаје начелник штаба, а чак да је и персоналац потписао потврду ставио би "за". Објаснио је и на главном претресу када је био саслушан дана 29.5.2003. године и дана 26.4.2005. године да је отац Милана Лукића једном приликом долазио код њега и насилно тражио да упише оптуженог Лукића у књигу бораца Вишеградске бригаде, тако што му је уперео пушку у пределу стомака, а пиштољ у пределу главе, међутим он је одбио. Насилно понашање Лукићевог оца објаснио је тиме што је Лукић Милан био у затвору у Србији због недозвољеног ношења оружја, а потврда да је био војник војске Републике Српске би му олакшала положај. За Милана Лукића је децидирано тврдио да није био припадник Војске Републике Српске и да није припадао Бригади док је за оптуженог Оливера Крсмановића како је већ напред

наведено изјавио да је био припадник Вишеградске бригаде. Дакле сведок је потврдио да је оптужени Крсмановић Оливер био припадник Прве лаке пешадијске Вишеградске бригаде, међутим категорично је тврдио да ова бригада никада није учествовала у оваквој или сличној акцији, а да није могло да се деси да та бригада спроведе самоиницијативно ову акцију а да он са тим не буде упознат, али није могао да тврди да на терену на којем је ова бригада деловала није било оружаних група. У оквиру бригаде није постојала паравојна формација а да је знао да постоји морао би да се обрачуна са њима. Суд је поклатио веру оваквом исказу налазећи да је категоричан, логичан и истинит.

С тим у вези и када су сведоку Луки Драгићевићу биле предочене и фотографије припадника паравојне формације “Осветници” навео је да на тим фотографијама препознаје Лукић Милана, Крсмановић Оливера, да су они у униформама са капама које је војска којом је он командовао није имала, да се ради о униформама са више белих детаља, да амблеми на униформама тих лица њему нису позната и категорички је тврдио да они не припадају војсци Републике Српске.

Сведок Лука Драгићевић навео је да у оквиру бригаде којом је он командовао је било добровољаца који су приступали бригади на основу позива за мобилизацију коју су добијали у војном одсеку у Вишеграду, где је и вођена евиденција о добровољцима, а у команди бригаде су добијали наоружање и распоред по јединицама. У команди бригаде ни један од оптужених осим Оливера Крсмановића није регистрован као припадник бригаде. Оптужени Шивић Ђорђе је тврдио да је био добровољац а сведок Драгана Ђекић је тврдила да је био добровољац при бригади којом је командовао сведок Лука Драгићевић, међутим исказу сведока Драгане Ђекић се у том делу не може поклонити вера јер је он оповргнут исказом оптуженог Шивића који је дајући своју одбрану изјавио да је био добровољац, али да се није јавио Луки Драгићевићу као команданту, нити пак неком другом одговорном лицу у тој бригади којом је командовао Лука Драгићевић, нити да је од било ког лица из те бригаде добио било какав задатак и распоред. Све то потврђује исказ сведока Луке Драгићевића, а наиме да оптужени Шивић Ђорђе није био припадник његове бригаде, што пак значи да није био ни припадник војске Републике Српске, већ управо да је био члан паравојне формације којом је командовао Милан Лукић.

Сведок Удовичић Милоје је посведочио да је за оптуженог Лукић Милана чуо да је у то време био легенда, да је био вођа своје јединице и да је имао своје људе, што између осталог и то потврђује да се ради о паравојној формацији.

С тим наведено доводи до јединог разумног закључка да оптужени Крсмановић Оливер као припадник лаке пешадијске Вишеградске бригаде је могао да самовољно буде и припадник паравојне формације што је очигледно и био. Суд је већ како је напред образложио на несумњив начин утврдио да су припадници паравојне формације били и Драгићевић Драгутин и Шивић Ђорђе а да је том паравојном формацијом командовао оптужени Милан Лукић. Да је оптужени Милан Лукић био командант потврдио је и сам оптужени Шивић Ђорђе

дајући своју одбрану током поступка а када је навео да га је у Београду у хотелу "Палас" Милан Лукић обавестио да има намеру да у Вишеграду формира специјалну војну јединицу, попут интервентног вода, да је навео да је оптужени Лукић Милан био командант јединице, истакавши да су оптужени Драгићевић Драгутин и он управо од Милана Лукића добили оружје и то аутоматску пушку.

Стога одлучујући о својству оптужених Лукић Милана, Крсмановић Оливера, Драгићевић Драгутина и Шевић Ђорђа у време извршења кривичног дела и то да ли су били припадници регуларних војних јединица и извршавали наређења о насилном одвођењу, мучењу и убијању цивила, или пак припадници паравојних формација, суд је оно што је битно за овај поступак поуздано утврдио да су оптужени као припадници паравојне формације "Осветници" којом је командовао оптужени Лукић Милан као саизвршиоци сопственом вољом извршили отмицу, злоставу и убијање цивила. Самим тим суд је нашао да је без значаја чињеница та што је Крсмановић Оливер био припадник Прве лаке пешадијске бригаде, и да ли су евентуално други од оптужених били припадници бригаде, јер су истовремено могли да буду и самовољно припадници паравојне формације, а изведеним доказима а нарочито из исказа сведока Луке Драгићевића утврђено да та бригада никада није учествовала у оваквој или сличној акцији, и да није могло да се деси да та бригада спроведе саоминицијативно ову акцију а да он са тим не буде упознат. Дакле оптужени су као паравојна формација, самостална формација, изван јединственог система командовања, предметно кривично дело извршили заједничким деловањем и при том исказали сопствену вољу.

Да се ради о паравојној формацији потврђује и сведочење професора Грубача, а којем сведочењу је суд поклатио веру као јасно, детаљно, убедљиво и истинито, а и у складу са осталим изведеним доказима. Сведок саслушан на главном претресу дана 12.7.2005. године објаснио је да је од Ратка Младића у Руду добио податак да се ради о паравојној формацији "Осветници", чији је аутобус претходно видео прво у Сјеверину, за време одржавања митинга, а потом испред хотела у Руду (да оне учествују у неким војним операцијама, али да су после тога потпуно самосталне да им не командује, нити може да им командује). Он је између осталог рекао и то да је та паравојна формација имала своју заставу на којој је нешто писало, али да он није добро видео шта на њој пише и да су му мештани на митингу рекли да на њој пише "Осветници". Када му је била предочена и фотографија на којој се види аутобус као и на којој се види и та застава изјавио је да је то отприлике тај аутобус о ком је говорио и да је управо ту заставу видео.

Какво је стање било на овој територији обухваћеној оружаним сукобима указује и део исказа сведока Милића Поповића, који наводи да локалне војне старешине, задужене за контролу територије на којој је дошло до отмице грађана из аутобуса на путу Рудо-Прибој и поред изричите наредбе Генерала Ратка Младића нису дозволили да овим путем прође и Смајо Полимац.

Какво је стање било на територији обухваћеној оружаним сукобима и о постојању паравојних формација суд је утврдио и на основу исказа сведока

Рахмо Твица и Скорупа Омера а чије исказе је прихватио као истините који су посведочили да су били на путу заустављани од стране разних лица у маскирним униформама, са црвеним береткама и аутоматским наоружањем.

Суд није прихватио став одбране, да је вероватно, а имајући у виду у једном делу и сведочење сведока Драгане Ђекић да су сведоци отети ради размене за убијене српске борце у борбама око Меремешља, из разлога што је и сведок Лука Драгићевић када је саслушан навео да му је познато да је дана 16.10.1992. године дошло до пада Меремешља, да је том приликом било доста погинулих и заробљених, али да су преговори око размене заробљеника били након месец или два дана после тог догађаја и да је чак и лично учествовао у преговорима. А и из разлога што су отети цивили који уживају заштиту за време рата и оружаних сукоба, а што је прописано одредбама Женевске конвенције из 1949. године и инкорпорирано у нашем законодавству, као и у протоколу 2 из 1977. године који прати Женевску конвенцију. Пре свега цивили, оштећени су држављани СРЈ и нису били укључени у оружани сукоб у Босни и Херцеговини. По одредбама Женевске конвенције и протокола 2 који прати ову конвенцију, у случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба, стране у сукобу дужне су да примењују и поштују правила, да поступају човечно, без икакве неповољне дискриминације засноване на раси, вери, полу, убеђењу, а забрањена су повређивање тих лица, убиства, свирепости, мучења, узимање талаца, повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци и изрицање и извршење без претходних суђења од стране редовног суда. Из изведених доказа током овог поступка, а имајући у виду исказ сведока Удовичића, суд је утврдио, да су пре злостављања и убиства цивили Муслимани понижавани по верској основи, јер је сведок навео како је чуо да су ови цивили у камиону певали песму која вређа њихово национално достојанство: “Ја сам Четник од главе до пете, ој Алија јебем ти дете”.

Суд не прихвата став одбране да су оптужени евентуално извршили кривично дело отмице или кривично дело протиправног лишења слободе, а да нису извршили предметно кривично дело, јер је овакав став одбране противречан свим изведеним доказима, исказима саслушаних сведока, те приложеним фотографијама.

Читањем истражних списа у предмету Окружног суда у Ужицу и то читањем решења КВ 189/92 од 4. новембра 1992. године види се да се уважавањем жалбе браниоца окр Лукић Милана и по службеној дужности преиначава решење истражног судије Окружног суда у Ужицу Ки.118/92 од 30. октобра 1992. године тако што се одбија као неоснован захтев за спровођење истраге од 30.10.1992. године против окр. Лукић Милана и окр. Драгићевић Драгутина због кривичног дела из члана 33 став 3 у вези става 2 ЗООМ-а а против окр. Лукић Милана и због кривичног дела фалсификовања исправе из члана 233 став 3 у вези става 1 КЗ РС, пошто стоје околности које искључују гоњење. Истим решењем укинута је притвор против окривљених. Из образложења овога решења произилази да одредбом члана 1 став 2 ЗООМ-а РС, одређено је да се одредбе овог закона односе и на странце којима је одобрено стално настањење или привремени боравак дуже од једне године ако

међународним уговором није другачије одређено. Надаље се наводи да према подацима произилази да окривљенима, као странцима, није одобрено стално настањење или привремени боравак дужи од једне године, те се одредбе овог закона, па ни оне које се односе на кривичну одговорност на њих не могу применити. У образложењу је наведено да се не може говорити о неовлашћеном ношењу или држању оружја и муниције јер из приложених доказа произилази да су овим оружјем и муницијом уредно задужени у својој војној јединици.

Суд је вршио и увид и читање истражних списа Окружног суда у Београду Ки.бр.566/94, где се види да је против окр. Лукић Милана дана 6.4.1994. године било донето решење о спровођењу истраге и решење о одређењу притвора због основане сумње да је дана 27.2.1993. године у железничкој станици Штрпци, бивша БиХ, са групом од више НН лица противправно одузео слободу кретања одређеном броју лица путницима из воза, те да су ова лица услед протиправног лишења слободе изгубила живот. Чиме би окр. Лукић извршио кривично дело протиправног лишења слободе из члана 63 став 5 у вези става 1 КЗ РС. Након саслушања у овом предмету више сведока, веће Окружног суда у Београду својим решењем Кв.бр.554/94 од 27.4.1994. године, поступајући по предлогу истражног судије Окружног суда да се истрага против окр. Лукић Милана обустави донело је решење о обустави истраге, и истим решење укинуло је притвор према окривљеном Лукић Милану, а са разлога који су предвиђени у члану 171 став 1 тачка 4 ЗКП-а и нашао да су без утицаја на другачију одлуку у овој кривично правној ствари.

Суд је ценио и исказе сведока који су говорили о протестима у месту Сјеверину, након извршене отимице и нестанка цивила из аутобуса. Поклонио је веру њиховим исказима у делу у којем су говорили о појави наоружаних лица у Сјеверину, након извршене отмице, а што потврђује и чињеница да су органи МУП-а Србије управо у Сјеверину дана 26.10.1992. године ухапсили у путничком возилу Лукић Милана и Драгићевић Драгутина, са већом количином оружја, због чега је против истих и вођена истрага у Окружном суду у Ужицу, а о чему је напред било речи. Према томе присуство овако наоружаних лица на територији Србије која су се једноставно туда кретала у пограничној зони, указује да су залазили на територију Србије и да је њихово присуство управо изазивало страх код грађана пограничних места, пре свега грађана Муслиманске националности, о чему су говорили сведоци који су саслушани у току поступка, а који су описали своја осећања приликом путовања и проласка кроз ову граничну територију у зони ратних дејстава.

Суд је ценио исказ сведока оштећеног Ћатовић Рамиза у делу у којем је изјавио да је у продавници Ивановић Томислава овде сведока видео оптуженог Шевић Ђорђа и то за време протесног скупа који се одржавао у Сјеверину, да се Тома обратио оптуженом говорећи му да склони аутоматску пушку, да је објаснио да је Шевић Ђорђе том приликом био у белим фармеркама те овакав исказ није прихватио јер након што је сведоку Ивановић Томиславу предочен овај део исказа сведок је децидирано тврдио да никада није присуствовао догађају у продавници да је било ко имао аутоматску пушку и да му је рекао да склони ту пушку. Оптуженог Шевић Ђорђа не познаје, те је том исказу

поклонио веру налазећи да је логичан и убедљив.

При свему томе суд је имао у виду да сведок оштећени Ћатовић Рамиз током поступка ниједном се није изјашњавао на те околности, те налазећи да је у посебном емотивном стању јер је критичном приликом изгубио сина Рамахудина а вече пре критичног догађаја и сина Сабахудина те у том делу сведоку није поклонио веру.

На главном претресу дана 12.7.2005. године прегледан је и материјал који је доставио Хашки трибунал, а који је снимљен на ЦД-у. Достављени материјал између осталог садржи и реконструкцију предметног догађаја али коју је спровео ауторски тим филма, те налази да је без утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари.

Током поступка обављено је и неуропсихијатријско и психолошко вештачење оптуженог Шевић Ђорђа и то преко комисије вештака др Бранка Мандића психијатра и Ане Најман специјалисте клиничке психологије, а у погледу душевног здравља и урачунљивости Шевић Ђорђа, који је у време извршења кривичног дела био млађе пунолетно лице. Вештачење је одређено с обзиром на приложену медицинску документацију и сазнања да је Шевић Ђорђе управо 1992. године ослобођен од служења редовног војног рока у ЈНА.

Из налаза вештака утврђује се да се оптужени Шевић Ђорђе презентује као једноставно структурисана личност, скромних интелектуалних потенцијала који се крећу у доњим границама просека. Има уредан рани развој, стекао је скромно образовање, конкретно животно искуство и социјалне комуникације. Евидентна је сиромашна едукативна надградња, која је свакако последица одрастања у оквиру примарне породице у нестимулативним условима живљења а и истовремено и последица недостатка амбиција испитаника да унапреди свој социјални статус. На емоционалном плану код оптуженог Шевић Ђорђа евидентирана су обележја импулсивности, лабилности, ниског прага толеранције на фрустрације, поводљивости и склоности да прихвати обрасце понашања других особа као своје. Ова обележја личности у периоду адолесценције и младалаштва испитаника биле су више наглашена, што је и резултирало повременим асоцијалним радњама, као и хетероагресивним и аутоагресивним понашањем. У том периоду оптужени је имао наглашен негативни однос према ауторитетима, а због таквог става је проглашен неспособним за војну службу. Током каснијег живота оптужени настоји да се уклопи у обичајене социјалне и моралне норме и обрасце понашања, склапа ванбрачне заједнице, бави се животним активностима које су примерене његовој едукацији, а којима настоји да обезбеди социјалну егзистенцију себе и породице у чему постиже релативно скромне резултате. Код оптуженог се не региструју психопатолошки показатељи који би указивали на постојање неког од поремећаја личности. Из налаза вештака утврђује се да је оптужени Шевић Ђорђе критичном приликом, у време његовог односа према кривичног делу које му се ставља на терет, а имајући у виду да се радило о млађем пунолетном лицу, које се тада налазило у фази развоја, његове способности схватања значаја дела, као и могућности да управља поступцима биле су смањене али не битно.

Суд је прихватио писмени налаз и мишљење комисије вештака, а који су дати на основу прегледа и разговора са оптуженим Шевић Ђорђем, те не основу увида у медицинску документацију. У закључку овог налаза види се да оптуженом Шевић Ђорђу психијатријско лечење није потребно. Овај налаз суд је прихватио јер је дат на основу достигнућа у овој области науке и налаз ове комисије није доведен у сумњу.

Према члану 22 КЗ СРЈ ако више лица, учествовањем у радњи извршења или на други начин, заједнички учине кривично дело, свако од њих казниће се казном прописаном за то дело.

Како на основу свих изведених доказа, начина на који су се догађаји у овом поступку развијали, од заустављања аутобуса, извођења путника - Муслимана, њихов транспорт до хотела "Вилина влас" до последица ових радњи лишавања живота на обали реке Дрине једини закључак је да су оптужени као саизвршиоци, као паравојна формација извршили отмицу, злоставу и лишење живота. Ради се о повезаном и сагласном деловању свих оптужених који су кривично дело хтели као своје те је суд утврдио да су њихове радње саизвршилачке. Сви оптужени, као саизвршиоци, тачно знају шта, где и како треба да раде, сви они имају улогу и свест о заједничком деловању. Оптужени Лукић Милан као комадант паравојне формације претходне вечери долази у гарсоњеру у којој је оптужени Шевић са другим војницима припадницима паравојне формације и на његов предлог договарају се да сутрадан иду у акцију "пресретања". Оптужени Шевић што и сам потврђује сутрадан креће у акцију, састаје се са осталим борцима између којих Драгићевић Драгутином и Крсмановић Оливером, дакле добровољно креће у акцију. Оптужени Лукић Милан, наоружан зауставља аутобус, са два борца улази у аутобус, док су остали борци наоружани стајали са једне и друге стране пута, врше легитимисање путника, наређује припадницима муслиманске националности да изађу из аутобуса, да их са пушкама упереним у њих спроводе до камиона црвене боје са цирадом марке "Застава 615", да при том нико ником не говори шта треба да ради, да их у хотелу "Вилина влас" злостављају, ударају дрвеним моткама по свим деловима тела, а потом их доводе до обале реке Дрине где их лишавају живота, дакле договор је спроведен у дело, што наводи и на закључак да су имали тачно одређену улогу и свест о заједничкој сарадњи.

Оптужени су сви знали да је сврха одвођења Муслимана на једно место, на обалу реке Дрине, управо да се лише живота. Ако су оптужени присутни сви заједно, у исто време и учествују у заједничком подухвату, злостављању који је против законит свако од њих је са правног гледишта кривично одговоран, иако ни за једног оптуженог није било тачно доказано да је управо он пуцао или задао ударце који су узроковали смрт цивила, али су сви били укључени у лишавање живота.

При томе нема потребе да план, замисао буду претходно до детаља договорени или формулисани. Заједнички договор може се импровизовати на лицу места, а изводи се из чињенице да оптужени сложено делују како би

спровели у дело заједнички злочиначки подухват, да је воља оптужених да кривично дело изврше заједнички, па као и своје, тако да те њихове радње чине природну и логичну целину.

Правном анализом овако утврђеног чињеничног стања суд је утврдио да су оптужени Лукић Милан, Крсмановић Оливер, Драгићевић Драгутин и Шевић Ђорђе, у време и на месту како је то описано у изреци ове пресуде кршећи правила Међународног права за време оружаног сукоба противно чл. 33 ст. 1 т.А, IV Женевске Конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године раатификоване од Народне Скупштине ФНРЈ ("Сл. лист ФНРЈ" бр.24/50) и противно чл. 13, II допунског протокола уз ову Конвенцију, заједно са још 5 НН лица, као припадници паравојне формације "Осветници" којом је командовао окр. Лукић Милан, извршили мучење, повредили телесни интегритет и убили цивилна лица, на тај начин што су се претходне вечери у Вишеграду, у стану, у ком је повремено боравио окр. Шевић Ђорђе, договорили на предлог окривљеног Лукић Милана да изврше акцију "пресретања", па су наредног дана – дана 22.10.1992. године у преподневним часовима извршили ту акцију и то тако што је окр. Лукћ Милан наоружан зауставио аутобус предузећа "Ракета" из Ужица, који је саобраћао на релацији Прибој -Рудо – Прибој, а којим је управљао возач Стојкановић Велисав, док су остали окривљени са осталим непознатим саизвршиоцима стајали са једне и друге стране пута наоружани, па је након заустављања аутобуса, наоружан окр. Лукић ушао у аутобус са два наоружана НН саизвршиоца са којима је извршио легитимисање путника, те је наредио припадницима муслиманске националности: Шебо Мехмеду, Хацић Заферу, Хоџић Меди, Хоџић Медредину, Беговић Рамизу, Софтић Дервишу, Софтић Митхаду, Алихоџић Муји, Мандал Алији, Пецикоза Сеаду, Бајрамовић Мустафи, Сајтаревеић Хајрудину, Џихић Есаду, Гибовић Идризу, Ћатовић Рамахудину и Хоџић Мелвиди да изађу из аутобуса, што су они и учинили, а потом су их окривљени са осталим саизвршиоцима са пушкама упереним у њих спровели до камиона црвене боје са цирадом марке "Застава 615", којим је управљао окр. Крсмановић Оливер у који камион су по наређењу ушли и тим камионом у пратњи путничких возила марке "Лада" и "Пасат" у којима су били окр Лукић Милан, Драгићевић Драгутин, Шевић Ђорђе и остали НН саизвршиоци, довежени су у Вишеград до мотела "Вилина влас", испред ког мотела су окривљени и остали саизвршиоци извршили њихов лични претрес, којом приликом су им одузели лична документа, након чега су их увели у хол мотела, где су их физички злостављали ударајући их дрвеним моткама по свим деловима тела, а потом их довели до обале реке Дрине где су их лишили живота, чиме су извршили као саизвршиоци кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије у вези чл. 22 Кривичног закона Савезне Републике Југославије.

Како није било околности, које би искључивале кривичну одговорност оптужених, суд их је огласио кривим и осудио на казну по закону.

На основу изведених доказа суд је утврдио да су оштећени, грађани муслиманске националности грађани СРЈ, били цивили и неспорно је да су као

такви били заштићена лица на основу одредби члана 3 Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата. Оптужени су критичном приликом поступали противно одредби члана 3 став 1 тачка 1 Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата којом су забрањени сви поступци и повреде које се наносе животу а нарочито убиства, те одредбе члана 33 став 3 поменуте Конвенције којом је забрањено предузимања било којих репресалија према цивилном становништву, па и вршење убистава, те противно одредби члана 4 став 1 тачка "А" Допунског протокола из 1977. године који се примењује на немеђународне оружане сукобе, а који забрањује свако насиље над животом, а нарочито убиства цивилних лица.

Оптужени су поступали и противно члану 3 Допунског протокола из Женевске конвенције од 12.8.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба (протокол II), у којем се указује да цивили уживају заштиту за време док не узимају директно учешће у непријатељствима.

Суд налази да се виност оптужених Лукић Милана, Драгићевић Драгутина, Крсмановић Оливера и Шевић Ђорђа, сваки од оптужених појединачно при извршењу сваке појединачне радње при извршењу овог кривичног дела, састоји у директном умишљају обзиром да су сви оптужени, у потпуности били свесни свога дела и хтели његово извршење, да су хтели да злостављају цивилна лица и то само због тога што су они припадници друге нације и вере, да би их касније лишили живота, дакле, били су свесни, али и поред тога су хтели извршење дела и исто су извршили.

С обзиром да је на основу детаљно образложених изведених доказа утврђено напред описано чињенично стање, суд није посебно образлагао остале доказе на којима своју одлуку није ни заснивао.

Суд је на предлог поступајућег заменика ОЈТ-а у Београду отклонио извођење доказа саслушањем сведока Јаћимовић Радоша који у време извршења кривичног дела био секретар Месне заједнице Сјеверин из разлога што је пред овим судом саслушан у својству сведока тадашњи председник општине Прибој Милић Поповић, налазећи да његово саслушање није неопходно.

Суд је одбио предлог пуномоћника оштећених Шефка Аломеровића да се прибави извештај МУП-а Републике Србије о хапшењу Лукић Милана и Драгутина Драгићевића од 25.10.1992. године, обзиром да се такви извештаји већ налазе у истражним списима и прочитани су у доказном поступку, одбио је предлог да се од Скупштине Републике Србије прибави 523 страна стенограма са заседања од 29.10.1992. године у којем је тадашњи министар унутрашњих послова Зоран Соколовић у Скупштини Србије, потврдио информацију МУП-а Србије "да ухапшени припадају групи која се доводи у везу са отмицом ове групе грађана", сматрајући да није неопходно прибавити овакав стенограм и да се на основу стенограма не би разјаснило и утврдило чињенично стање, даље је одбио предлоге за саслушање сведока који су наведени у писменом поднеску и то сведока Зорана Ђирковића тадашњег посланика у Народној скупштини Републике Србије, сведока Добрицу Ђосића тадашњег председника СРЈ,

Владимира Матовића тадашњег саветника председника СРЈ, адмирала Милосава Симића тадашњег начелника управе у Министарству одбране, Вељка Голубовића тадашњег начелника управе у Савезном министарству унутрашњих послова, Махмут Мемића тадашњег помоћника Савезног министра за људска права и заштиту мањина, Радомира Гола тадашњег начелника СУП-а у Прибоју, Миленка Божовића тадашњег командира станице полиције у Прибоју, Петра Голубовића тадашњег коаданта територијалне одбране за општину Прибој, пуковника Душана Лончара тадашњег заменика коаданта Ужичког корпуса, Драгана Боројевића тадашњег официра безбедности у Ужичком корпусу, одбио је предлог да се донесе решење којим ће се наложити истражном судији да спроведе додатне истражне радње и да се саслуша пуковник Лука Драгићевић, даље је одбио предлог да се саслуша Синиша Ковачевић, Брана Савовић председник СО Вишеграда, Лазар Драшко тада поручник у војсци Републике Српске, Риста Перушић начелник СУП-а Вишеград у време када је почињено кривично дело, Милан Јосифовић Командир станице милиције у Вишеграду у време предметног догађаја, Бобан Ивђић тадашњи командир интервентне чете при Вишеградској бригади, Мијо Митрашиновић тадашњи командир Трећег вода, Обрад Полуга тадашњи командир одељења "Тарави", Новак Полуга припадник интервентне чете при Вишеградској бригади, Миодраг Шекарић тадашњи командир чете при Вишеградској бригади, Мирко Ковачевић тадашњи припадник интервентне чете, Ранко Дрекаловић тадашњи командир вода једне од чета при Вишеградској бригади, Рајко Кусмак командир чете при Вишеградској бригади, Мића Јовичић звани Црни тадашњи заменик командира Одељења "Скакавац", Момир Савић припадник интервентне чете при Вишеградској бригади и Раде Тановић заменик командира интервентне чете при Вишеградској бригади.

Сведоке је требало саслушати на околности догађања у Сјеверину и на територији општине Прибој након отмице грађана муслиманске националности посебно у погледу протеста грађана Сјеверина, те обећања које су им дали представници државних власти, те је суд нашао да саслушање ових сведока није неопходно, да она немају непосредна сазнања у вези самог извршења кривичног дела, нити лица која су дело извршили, а да је на околности о којима би се ови сведоци изјашњавали саслушан велики број сведока о чему је било говора у образложењу ове пресуде. Суд је одбио и предлог да се саслушају као борци и припадници Вишеградске бригаде, налазећи да њихово саслушање није неопходно за разрешење ове кривично правне ствари, а пре свега имајући у виду одредбе ЗКП-а да би ови сведоци морали бити упозорени да као сведоци нису дужни да одговарају на питања која би их изложила кривичном гоњењу, тако да у квалитативном смислу по оцени овог већа извођење доказа њиховим саслушањем не би допринело утврђивању другачијег чињеничног стања.

Суд је одбио предлог да се донесе решење којим ће се наложити истражном судији да спроведе додатне истражне радње и да се саслуша пуковник Лука Драгићевић јер је у овом поступку Лука Драгићевић саслушан у својству сведока.

Суд је одбио предлог браниоца оптуженог Драгићевић Драгутина да се

затражи податак од Генералштаба војске Републике Српске а на околности да ли су оптужени Лукић Милан, Крсмановић Оливер, Драгићевић Драгутин и Шевић Ђорђе у периоду наведено у оптужници били припадници Прве лаке пешадијске бригаде из Вишеграда у којој јединици у саставу бригаде, ко су им били претпостављене старешине, на који су начин мобилисани и када су отпуштени, те које специјалности су били и којим су наоружањем били задужени имајући у виду да је саслушањем сведока Луке Драгићевића и осталих изведених доказа утврђено да су оптужени као припадници паравојне формације "Осветници" извршили предметно кривично дело.

Суд је одбио предлог браниоца оптуженог Драгићевић Драгутина да се прибави медицинска документација о здравственом стању сведока Ђекић Драгане из разлога што се у току кривичног поступка није појавила сумња у урачунљивост сведока те би било и сувишно да се евентуално одреди психијатријско вештачење.

Суд је отклонио извођење доказа прибављањем списка од Вишег суда у Бјелом Пољу списка К. број 5/98 у предмету оптуженог Небојише Радисављевића из разлога што и поред више пута обраћања, Виши суд није доставио тражене списе а налазећи да прибављање истих и није неопходно за разрешење ове кривично правне ствари.

Приликом одлучивања о примени врсте и висини кривичне санкције према оптуженима, суд је полазећи од опште сврхе кривичних санкција, сврхе кажњавања и граница казне прописаних законом за кривична дела за која су оптужени оглашени кривим имао у виду све околности из члана 41 КЗ СРЈ које су од утицаја да казна у конкретном случају буде већа или мања.

Имајући у виду да је ово кривично дело извршено 22.10.1992. године, у конкретном случају поставља се питање примене блажег Кривичног закона. Треба имати у виду члан 4 КЗ СРЈ, који у ставу 1 прописује да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела. Ту се долази на терен општих стандарда, а који гласе: "Да нико неће бити сматран кривим за кривично дело, ако се оно према унутрашњем или међународном праву, у време када је учињено није сматрало кривичним делом. Неће бити изречена тежа казна од оне која би се могла изрећи за кривично дело у време када је учињено".

Ставом 2 члана 4 КЗ СРЈ, прописано је ако је после извршења кривичног дела измењен закон једном или више пута, примењује се закон који је блажи за учиниоца. Према томе, основно је правило у кривичном праву да кривични закон нема ретроактивно дејство, осим када је закон блажи за учиниоца, када је ретроактивна примена закона обавезна.

Чланом 38 КЗ СРЈ одређено је да затвор не може бити краћи од петнаест дана ни дужи од петнаест година. Кривичним законом СФРЈ за кривично дело из члана 142 став 1 прописана је била казна затвора најмање пет година или смртна казна.

Чланом 38 став 2 КЗ СФРЈ било је прописано за кривична дела за која је прописана смртна казна суд може изрећи и затвор од 20 година.

Чланом 142 став 1 КЗ СРЈ, за ово кривично дело прописана је казна затвора најмање 5 година или затвор од 20 година.

Како је чланом 37 КЗ СФРЈ одређено, да се смртна казна не може прописати као једина главна казна за одређено кривично дело и да се може изрећи само за најтеже случајеве тешких кривичних дела за која је законом прописана, а чланом 38 став 2 истог закона одређено да уместо смртне казне када је прописана, суд може изрећи и затвор од 20 година, да је за кривична дела учињена са умишљајем када је прописан затвор од 15 година, може се за тешке облике тог дела прописати и затвор од 20 година. Ово све значи да смо у систему санкција кривичног закона СФРЈ и касније КЗ СРЈ, имали као самосталну казну затвора, казну од 20 година. Суд налази да имајући у виду више пута измене кривичног закона СФРЈ и СРЈ и обавезу примене најблажег закона, ако један закон важи у време извршења дела, други у време суђења, а у међувремену, било је промена Кривичног закона и санкције за конкретно кривично дело, па суд сматра да је у таквој ситуацији обавезан да примени Кривични закон који је најблажи за оптуженог, што у конкретном случају значи да је најблаже и најповољније применити закон који је прописивао за ово конкретно кривично дело казну затвора у трајању од најмање 5 година или казну од 20 година затвора, а то је КЗ СРЈ од 16.7.1993. године.

Као олакшавајуће околности у односу на оптуженог Шевић Ђорђа, суд је утврдио да је породичан и да има [REDACTED], да је у време извршења кривичног дела био млађе пунолетно лице и да је његова способност да схвати значај дела и управља поступцима у време извршења била смањена али не и битно а од отежавајућих околности суд је утврдио да је осуђиван [REDACTED]

[REDACTED] е имајући у виду посебно врсту и тежину учињеног кривичног дела, суд је нашао да постоји високи степен кривичне одговорности на страни оптуженог и то тешке последице настале извршењем овог кривичног дела, смрт 16 недужних лица, околности под којима је дело извршено, одвођење путника из аутобуса и то грађана, цивила државе која није учествовала у оружаном сукобу те је имајући у виду број жртава, начин извршења кривичног дела, да су та лица претходно мучена и злостављана, малтретирана и након тога лишена живота то је суд оптуженом изрекао казну затвора у трајању од 15 година у коју казну му је урачунао време проведено у притвору у смислу члана 50 КЗ СРЈ.

Приликом одлучивања о врсти и висини казне према оптуженом Драгићевић Драгутину суд је као олакшавајућу околност на страни оптуженог нашао његову неосуђиваност а као отежавајућу околност суд је имао у виду и то тешке последице настале извршењем овог кривичног дела, смрт 16 недужних лица, околности под којима је дело извршено, начин извршења, да су та лица

претходно мучена и злостављана, малтретирана и након тога лишена живота, те му је изрекао казну затвора у трајању од 20 година у коју казну му је урачунао време проведено у притвору у смислу члана 50 КЗ СРЈ.

Приликом одлучивања о кривичној санкцији према оптуженима Лукић Милану и Крсмановић Оливеру, суд је ценио све околности предвиђене чланом 41 КЗ СРЈ и при том имао у виду, изузетну тежину извршеног кривичног дела које се састоји у начину на које је кривично дело извршено, да су 16 недужних лица претходно мучена, злостављана, малтретирана и након тога лишена живота, испољавајући у највећој мери своју злочиначку вољу и крајњу безобзирност, те веома висок степен кривичне одговорности и друштвене опасности па је суд оптужене осудио на казне затвора од по 20 година, рачунајући да се једино овако изреченим казнама може постићи сврха кажњавања како према окривљенима тако и на плану генералне превенције, предвиђене чланом 33 КЗ СРЈ, у оквиру опште сврхе кривичних санкција из члана 5 став 2 КЗ СРЈ.

Оптужени су ослобођени дужности плаћања трошкова кривичног поступка и одређено је да исти падају на терет буџетских средстава суда. При том је суд имао у виду чињеницу да су оптужени Шевић и оптужени Драгићевић у притвору без извора материјалних средстава те да би обавезивање истих на плаћање трошкова кривичног поступка довело у питање egzистенцију чланова њихове ближе породице.

Породице оштећених ради остваривања имовинско правног захтева упућени су на парницу.

Са свега изнетог одлучено је као у изреци ове пресуде.

ЗАПИСНИЧАР

Александра Гавриловић

Александра Гавриловић

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Винка Бераха – Никићевић

Винка Бераха – Никићевић

ПРАВНА ПОУКА

Против ове пресуде дозвољена је жалба у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака Врховном суду Републике Србије а преко овог суда.